

ВЕЧНИТЕ ДЕТСКИ РОМАНИ

Малката принцеса

◆
ФРАНСИС БЪРНЕТ

ПАЯ

ФРАНСИС ХОДЖСЪН БЪРНЕТ

МАЛКАТА ПРИНЦЕСА

Превод: Ангел Ангелов

chitanka.info

Малката Сара Крю пристига в пансиона на госпожица Минчин като богата наследница, а после става там бедно слугинче. Превратностите на съдбата обаче не променят доброто ѝ сърце и благородството на характера ѝ. Тя умее да измисля красиви приказки и така вдъхва надежда както на изпадналите в отчаяние, така и на самата себе си. Когато силно мечтаеш за нещо и го заслужаваш — то се сбъдва — красивата приказка става реалност.

Франсис Бърнет (1849–1924) е родена в Манчестър, Великобритания. Много млада се преселва в САЩ. Седемнадесетгодишна публикува първите си разкази. Автор е на повече от двадесет книги, предимно за деца. Спечелва си световна популярност с романите „Малкият лорд Фаунтлерой“, „Малката принцеса“ и „Тайната градина“.

САРА

Беше мрачен зимен ден. Над Лондон се стелеше гъста, жълта мъгла. Лампите във всички къщи бяха запалени и витрините на магазините осветени, сякаш беше нощ. По една от големите улици се движеше файтон. В него се возеха малко момиче със странен вид и неговият баща.

Момиченцето седеше подгънало крака, облегло на баща си, който го бе прегърнал, и гледаше минувачите с големите си замислени очи.

Беше толкова малко, че човек не можеше да очаква такъв замислен поглед на малкото лице. Той не подхождаше дори на едно дванайсетгодишно момиче, а Сара Крю беше само на девет. Работата беше там, че Сара постоянно мислеше за необикновени неща, за възрастните хора и света, към който те принадлежат. Струваше ѝ се, че е живяла много дълго.

В този миг си мислеше за пътуването, което бе направила от индийския град Бомбай с баща си, капитан Крю, за големия параход, за моряците — индуси, които ходеха безшумно по него, за децата, които играеха върху горещата палуба и за младите жени на морските офицери, които се опитваха да я заговорят и се смееха на това, което им разказваше.

Тя си мислеше, колко е странно, човек да е в Индия под знойното слънце, след това да се озове сред океана, а после — в хубав файтон, носещ се из чуден град, където денят е като нощ. Тъй загадъчно бе всичко това, че тя се притисна по-близо до баща си.

— Татко — каза тя тихо, почти шепнешком.

— Какво има, Сара? — запита капитан Крю, като я погледна в очите. — За какво мислиш, момичето ми?

— Това ли е градът? — попита Сара.

— Да, това е. Най-после стигнахме.

И макар да беше само на девет години, Сара разбра, че баща ѝ не изпитва никаква радост като казва това.

Струваше ѝ се, че са изминали много години от времето, когато бе започнала да се подготвя за „града“, както тя винаги го наричаше. Майка ѝ бе умряла при нейното раждане. Тя не я познаваше и никога не бе чувствала отсъствието ѝ. Баща ѝ беше единственият човек, когото имаше на света. Те винаги играеха заедно и много се обичаха. Знаеше само, че той е богат, защото бе чувала хората да казват това, като мислеха, че и тя ще бъде богата, когато порасне. Сара не знаеше, какво значи да бъдеш богат. Бе живяла винаги в хубава къща и беше навикнала на много слуги, които я наричаха „малката господарка“ и ѝ угаждаха във всичко. Тя имаше играчки и любими животни, а също и бавачка индуска, която я обожаваше. Сара бе разбрала, че само богатите хора могат да имат такива неща. Но това беше всичко, което знаеше.

През краткия ѝ живот само едно нещо я смущаваше. Това беше мисълта за „града“, където щеше да бъде заведена един ден. Климатът на Индия не е добър за децата, затова родителите им ги изпращат колкото се може по-рано вън от нея — обикновено в Англия, за да учат. Сара бе виждала други деца да заминават и беше слушала техните бащи и майки да говорят за писмата, които получават от тях. Знаеше, че и тя ще трябва да замине и, макар понякога да я привличаше това, което баща ѝ разказваше за пътуването и за непознатата земя, мисълта, че той не ще може да остане при нея, я безпокоеше.

— Не можеш ли и ти да дойдеш с мене в „града“, татко? — бе запитала веднъж, когато бе на пет години. — Не може ли и ти да ходиш на училище? Аз ще ти помагам да си учиш уроците.

— Но ти няма да останеш дълго време там, моя малка — отговаряше винаги той. — Ти ще отидеш в една хубава къща, където ще има много малки момичета. Ще си играете заедно. Аз ще ти пращам много книги и ти много скоро ще пораснеш. Ще станеш голяма и умна и ще се върнеш, за да се грижиш за татко.

Беше ѝ приятно да мисли за това. Да се грижи за къщата, да язди на кон с баща си, да говори с него, да чете книгите му. За нея нямаше нищо по-хубаво от това и, ако трябваше да отиде в „града“, в Англия, за да го постигне, тя беше готова да го направи. Другите малки момичета много не я интересуваха, но достатъчно утешение щеше да ѝ бъде да има много книги за четене. Обичаше книгите повече от всичко и постоянно си измисляше приказки за хубави неща, които сама си

разказваше. Понякога ги разказваше и на баща си, и той също ги харесваше.

— Е, татко — каза тя бавно, — щом сме тук, ще трябва да се примирим.

Той се засмя при тия мъдри думи и я целуна. Самият той не беше никак доволен, макар и да знаеше, че не бива да издава това. Неговата странна малка Сара му бе такъв другар, че той чувстваше колко самотен ще бъде, когато се върне в Индия; знаеше, че когато се прибира къщи, тя няма да идва да го посреща в бялата си рокля. Той я притисна силно до себе си, когато файтонът пристигна на големия, глух площад, където бе къщата, в която отиваха.

Това беше голяма, мрачна къща, досущ като всички други къщи наоколо, с тая разлика, че на пътната ѝ врата имаше бронзова табела с надпис:

*Госпожица Минчин
Пансион за момичета*

— Пристигнахме — каза капитан Крю, като се мъчеше да бъде весел. След това свали Сара от файтона, изкачиха стъпалата и позвъниха. По-късно Сара често си мислеше, че къщата много прилича на самата госпожица Минчин. Тя беше прилична и добре обзаведена, но всичко в нея беше грозно. Креслата сякаш бяха с твърди кости. Във вестибюла всичко беше строго и излъскано, дори и червеният, подобен на месечина часовник в ъгъла имаше строго полиран вид. Салонът, в който ги въведоха, бе покрит с килим на квадрати, столовете бяха четвъртити, а на тежката мраморна полица над камината имаше голям мраморен часовник.

Сара седна на един черен стол и се огледа наоколо.

— Тук не ми харесва, татко — каза тя. — Но нима войниците, дори най-храбрите, искат да влязат в сражение?

Капитан Крю се засмя на това. Той беше млад и весел човек и обичаше да слуша странните думи на Сара.

— Скъпа Сара — каза той, — какво ще правя, когато няма да има кой да ми говори така? Никой не съчинява така добре като тебе.

— Но защо съчинените слова те карат да се смееш така?

— Защото си много смешна като ги разказваш — отговори той, като се смееше още повече. Но изведнъж престана, прегърна дъщеря си и я целуна сериозно, сякаш сълзи бяха напълнили очите му.

Тъкмо в този миг госпожица Минчин влезе в стаята. Сара почувства, че тя прилича много на къщата си: висока и мрачна, сериозна и грозна. Очите ѝ бяха големи и студени, усмивката — широка и ледена. Тя стана още по-голяма, когато видя Сара и капитан Крю. Беше чула много хубави неща за младия военен, между другото и това, че той е богат баща, готов да харчи много пари за малката си дъщеря.

— За мене ще бъде голяма чест да ми поверите едно такова хубаво и благонадеждно дете, капитан Крю — каза тя, като взе и погали ръката на Сара. — Разказаха ми, колко е умна. А едно умно дете е голямо богатство за пансион като моя.

Сара стоеше спокойно и гледаше госпожица Минчин в лицето. Както винаги, си мислеше за какво ли не.

— Защо казва, че съм хубава? Аз съвсем не съм хубава. Изабела, малката дъщеря на полковник Грейндж е хубава. Тя има трапчинки и розови бузи, косата ѝ е като златна. Аз имам къса черна коса, очите ми са зелени, освен това съм слаба и съвсем не хубава. Аз съм едно от най-грозните деца, които съм виждала. Тя разправя неверни неща от самото начало.

Но Сара се лъжеше като мислеше, че е грозна. Тя наистина не приличаше на Изабела Грейндж — хубавицата на полка, но си имаше свое, особено обаяние. Беше слаба и кръшна, малко висока за годините си, със сериозно и привлекателно лице. Косата ѝ бе гъста и съвсем черна, къдрава по краищата; очите ѝ бяха наистина сиво-зелени, но бяха големи, чудни очи, с дълги черни мигли, и много хора ги харесваха. Бе тъй уверена, че е грозно малко момиче и никак не се радваше на ласкавите думи на госпожица Минчин.

— Ако кажа, че е хубава, ще излъжа — мислеше си Сара — и ще знае, че говоря неверни неща. А ми се струва, че съм толкова грозна, колкото е и тя. Защо тя каза това?

После, след като опозна госпожица Минчин, Сара разбра, защо го бе казала. Тя узна, че госпожица Минчин казва същото на всеки баща или майка, които завеждат детето си в нейното училище.

Сара стоеше до баща си и слушаше, докато разговаряха с госпожица Минчин. В пансиона Сара щеше да живее при особени условия, щеше да има хубава спалня и стая за занимания; щеше да има прислужница, която да се грижи за нея вместо индуската дойка.

— Аз не се безпокоя никак за възпитанието ѝ — каза капитан Крю с весел смях, като взе ръката на Сара и я помилва. — Само не трябва да я оставяте да учи много. Тя винаги рови малкия си нос в книгите. Не ги чете, госпожице Минчин, тя ги поглъща, сякаш не е момиче, а вълче. Тя постоянно търси нови книги, а също и книги за възрастни, големи, дебели, и не само английски, но и немски и френски — истории, биографии, стихотворения и какво ли не още. Взимайте ѝ книгите, когато чете прекалено. Карайте я да играе или да излиза да си купува нови кукли. Тя трябва повече да играе с кукли.

— Татко — каза Сара, — ако излизам често да купувам нови кукли, ще станат толкова много, че няма да мога да ги обичам всичките. Куклите трябва да бъдат близки приятели. Емили ще ми бъде приятелка.

Капитан Крю и госпожица Минчин се спогледаха.

— Коя е тази Емили? — попита тя.

— Сара, кажи на госпожица Минчин — каза капитан Крю, като се усмихна.

— Тя е кукла, която още нямам, но, която татко ще ми купи. Ще отидем заедно да я търсим. Аз съм я нарекла Емили. Тя ще бъде моята приятелка, когато татко замине. Ще ѝ разправам за него.

Широката усмивка на госпожица Минчин стана наистина много ласкава.

— Какво интересно дете! — каза тя. — Какво мило малко създание!

— Да — каза капитан Крю, като притегли Сара към себе си. — Тя е мило малко същество. Грижете се много за нея, госпожице Минчин.

Сара остана няколко дни в хотела с баща си, докато той замине за Индия. Излизаха заедно, ходиха из големите магазини и купиха много неща. Всъщност много повече, отколкото бяха нужни на Сара, но капитан Крю искаше малката му дъщеря да има всичко, от което се възхищава или което възхищава самия него. Така че накупиха неща, с които можеше да се напълни гардероб твърде голям за едно

деветгодишно момиче. Имаше кадифени рокли, шапки и маншони, ръкавици, носни кърпи и чорапи. И учтивите продавачки си шепнеха една на друга, че странното малко момиче с големите необикновени очи е сигурно някоя чуждестранна принцеса, може би дъщеря на някой индийски раджа.

Най-после те намериха Емили, но докато я открият трябваше да влизат в много магазини за играчки и да ги разглеждат.

— Искам тя да изглежда така, като че ли не е кукла — казваше Сара. — Искам да има вид, сякаш слуша, когато ѝ говоря. Лошото на куклите е това, че никога не чуват какво им говориш.

Те гледаха и големи и малки кукли — кукли с черни и със сини очи, с кестеняви къдри и със златни плитки, облечени и необлечени.

— Виждаш ли — каза Сара, когато разглеждаха една кукла без дрехи — ако тя няма дрехи, можем да я занесем на шивачката да ѝ ушие. Дрехите ще ѝ седят по-добре, ако бъдат пробвани.

След като се разочароваха неведнъж, те решиха да се разхождат и гледат по витрините. Бяха минали край два или три магазина, без дори да влизат вътре, когато, като се приближаваха към един не особено голям, Сара изведнъж трепна и стисна баща си за ръката.

— Татко! Това е Емили!

Огън се бе разлял по лицето ѝ и сиво-зелените ѝ очи имаха такова изражение, като че ли бе познала някого, с когото е била близка и когото е обичала.

— Тя чака тъкмо нас — каза Сара. — Да влезем при нея.

— О, Сара — каза капитан Крю — имам чувството, че трябва някой да ни представи.

— Ти ще представиш мене, а пък аз тебе — каза Сара. — Но аз я познах, щом я видях — и може би и тя ме е познала.

Куклата, може би, я бе познала. Тя наистина имаше много умно изражение, когато Сара я взе в ръцете си. Беше голяма, но можеше да се носи лесно; имаше естествено къдрава златно кестенява коса, която падаше като наметало около нея; очите ѝ бяха тъмносини и ясни, с меки гъсти мигли — истински, а не рисувани с чертички.

— Разбира се — каза Сара като я погледна в лицето както я държеше на колената си — разбира се, че това е Емили.

Купиха Емили и я отнесоха в магазин за детски дрехи, където ѝ премериха и накупиха цял гардероб, като този на Сара. И тя имаше кадифени рокли, шапки, палта, хубави долни дрехи, ръкавици, носни кърпички.

— Искам да изглежда винаги като дете, което има добра майка — каза Сара. — Аз съм нейната майка, макар че ще бъдем едновременно и приятелки.

Капитан Крю щеше сигурно да се радва на тия пазарувания, но не можеше да забрави, че трябва да замине и да се раздели с любимата си малка приятелка.

Посред нощ той стана от леглото си, отиде и застана при Сара, която спеше с Емили в ръце. Черната ѝ коса бе разпиляна по възглавницата и златно кестенявата коса на Емили се смесваше с нейната. Емили приличаше толкова много на истинско дете, че капитан Крю се зарадва, че тя лежи до дъщеря му. Той въздъхна дълбоко.

— Не вярвам да знаеш колко ще ми липсваш, скъпа Сара — каза наум капитан Крю.

На другия ден баща ѝ я заведе в пансиона на госпожица Минчин и я остави там. Щеше да отпътува следната сутрин. Капитанът обясни на госпожица Минчин кой е адвокатът, натоварен да се грижи за неговите работи в Англия, и с когото би могла да се съветва винаги, когато има нужда. Той каза, че ще пише на Сара два пъти в седмицата и че трябва да ѝ дават всичко каквото поиска.

— Тя е много разумна и никога не иска нещо, което не може да ѝ се даде — каза той.

След това отидоха със Сара в нейната малка стая за занимания да се сбогуват. Сара седна на коленете му, хвана полите на палтото му с малките си ръце и го загледа втренчено в лицето.

— Сара, да не би да искаш да ме научиш наизуст? — каза той, като ѝ поглади косата.

— Не — отговори тя. — Аз вече те знам наизуст.

И те се прегърнаха така, сякаш никога нямаше да се пуснат.

Когато фойтонът се отдалечаваше от вратата, Сара седеше до прозореца с ръце под брадичката и го следваше с очи, докато той зави зад ъгъла на площада. Емили седеше до нея и също гледеше подире му. Когато госпожица Минчин изпрати сестра си, госпожица Амилия, да види какво прави детето, тя не можа да отвори вратата.

— Аз я заключих — обади се странен учтив детски глас отвътре. — Искам да бъда съвсем сама, ако позволявате.

Госпожица Амилия беше ниска и дебела и се боеше много от сестра си. Всъщност, тя беше по-добра от нея, но винаги ѝ се

подчиняваше. Върна се долу с доста изплашен израз на лицето.

— Никога не съм виждала такова смешно и старомодно дете — каза тя на сестра си. — Заключение се е и не вдига никакъв шум.

— По-добре така, отколкото да рита и пищи, както правят някои — отговори госпожица Минчин. — Аз мислех, че както е разглезена, ще вдига голяма врява. Ако има дете, на което се е угаждало във всичко, то това е тя.

А горе, в заключената стая, Сара и Емили седяха и гледаха втренчено към ъгъла, зад който се скриваше файтонът. Капитан Крю махаше с ръка.

УРОК ПО ФРЕНСКИ

Когато на другия ден Сара влезе в класната стая, момичетата я гледаха с широко отворени любопитни очи. Всички ученички — от Лавиния Хърбърт, която бе тринайсетгодишна и се мислеше за много голяма, до Лоти Лег, която бе само на четири и бе бебето на училището — бяха вече чули доста неща за нея. Те знаеха, че тя е ученичката, която госпожица Минчин смята за гордостта на пансиона. Две-три ученички бяха дори зърнали нейната прислужница, французойката Мариета, която бе пристигнала предишната вечер. Лавиния се беше изхитрила да мине край стаята на Сара, когато вратата бе отворена и беше видяла как Мариета отваря една кутия, пристигнала неотдавна от някакъв магазин.

— Беше пълна с дантели, с много дантели — шепнеше тя на приятелката си Джеси, като се навеждаше над учебника по география. — Видях като ги вадеше. Чух как госпожица Минчин каза на госпожица Амилия, че дрехите ѝ са толкова много, че просто не подхождат на едно дете. Тя е облякла сега една от тези поли. Видях я като седна.

— Носи копринени чорапи! — прошепна Джеси и се наведе над учебника си по география. — Тя има малки крака! Никога не съм виждала толкова малки крака.

— О — смънка злобно Лавиния, — така са ѝ направени обувките. Мама каза, че и големите крака могат да изглеждат малки, стига обуцарят да умее да направи подходящи обувки. Мисля, че тя не е никак хубава. Очите ѝ имат такъв странен цвят.

— Тя не е хубава като някои други — каза Джеси, — но човек неволно се извързва да я погледне повторно.

Сара седеше спокойно на мястото си и чакаше да ѝ кажат какво да прави. Бяха я сложили близо до катедрата на госпожица Минчин. Тя не се смуцаваше никак от погледите на ученичките. Това я интересуваше, тя наблюдаваше спокойно децата, които я гледаха. Питаше се, какво мислят за нея, дали се занимават с уроците си, дали

някоя от тях има баща, който да прилича на нейния. Сутринта тя бе разговаряла надълго с Емили за баща си.

— Емили, той пътува сега по море — каза тя. — Ние двете трябва да бъдем добри приятелки и да си казваме всичко. Емили, погледни ме. Ти имаш най-хубавите очи, които съм виждала, жалко само, че не можеш да говориш.

Сара бе дете с въображение и една от чудните ѝ мисли беше тази, че ще бъде много хубаво да си представя, че Емили е жива и че наистина чува и разбира. След като Мариета ѝ помогна да облече ученическата тъмносиня рокля и завърза косата ѝ с тъмносиня панделка, Сара отиде при Емили, която седеше на отделен стол, и ѝ даде една книга.

— Можеш да четеш, докато съм долу — каза тя и като видя, че Мариета я гледа с любопитство, започна да ѝ говори с много сериозен вид.

— Аз мисля, че куклите могат да вършат неща, които не искат да ни кажат. Вероятно Емили може да чете, да говори, да се разхожда, но не иска да върши това пред хората. Това е нейна тайна. Виждаш ли, ако хората знаеха, че куклите могат да вършат разни неща, те щяха да ги карат да работят. Затова те сигурно са се наговорили да пазят това в тайна. Докато стоим в стаята, Емили ще мълчи и ще гледа; но ако излезем, може би ще започне да чете или ще отиде да гледа от прозореца. И като чуе, че някой от нас влиза, ще бърза да си седне на стола и ще се преструва, че е била там през всичкото време.

— Колко е смешна! — каза си Мариета и като слезе долу разказа всичко това на главната прислужница.

Но тя беше започнала вече да обича това малко чудно момиче, което имаше толкова умно лице и се държеше толкова възпитано. Дотогава тя се бе грижила за деца, които не бяха толкова учтиви. Сара бе наистина много внимателна и като говореше с нея, казваше мило и учтиво:

— Ако обичаш, Мариета. Благодаря ти, Мариета.

Мариета каза на главната прислужница, че Сара ѝ благодари като на някоя дама.

— Прилича на истинска госпожица — добави тя.

Мариета беше много поласкана от новата си малка господарка и бе доволна от мястото си.

Седнали на чиновете си, момичетата продължаваха да гледат Сара с любопитство. В един момент госпожица Минчин почука важно по катедрата.

— Деца — каза тя, — искам да ви запозная с малката ви нова съученичка. — Всички деца станаха; стана и Сара.

— Надявам се, че ще бъдете любезни със Сара Крю; тя е дошла при нас от много далече — чак от Индия. След часа трябва да се запознаете с нея.

Ученичките се поклониха, Сара също им се поклони.

— Сара — каза госпожица Минчин, — ела тук при мене.

Госпожица Минчин бе извадила една книга от катедрата и я прелистваше. Сара се приближи почтително до нея.

— Тъй като баща ти е взел прислужница — францужойка — започна тя, — аз предполагам, че той иска да научиш добре френски език.

— Той сигурно я е взел — каза тя, — защото е мислил, че ще я харесам.

— Струва ми се — каза госпожица Минчин с малко кисела усмивка, — че са те разгледали доста и винаги си мислиш, че хората правят това или онова, защото ти харесва на теб. Аз мисля, че баща ти е искал да научиш френски.

Ако Сара беше по-възрастна и не бе свикнала да бъде толкова учтива с хората, тя би могла да се обясни с много малко думи. Но сега чувстваше, че цялата се изчервява. Госпожица Минчин бе много строга и обичаше да се налага. Изглеждаше напълно уверена, че Сара не знае френски и нямаше смисъл да ѝ се противоречи. А всъщност Сара знаеше френски от толкова малка, че не помнеше кога го е учила. Баща ѝ много често и беше говорил на този език. Майка ѝ бе францужойка и капитан Крю обичаше нейния език така, че Сара го беше слушала постоянно и го знаеше много хубаво.

— Аз... аз не съм учила никога френски, но... но — започна тя, като се мъчеше свенливо да обясни.

Една от най-големите тайни болки на госпожица Минчин беше, че тя самата не говореше френски и искаше да скрие това. Затова нямаше никакво желание да говори на тази тема и да се излага на невинните въпроси на една нова ученичка.

— Достатъчно — каза тя със строга учтивост. — Ако не си учила, трябва да започнеш веднага. Учителят по френски, господин Дюфарж, ще дойде тук след няколко минути, а в това време прегледай тази книга.

Сара чувстваше, че бузите ѝ горят. Тя седна на мястото си, отвори книгата и сериозно разгледа първата страница. Знаеше, че ще е неучтиво да се усмихва, а беше решила да не бъде неучтива. Недоумяваше, че я карат да четете една страница, на която пише, че „le pere“ значи „бащата“, и „la mere“ — „майката“.

Госпожица Минчин я погледна изпитателно.

— Сара, изглеждаш ми нещо сърдита — каза тя. — Съжалявам, че не ти се учи френски.

— Аз обичам този език — отговори Сара и поиска отново да обясни, — но...

— Не бива да казваш „но“, когато те карат да вършиш нещо — каза госпожица Минчин. — Продължавай да четеш.

И Сара започна да чете и вече не се усмихваше дори когато откри, че „le fils“ значи „синът“, и „le frere“ — „братът“.

— Когато дойде господин Дюфарж — помисли си тя — ще му обясня всичко.

Скоро господин Дюфарж пристигна. Беше приятен и интелигентен французин на средна възраст, който прояви интерес към Сара, която се мъчеше от учтивост да си дава вид, че е погълната от учебника.

— Това ли е новата ми ученичка, госпожице? — попита той госпожица Минчин. — Това е щастие за мен.

— Баща ѝ, капитан Крю, настоява тя да учи френски, но се опасявам, че тя има детско предубеждение към него. Изглежда, че не желае да го учи — каза госпожица Минчин.

— Съжалявам за това, госпожице — каза той нежно на Сара. — Може би когато започнем да учим заедно, ще успея да ви докажа, че френският е чуден език.

Сара стана от мястото си. Беше почнала да се отчайва, като че ли беше почти опозорена. Тя погледна господин Дюфарж с големите си сиво-зелени очи и започна протичко да говори на хубав френски език. Обясни, че госпожица Минчин не я е разбрала. Тя не е учила френски така, от книга, но баща ѝ и други хора са ѝ говорили на този език и тя чете и пише на него, както чете и пише на английски. Баща ѝ обича този език, обича го и тя. Майка ѝ, която починала при нейното раждане, била французойка. Тя ще се радва да научи всичко, на което господинът би я научил, а това, което искала да обясни на госпожицата, било, че знае вече думите в тази книга — и тя показа учебника.

Когато Сара започна да говори, госпожица Минчин трепна доста силно и я загледа през очилата си почти сърдито, докато свърши. Господин Дюфарж се усмихна и усмивката му изразяваше голямо удоволствие. Когато слушаше този хубав детски глас да говори родния му език така хубаво и непринудено, той се почувства като в собствената си страна, която понякога, в мрачните и мъгливи лондонски дни, му се струваше безкрайно далече. Когато тя свърши, той взе книгата и се обърна към госпожица Минчин:

— Ах, мадам — каза той, — няма какво повече да я уча. Тя не е учила френски, тя самата е французойка. Говори отлично.

— Трябваше да ми кажеш — каза сърдито госпожица Минчин, като се обърна към Сара.

— Аз... аз се опитах — отговори Сара. — Но може би не съм започнала както трябва.

Госпожица Минчин знаеше много добре, че момичето се беше опитало и не то беше виновно, че не му позволиха да обясни. И когато видя, че ученичките слушат, и че Лавиния и Джеси се кискат зад френските си граматики, тя се разгневи.

— Тишина, момичета! — извика тя строго, като удари по катедрата. — Млъкнете веднага.

Оттогава госпожица Минчин започна да ненавижда новата си ученичка.

АРМАНГАРД

Първата сутрин, когато Сара седеше близо до госпожица Минчин и чувстваше, че целият клас е зает само с това, да я наблюдава, тя изведнъж забеляза едно малко момиче, приблизително на нейните години, което я гледаше втренчено със светлите си и малко тъжни сини очи. Беше дебело, не изглеждаше кой знае колко умно, но в него имаше нещо добродушно. Русата му коса бе сплетена стегнато на плитка, завързана с панделка. Беше засукало тази плитка около врата си и хапеше края на панделката. Опряло лакти на чина, то гледаше с почуда новата ученичка. Когато господин Дюфарж започна да говори на Сара, момичето изглеждаше малко уплашено, а когато Сара излезе напред и му заговори направо на френски, дебелилото малко момиче подскочи и цялото се изчерви от учудване. То бе плакало безнадеждно по цели седмици, защото не можеше да запомни, че „la mere“ значи „майката“ и „le pere“ — „бащата“. Сега беше дълбоко изненадано от това момиче на неговата възраст, което не само знаеше тези думи, но и както личеше, знаеше още много други и можеше да ги смесва с глаголи, сякаш това беше най-обикновена дреболия.

Момичето подскочи така силно и така захапа панделката на плитката си, че привлече вниманието на госпожица Минчин, която бе много сърдита и търсеше случай да се залови за някого.

— Сейнт Джон! — извика строго тя. — Какво означава това държание? Махни си лактите от чина! Извади си панделката от устата! Изправи се веднага!

При тези думи Сейнт Джон подскочи пак и когато Лавиния и Джеси се закискаха, силно се изчерви. Сара я видя и толкова я съжали, че започна да я харесва и пожела да се сприятелят. Такава си беше — обичаше да се намесва, когато виждаше, че засрамват или оскърбяват някого.

— Ако Сара бе момче и живееше преди няколко века — обичаше да казва баща ѝ — щеше да тръгне с изваден меч да спасява и

защитава всички, които се нуждаят от спасение и защита. Тя е готова да се застъпи винаги, когато види някого в нещастие.

И така, тя обикна пълничката малка Сейнт Джон и през цялата сутрин поглеждаше към нея. Забеляза, че уроците не са лесни за нея, особено тези по френски. Нейното произношение караше господин Дюфарж да се усмихва против волята си, а Лавиния и Джеси и другите по-възприемчиви момичета се кискаха или я гледаха с презрение и учудване. Но Сара не се смееше, а се мъчеше да си дава вид, че не чува, когато Сейнт Джон изопачава думите. Когато чуваше кискане и виждаше лицето на бедното объркано момиче, се ядосваше много.

— Какво смешно има тук? — казваше през зъби и се навеждаше над книгата си. — Няма нищо за смях.

Когато уроците свършиха и ученичките се събраха на групи и започнаха да разговарят, Сара потърси Сейнт Джон и като я намери в един ъгъл, отиде при нея и я заговори. Тя каза само това, което малките момичета си казват, когато искат да се запознаят, но у Сара имаше нещо хубаво и приветливо, и хората винаги го усещаха.

— Как се казваш? — попита Сара.

За да си обясним учудването на Сейнт Джон, не бива да забравяме, че за кратко време всяка нова ученичка представлява нещо неизвестно. За тази нова ученичка всички бяха говорили предишната нощ, докато заспаха изморени от вълнение и противоречиви истории. Запознанството с нова ученичка, която идва чак от Индия, не беше обикновена случка.

— Казвам се Армангард Сейнт Джон — отговори тя.

— А пък аз съм Сара Крю. Твоето име е много хубаво, като име от някоя приказка.

— Харесваш ли го? — запитва с вълнение Армангард. — Аз харесвам твоето.

Най-неприятното в живота на Армангард бе, че имаше умен баща. Понякога ѝ се струваше, че това е страшно нещастие. Бащите, които знаят всичко, които говорят седем-осем езика и имат много книги, които знаят наизуст, очакват децата им да знаят поне това, което е в учебниците им. Естествено е да искат и децата им да помнят няколко исторически събития, и да могат да напишат едно упражнение на френски. Армангард бе мъчение за господин Сейнт Джон. Той не

можеше да разбере защо неговото дете е толкова невъзприемчиво и не напредва с уроците си.

— Тя трябва да бъде заставена да учи — бе казал баща ѝ на госпожица Минчин.

Затова Армангард прекарваше по-голямата част от живота си в позор и сълзи. Учеше различни неща и веднага ги забравяше или ако помнеше каквото е учила, не го разбираше. Затова нямаше нищо чудно, че при запознанството си със Сара не можеше да скрие огромната си почуда.

— Ти говориш френски, нали? — каза почтително тя.

Сара седна до прозореца, подгъна крака и обхвана с ръце коленете си.

— Да, мога — отговори тя, — защото винаги съм слушала да говорят френски. И ти би могла да говориш, ако слушаше постоянно.

— Не — отговори Армангард. — Аз не бих могла никога да говоря френски.

— Защо? — запита Сара с любопитство.

Армангард поклати глава така, че плитката ѝ се залюля.

— Ти ме чу преди малко — каза тя. — С мене е винаги така. Аз не мога да изговарям думите. Те са чужди за мен.

Армангард помълча малко и после добави с глас, пълен със страхопочитание:

— Ти си умна, нали?

Сара помисли малко.

— Не знам. Не мога да кажа.

След това, като видя тъжното изражение на кръглото месесто лице на Армангард, тя се изсмя и промени темата.

— Искаш ли да видиш Емили? — каза тя.

— Коя е тази Емили? — попита Армангард така, както беше попитала и госпожица Минчин.

— Ела в моята стая и ще я видиш — каза Сара и протегна ръка.

Те отидоха горе.

— Вярно ли е? — прошепна Армангард, когато минаваха през вестибюла. — Вярно ли е, че имаш собствена стая тук?

— Да — отговори Сара. — Татко помоли госпожица Минчин да ми отдели една стая, защото, когато играя съчинявам приказки и си ги

разказвам, а се смуцавам, ако някой ме слуша. Нищо не излиза, когато ме слушат.

Те бяха достигнали вече коридора, който водеше към стаята на Сара, и Армангард внезапно спря. Гледаше втренчено, задъхано.

— Ти съчиняваш приказки! — каза тя, като си поемаше дъх. — Можеш ли да ги съчиняваш така хубаво, както говориш френски?

Сара я погледна учудено.

— Та всеки може да съчинява приказки — каза тя. — Ти никога ли не си опитвала?

Сара сложи предупредително ръка върху ръката на Армангард.

— Да приближим много тихо до вратата — прошепна тя — и след това аз ще я отворя изведнъж. Така, може би, ще успеем да я заловим.

Сара се усмихваше и в очите ѝ блестеше тайнствена надежда, която омайваше Армангард, макар че тя не знаеше кого иска „да залови“ Сара и защо иска да го хване. Но каквото и да искаше да каже, Армангард бе сигурна, че то е нещо много интересно. Затова, развълнувана от очакване, тя тръгна на пръсти след нея по коридора. Стигнаха до вратата без да вдигат ни най-малък шум. След това Сара рязко натисна дръжката и отвори широко вратата. Откри се спретнатата и тиха стая, в камината гореше весел огън. На един стол до огъня седеше чудна кукла, която като че ли четеше книга.

— Върнала се е на стола преди да можем да я видим — извика Сара. — Разбира се, те винаги постъпват така. Бързи са като светкавица.

Армангард погледна Сара, после куклата и след това пак нея.

— Може ли да ходи? — попита тя с притаен дъх.

— Да — отговори Сара. — Поне така мисля.

Армангард бе така смаяна от тази странна нова приятелка, че гледаше повече нея, отколкото Емили, макар Емили да беше най-хубавата кукла, която някога беше виждала.

— Да седнем — каза Сара — и ще ти разкажа как можем да правим нещата такива, каквито искаме да бъдат. Това е толкова хубаво. Емили, ти трябва да слушаш. Запознай се с Армангард Сейнт Джон. Армангард, това е Емили. Искаш ли да я вземеш?

— Може ли наистина? — попита Армангард. — Тя е толкова хубава! — И Емили се намери в ръцете ѝ.

През краткия си живот Армангард не бе и сънувала за такъв час като тоя, който прекара със странната нова ученичка, преди да чуят да бие долу звънецът за обяд.

Сара седна на постелката пред камината и започна да ѝ разказва разни неща. Тя седеше малко смутена, зелените ѝ очи блестяха, а бузите ѝ бяха пламнали. Сара разказваше приказки за пътешествия и за Индия. Най-очарователни за Армангард бяха приказките за кукли, които могат да ходят, да говорят и да вършат различни други работи, когато в стаята няма хора, но които трябва да пазят способностите си в тайна и затова се връщат „като светкавица“ по местата си, когато влезе някой човек.

— Ние не бихме могли да направим такова нещо. То е като магия — каза сериозно Сара.

Веднъж, когато разказваше как заедно с баща си са търсили Емили, Армангард видя, че изражението на Сара се променя. Над лицето ѝ сякаш мина облак, който затъмни блясъка на очите ѝ. Тя въздъхна дълбоко. Сара мислеше за баща си. Армангард смяташе, че ако Сара беше като всички други малки момичета, щеше изведнъж да заплаче и да захълца. Но това не ставаше.

— Да не те боли нещо? — осмели се да попита Армангард.

— Да — отговори Сара след кратко мълчание. После каза с тих глас, като се мъчеше да говори енергично. — Обичаш ли баща си? Обичаш ли го повече от всичко друго на света?

Армангард зяпна от учудване. Тя знаеше, че не прилича на едно възпитано дете от добър пансион да каже, че никога не ѝ е идвало наум да обича баща си и че би направила всичко, само и само да не остане насаме с него дори за десет минути. Тя бе наистина в много неудобно положение.

— Аз... аз го виждам много рядко — каза нерешително тя. — Той е винаги в библиотеката — чете разни книги.

— Аз обичам моя баща повече от всичко друго на света — каза Сара, — затова ми стана мъчно. Той замина.

Тя сложи глава върху колената си и остана безмълвна в продължение на няколко минути.

„Тя ще заплаче“ — помисли си Армангард, обзета от страх.

Но Сара не заплака. Късите ѝ черни къдри се спускаха покрай ушите ѝ и тя седеше, без да продума. След това заговори, без да вдига

глава.

— Обещах му, че ще понеса раздялата и наистина ще я понеса. Помисли си само какво трябва да понесат военните. Татко е военен. Ако има война, той ще трябва да извървява много път, да понесе глад и жажда, а може би и дълбоки рани, но няма да каже нито дума.

Армангард само я гледаше и чувстваше, как започва много да я обича. Новата ѝ приятелка бе толкова невероятна и така различна от останалите.

Изведнъж Сара вдигна глава, оправи къдрите си и се усмихна.

— Ще понасям болката си по-лесно, ако продължавам да ти разправям как карам себе си да вярвам, че нещата са такива, каквито ми се искат да бъдат — каза тя. — Така човек не забравя болката, но я понася по-лесно!

Армангард усети, че буца застáva на гърлото ѝ и че очите ѝ се изпълват със сълзи.

— Лавиния и Джеси са най-добри приятелки — каза малко дрезгаво тя. — Искам и ние да бъдем най-добри приятелки. Искаш ли? Аз много те обичам.

— Много ми е приятно, че ме обичаш — каза Сара. — Човек е благодарен, когато го обичат. И аз те обичам. Да, ние ще бъдем приятелки. И знаеш ли какво? — лицето ѝ изведнъж светна. — Мога да ти помагам да си учиш уроците по френски.

ЛОТИ

Ако Сара беше по-различно дете, животът в пансиона на госпожица Минчин нямаше да бъде никак полезен за нея. С нея се отнасяха като с някакъв важен гост, а не като с малко момиче. Ако имаше голямо мнение за себе си и ако обичаше да се налага, щеше да стане неприятна и непоносима, понеже беше много глезена и хвалена. Ако беше мързелива, нямаше да научи нищо. Госпожица Минчин не я обичаше, но бе достатъчно опитна и никога не правеше и не казваше нещо, което да накара една толкова желана ученичка да напусне училището. Тя знаеше много добре, че ако Сара пише на баща си, че ѝ е нещо неудобно в училище или че се чувства нещастна там, той веднага ще я вземе. Госпожица Минчин бе на мнение, че ако постоянно хвалят едно дете и ако не му забраняват да върши каквото иска, то несъмнено ще се привърже към тези, които се отнасят с него така. Ето защо тя хвалеше Сара за това, че си учи бързо уроците, че има добри обноси, че е добра към съученичките си и че е щедра, когато дава на някой просяк голяма милостиня от малката си кесийка. И най-простото нещо, което правеше, се смяташе за добродетел и ако Сара не бе достатъчно умна, можеше да стане много самомнителна. Но тя добре разбираше всичко: каква е и какво е положението ѝ и от време на време говореше за това на Армангард.

— Всичко става случайно — обичаше да казва тя. — На мене са ми се случили много хубави неща. Ето, обичам уроците и книгите и мога да запомням това, което уча. Случи се да имам добър и умен баща, който може да ми осигури всичко, което пожелае. Може характерът ми да не е добър, но човек няма друг избор, освен да придобие добър характер, когато има всичко, каквото пожелае и всички са добри към него. Не знам как да узная дали наистина съм добра. Може би съм ужасна, но никой не знае това, защото не познавам никакви изпитания.

— И Лавиния не познава никакви изпитания — каза Армангард, — но е много лоша.

Сара потърка края на малкия си нос и се замисли.

— Е — каза тя най-после, — може би е така, защото Лавиния расте.

Сара си спомни как госпожица Амилия веднъж беше казала, че Лавиния расте толкова бързо, че това влияе на здравето и характера ѝ.

Всъщност Лавиния бе злобна. Тя завиждаше много на Сара. Преди да се появи новата ученичка тя се чувстваше като предводителка в училището. Беше предводителка, защото бе способна да причинява големи неприятности на другите, ако не я слушат.

Налагаше се на малките, а пред тези, които бяха достатъчно големи, за да ѝ бъдат приятелки, си придаваше важност. Беше доста хубава. Когато училището на госпожица Минчин излизаше, за да вземе участие в някой празник, тя беше сред най-добре облечените, но това продължи до появата на Сара. Отначало беше доста неприятно, но с време стана ясно, че и Сара е предводителка, и то не защото може да причинява неприятности на хората, а тъкмо защото не може.

— Това е хубавото на Сара Крю — бе казала веднъж Джеси на най-добрата си приятелка и с това я беше ядосала, — че тя не си придава никаква важност, а ти знаеш, че би могла да го прави. Аз сигурно бих се надувала поне малко, ако имах такива хубави неща и ако ми обръщаха такова внимание. Яд ме е като гледам, как госпожица Минчин я показва, когато идват родители.

— Сара трябва да отиде в гостната, за да разправя на госпожа Мюзгрейв за Индия — подражаваше Лавиния сполучливо госпожица Минчин. — Сара трябва да говори на френски с госпожа Питкин. Но тя не е учила френски тук. Не е Бог знае какво, че знае. Тя сама казва, че изобщо не го е учила. Просто го е усвоила, защото е чувала постоянно баща си да говори. А това, че е офицер в Индия, не е никак важно.

— Да — каза бавно Джеси, — но той е убивал тигри. Убил е тигър, чиято кожа Сара държи в стаята си. Тя затова я обича толкова. Лега върху нея, гали главата ѝ и говори, сякаш е котка.

— Тя винаги върши глупости — отговори Лавиния. — Мама казва, че, както върви, Сара ще стане ексцентрична и всички ще ѝ се смеят.

Истината беше, че Сара не си придаваше никаква важност. Беше приятелка на всички и споделяше щедро с другите своите права и

вещи. Малките ученички, свикнали да се отнасят презрително към тях и да ги пъдят отвсякъде, не бяха разплакани нито веднъж от Сара. Тя се грижеше майчински за тях и когато някоя паднеше и си обелеше коляното, се затичваше, помагаше ѝ да стане, тупаше я по гърба или намираще в джоба си бонбон или нещо друго, с което да я утеши. Сара никога не избутваше никоя от пътя си и не отваряше дума за годините на малките ученички.

— Някой може да е сега на четири години — каза тя на Лавиния, когато беше плеснала Лоти и я бе нарекла „куче“. — На следващата година ще стане на пет, на другата — на шест. И — тя погледна убедително — ще му останат четиринайсет години, за да стане двайсетгодишен.

— Я виж колко хубаво смята! — каза подигравателно Лавиния.

Наистина, не можеше да се отрече, че шестнайсет и четири правят двайсет. А това беше възрастта, за която и най-дръзката от тях едва ли сънуваше.

Малките момичета обикнаха много Сара. Тя ги канеше често на чай в стаята си. Играеха си с Емили, използваша нейния собствен сервиз — сервизът със сини цветчета по чашките, в които можеше да се налее даже подсладен слаб чай. Дотогава никой не бе виждал истински куклен чаен сервиз. Ето защо малките гледаха на Сара като на някоя чудна госпожица.

Лоти Ленг така я обожаваше, че ако Сара нямаше майчинско чувство, това би ѝ дотегнало. Лоти беше пратена в училището от младия си баща, който не знаеше какво да я прави. Майка ѝ беше умряла и още от първия час на живота ѝ се бяха отнасяли с нея като с любима кукла или като с разглежена маймунка или кученце. Затова беше станала разглежено дете. Когато искаше нещо, плачеше и виеше, и понеже винаги искаше нещо невъзможно, пискливият ѝ глас се разнасяше из цялата къща.

Беше открила, кой знае как, че едно малко момиче, което е загубило майка си, трябва да бъде съжалявано и да е предмет на общо внимание. Това беше най-силното ѝ оръжие. Навярно бе чула как някои възрастни говореха за нея веднага след смъртта на майка ѝ. Така тя бе свикнала да използва добре това, което чуваше.

Първият път, когато Сара я взе под своя закрила, бе една сутрин, когато минаваше край дневната стая. Вътре госпожица Минчин и

госпожица Амилия се опитваха да усмирят сърдития плач на някакво дете, което явно отказваше да млъкне. Плачеше така упорито, че госпожица Минчин се видя принудена да изкрещи строго, за да я застави да слуша.

— За какво си се разплакала? — почти изрева тя.

— О-о-о! — чу Сара. — Аз си нямам майка-а!

— Лоти, мила, спри! — викаше госпожица Амилия. — Не плачи! Моля ти се, не плачи!

— О! О! — виеше Лоти. — Нямам си майка!

— Ще те набия, отвратително дете!

Лоти ридаше все по-силно. Госпожица Амилия се разплака. Гласът на госпожица Минчин стана изведнъж гръмък. Безсилна и възмутена, тя внезапно скочи от стола и излезе от стаята, като остави госпожица Амилия да се разправя сама.

Сара се бе спряла в коридора и се чудеше дали трябва да влезе в стаята. Бяха се спрятелили с Лоти наскоро и смяташе, че ще успее да я усмири. Когато госпожица Минчин излезе и я видя, тя почти се смути. Даде си сметка, че гласът ѝ сигурно не е звучал нито достойно, нито приятно.

— О, Сара, ти ли си? — извика тя, като се мъчеше да се усмихне.

— Спрях се тук — обясни Сара, — защото разбрах, че Лоти плаче. Мислех си, че бих могла да я успокоя. Може ли да опитам, госпожице Минчин?

— Влез и опитай. Ти си умно дете — отговори госпожица Минчин, като изкриви устни презрително. После, като видя, че Сара се смрази от нейната строгост, промени държанието си. — Но ти си умна във всичко — каза тя одобрително. — Мисля, че ще успееш да я успокоиш. Влез.

Когато Сара влезе в стаята, Лоти лежеше на пода — пицеше и риташе вироглаво с малките си дебели крака, а госпожица Амилия се бе навела над нея в отчаяние. Лоти знаеше още от детската си стая къщи, че като рита и пици ще получи това, за което настоява. Бедната дебеличка госпожица Амилия се опитваше да я усмири по всички възможни начини.

— Бедно дете — казваше тя, — знам, че нямаш майка, бедничката... — След това, като сменяше тона на гласа си казваше: —

Лоти, ако не спреш, ще те раздрусам... Бедно ангелче!... Хайде, хайде... Лошо, отвратително дете, ще те плесна!

Сара се приближи тихо до тях. Изобщо не знаеше какво да прави, но имаше някакво неопределено вътрешно убеждение, че ще е по-добре да не казва толкова противоположни неща, така безпомощно и възбудено като госпожица Амилия.

— Госпожице Амилия — каза тихо тя, — госпожица Минчин ми каза, че мога да се опитам да я накарам да спре. Може ли?

Госпожица Амилия се обърна и я погледна безнадеждно.

— Смяташ ли, че можеш да го направиш? — попита тя.

— Не зная — каза почти шепнешком Сара, — но ще опитам.

Госпожица Амилия, която бе коленичила, стана с тежка въздишка, а дебелите крачка на Лоти продължаваха да ритат все тъй силно.

— Ако обичате, излезте тихо от стаята — каза Сара. — Аз ще остана с нея.

— О, Сара! — почти изхленчи госпожица Амилия. — Никога по-рано не сме имали такова ужасно дете. Надали ще я държим повече.

Тя се измъкна от стаята с облекчение.

Няколко минути Сара остана права, наблюдавайки безмълвно ревящото и буйстващо момиче. После седна до нея на пода и зачака. Като се изключат сърдитите писъци на Лоти, всичко в стаята бе съвсем спокойно. Това беше нещо ново за Лоти, която бе свикнала, когато пици, да чува около себе си да се карат, да я молят, да ѝ заповядват, да я придумват. Направи ѝ впечатление, че тя лежи, рита и пици, а единственият човек в стаята, като че ли не забелязва. Тя отвори силно стиснатите си, пълни със сълзи очи, за да види кой е при нея. Беше друго малко момиче, това, което притежаваше Емили и много други хубави неща. Сара дълго задържа погледа си на Лоти, като че размишляваше. Понеже беше поспряла за няколко секунди, за да открие това, Лоти помисли, че трябва да заплаче отново, но тишината в стаята и Сариното странно, пълно със съпричастие лице я накара да проплаче, но вече не тъй пискливо.

— Нямам си ма-ма-ма-а!

Но гласът ѝ не бе така силен.

Сара продължаваше да я гледа, без да сменя очи, в които се четеше, че я разбира.

— И аз нямам майка — каза тя.

Това бе така неочаквано, че Лоти се смая. Тя се обърна и я загледа. Една нова мисъл може да накара едно дете да спре да плаче тогава, когато нищо друго не е в състояние да стори това. Докато Лоти не обичаше госпожица Минчин, която бе сприхава, нито госпожица Амилия, която бе прекалено снизходителна, тя почти обичаше Сара, колкото и малко да я познаваше. Тя не мислеше да престане да плаче, но това което каза Сара, я разсея. Тя въздъхна и запита:

— Къде е тя?

Сара замълча за миг. Бяха ѝ казвали, че майка ѝ е на небето. Тя бе мислила много върху това и мислите ѝ се различаваха от тези на другите.

— Отишла е на небето — каза тя. — Но аз съм сигурна, че от време на време идва да ме вижда, макар че аз не мога да я видя. Сигурно и твоята майка прави така. Може би сега те двете ни гледат. Може би и двете са тук в стаята.

Лоти се изправи и се огледа. Тя беше хубаво, малко, къдрокосо създание и кръглите ѝ очи приличаха на незабравки. Но ако майка ѝ беше гледала през последния половин час, нямаше да познае своето ангелско дете.

Сара продължи да говори. Може би някои ще сметнат, че това което каза, прилича почти на фантастична приказка, но то бе така действително за нейното въображение, че Лоти започна без да иска да слуша. Бяха ѝ казали, че майка ѝ има крила и венец. Бяха ѝ показвали картини, които изобразяват девойки в хубави бели дрехи, за които казваха, че са ангели. Но Сара говореше за това, сякаш това бяха истински неща за прекрасна страна, където живеят истински хора.

— Там има широки поля, покрити с цветя — каза тя и се унесе както винаги, когато започваше да говори, и продължи като в сън, — поля, покрити с кремове, и когато лекият ветрец духа над тях, той разнася аромата им във въздуха и всички го вдишват постоянно, защото лекият ветрец непрекъснато духа. И малки деца тичат из кремевите поля, берат букети, смеят се и вият венци. Улиците блестят. И никой не се изморява, колкото и надалече да върви. Всеки може да хвърчи, където иска. Стени, направени от бисери и злато, опасват целия град, но са доста ниски, за да може всеки да се надвеси над тях, да гледа земята и да се усмихва.

Каквато и приказка да беше захванала Сара да разказва, Лоти щеше сигурно да спре да плаче и щеше да слуша захласнато, но без съмнение това бе приказка по-хубава от всяка друга. Тя се доближи до Сара, за да чуе всяка дума, но краят дойде много скоро. Когато приказката свърши, тя бе така недоволна, че се приготви да заплаче.

— Искам да отида там — заплака тя, — в това училище. Аз нямам майка.

Сара усети опасността и се пробуди от мечтите си. Хвана пълната ръчичка и я притегли със смях към себе си.

— Аз ще ти бъда майка — каза тя. — Ще играем, сякаш си мое дете, а Емили ще ти бъде сестра.

Лоти се засмя.

— Сестра ли? — каза тя.

— Да — отговори Сара и скочи. — Хайде да отидем да ѝ кажем. А после ще ти измия лицето и ще ти среша косата.

Лоти се съгласи радостно и затропа редом с нея нагоре като забрави напълно, че причината за цялата тази тъжна история беше, че не искаше да я измият и срешат за обяд.

От този ден Сара стана нейната втора майка.

БЕКИ

Най-голямата способност на Сара бе да разказва приказки и то така, че всичко което казва да изглежда приказно, дори да е действителност. С това си умение печелеше повече последователи, отколкото с дрехите и богатството си. Затова Лавиния и някои други ученички ѝ завиждаха, но същевременно, без да искат се увличаха от това, което Сара разказваше.

Всеки, който е ходил на училище и познава някой съученик или съученичка, можещи да разправят приказки, знае колко прекрасно е това и как всички следват разказвача и го молят шепнешком да разказва, как учениците се тълпят около него, как се притискат към любимеца с надежда да вървят заедно и да слушат. Сара не само можеше да разказва, но и го правеше с увлечение. Когато седеше заобиколена от всички страни и започваше да съчинява чудни истории, зелените ѝ очи ставаха големи и блестящи, страните ѝ пламваха и без да съзнава започваше да преживява това, което разказва, като снишаваше или издигаше гласа си, навеждаше и движеше слабото си тяло и ръкомахаше изразително. Забравяше, че разказва и че децата я слушат. Тя заживяваше с измислените герои — смели момчета и красиви девойки и техните приключения. Понякога, когато свършеше приказката, тя се задъхваше от възбуда и притискаше с ръка слабите си, бързо дишащи гърди, като се усмихваше на себе си.

Сара бе прекарала около две години в училището на госпожица Минчин, когато през един мъглив зимен следобед, като слизаше от файтона, загърнат добре в топлите си дрехи, без да съзнава какъв важен вид има, тя съзря на стъпалата на приземния етаж едно малко дрипаво момиче, което изпъваше врат и се мъчеше с широко разтворени очи да я види през железните перила. Съсредоточеното ѝ боязливо лице привлече вниманието на Сара. Тя погледна момичето и се усмихна, защото по навик се усмихваше на всички.

Но момичето, с почерняло от сажди лице и с широко отворени очи, навярно се боеше и не искаше да го забележат, че наблюдава

такива ученички. То се отдръпна бързо и се мушна в кухнята така внезапно, че ако не беше бедно и нещастно, Сара би се изсмяла без да иска. Вечерта, когато Сара седеше сред група приятелки в един ъгъл на класната стая и разказваше приказки, същото момиче влезе плахо в стаята. То носеше кофа с въглища, много тежка за силите му, и коленичи на постелката пред камината, за да извади пепелта и да сложи въглища.

Сега то бе по-чисто, отколкото когато надзърташе през перилата, но все така уплашено. Явно беше, че се страхува да гледа децата или да слуша какво говорят. Слагаше предпазливо с ръце въглищата бучка по бучка, без да вдига никакъв шум. Но Сара веднага схвана, че то се интересува от това, което ученичките говорят и че нарочно се бавеше, за да долови някоя дума. Като разсъди така, тя започна да говори по-високо и по-ясно:

— Русалката плувала безшумно из кристално зелените води и влачела след себе си пълна мрежа с бисери от морското дъно — разказваше Сара. — А морската принцеса седяла на бялата скала и я наблюдавала.

Това беше чудна приказка за една морска принцеса и за блестящите пещери на морското дъно.

Малката прислужничка помете пред камината веднъж, после втори път. Когато метеше за трети път, приказката така я увлече, че беше като омагьосана и съвсем забрави, че няма право да слуша. Както беше коленичила на постелката, тя се отпусна назад и четката увисна в ръцете ѝ. Гласът на Сара достигаше до нея и я отнасяше в просторните пещери на морското дъно, които сияели с мека яносиня светлина и били постлани с чист златен пясък. Чудни морски цветя и треви се поклащали около нея и се носели песни и музика.

Четката падна от загрубялата от работа ръка и Лавиния се обърна.

— Това момиче е подслушвало — каза тя.

Момичето грабна четката, скочи на крака, взе кофата с въглища и избяга от стаята като подплашен заек.

Сара се разсърди малко и каза:

— Знаех, че слуша. Защо да не слуша?

Лавиния отметна важно глава.

— Хубаво — каза тя, — но се съмнявам, че майка ти би позволила да разказваш приказки на прислужничките. Сигурна съм, че майка ми няма да ми позволи.

— Моята майка? — каза Сара със странен вид. — Не вярвам, че щеше да мисли така. Тя знае, че приказките са за всички.

— Аз мислех — отговори Лавиния, — че майка ти е умряла. Как може да знае тогава?

— Смяташ, че не може? — каза Сара със строг детски глас, с какъвто понякога говореше.

— Майката на Сара знае всичко — изписука Лоти. — И моята също — не Сара, която ми е майка тук, а другата — и тя знае всичко. Улиците блестят, там има широки поля с кремове и всеки си бере от тях. Сара ми разказва това, когато ме слага да спя.

— Лошо момиче — обърна се Лавиния към Сара, — защо разправяш фантастични приказки?

— Има по-невероятни приказки — отвърна Сара. — Погледни и виж! Откъде знаеш, че моите са фантастични? Но мога да ти кажа — добави тя, — че ти няма да разбереш какви са те, докато не започнеш да се отнасяш по-добре с хората. Ела, Лоти.

И тя излезе от стаята с надежда, че може би ще срещне някъде малката прислужница, но във вестибюла нямаше и следа от нея.

— Кое е това малко момиче, което пали камината? — запита тя вечерта Мариета.

Мариета ѝ разправи всичко надълго и нашироко.

Тя ѝ каза, че това е едно изоставено малко момиче, което постъпило като прислужница в кухнята, но освен това вършело много други работи. Лъскало обуца, чистело камини, разносяло тежки кофи с въглища нагоре-надолу, търкало дъски, миело прозорци и всичко, каквото я накарали. То било на четиринайсет години, но толкова недоразвито, че изглеждало на около дванайсет. Мариета с право го съжаляваше. Момичето било толкова боязливо, че ако някой го заговорел, клетите му изплашени очи се изпълвали със страх.

— Как се казва? — попита Сара. Тя седеше до масата, подпряла брадичката си с ръце, сякаш бе цяла погълната от разказа.

Мариета ѝ каза, че името на момичето е Беки. Всеки пет минути на долния етаж чувала да викат: „Беки, направи това. Беки, направи онова“.

След като Мариета излезе, Сара остана на мястото си, загледана в огъня. Мислеше за Беки. Съчини си приказка, в която Беки беше измъчвана героиня. Мислеше си, че Беки има вид на дете, което никога не си дояжда. Надяваше се, че ще я срещне пак, но макар че я виждаше да разнася насам-натам разни неща, тя винаги бързаше толкова много, че беше невъзможно да я заприказва.

Няколко седмици по-късно, през един друг мъглив ден, когато Сара влизаше в стаята си, пред очите ѝ се откри тъжна картина. На любимия ѝ стол пред горящата камина седеше дълбоко заспала Беки, чието телце бе изморено от тежката работа. На носа и по престилката ѝ имаше сажди, малката ѝ шапчица почти висеше от главата, а близо до нея на пода стоеше празната кофа за въглища. Бяха я изпратили да приготви спалните за вечерта. Камините бяха много, а тя бе шетала цял ден. Стаята на Сара беше останала за най-накрая. Тя не приличаше на другите. Добре наредена, тази стая всъщност беше една най-обикновена светла стая. Но в нея имаше картини и книги, и разни интересни предмети от Индия. Имаше и канапе и нисък, мек стол. Емили също стоеше на собствен стол като богиня. В стаята винаги гореше огън и камината беше хубаво излъскана. Беки оставяше тази стая за най-накрая, защото в нея можеше да си почине и да открадне няколко минути. Тя сядаше в мекия стол, оглеждаше се наоколо и си мислеше за голямото щастие на детето, което имаше всичко това.

Този следобед, когато седна, тръпнещите ѝ крака почувстваха такова чудно и приятно облекчение, че цялото ѝ тяло сякаш се успокои. Топлината на огъня я обхвана като омая. При вида на горящите въглени по черното ѝ от сажди лице се появи усмивка и главата ѝ клюмна напред, очите ѝ се затвориха и тя заспа дълбоко. Бяха минали само десет минути, когато Сара влезе в стаята, но Беки спеше така дълбоко, сякаш бе заспала от години, като спящата царица от приказката. Но бедната Беки никак не приличаше на спящата царица. Имаше вид на грозно, вцепенено и изморено момиче.

В сравнение с нея Сара беше като същество от друг свят. Идваше от урок по танци. За тези ежеседмични уроци ученичките обличаха най-хубавите си рокли. В розова рокля, с венец от истински рози на черната коса, тя влезе в стаята си като пеперуда, а там седеше Беки с изкривена шапчица на главата.

— О! — извика тихо Сара като я видя. — Бедничката!

Тя не помисли да се сърди, когато видя малкото изцапано момиче на любимия си стол. Напротив, дори се зарадва, че е там. Когато измъчената героиня от нейната приказка се събуди, тя ще заговори с нея. Приблужи се тихо до момичето и го загледа. Беки продължаваше да спи.

— Нека се събуди сама — каза си Сара. — Няма да я будя. Но госпожица Минчин ще се разсърди, ако узнае това. Нищо, ще почакам няколко минути.

Тя седна на края на масата и, като клатеше обутите си в розово крака, се чудеше как ще бъде най-добре да постъпи. Госпожица Амилия можеше да влезе всеки миг и в такъв случай Беки сигурно щеше да бъде мъмрена.

— Но тя е толкова уморена — мислеше си Сара. — Наистина уморена!

Един горещ въглен се търколи от камината и сложи край на колебанията ѝ. Беки трепна и отвори изплашено очи. Тя не знаеше, че е заспала. Беше поседнала само за миг и се бе унесла от топлината. Сега беше силно изплашена при вида на чудната ученичка, която бе кацнала на масата близо до нея като самодива и я гледаше с любопитство.

Беки скочи и сграбчи шапчицата си, която висеше над ухото ѝ, и се помъчи да я оправи. Божичко, сега ще я накажат! Да заспи така нахално на стола на една госпожица! Ще я изпъдят без дори да ѝ платят.

Тя изпусна дълбока, сподавена въздишка.

— О, госпожице! Моля ви, простете ми!

Сара скочи на пода и се приближи до нея.

— Не се бой — рече тя, като че ли говореше на момиче, равно на нея. — Няма нищо.

— Не съм искала, госпожице — обясняваше Беки. — Топлият огън, бях уморена... Аз... аз...

Сара се засмя приятелски и сложи ръка на рамото ѝ.

— Била си уморена — каза тя — и не си могла да издържиш. И сега още ти се спи.

Колко учудено я гледаше Беки! Наистина, тя никога преди не беше чувала такъв хубав и приятелски глас. Беше свикнала всеки да ѝ заповядва, да я мъмри и да ѝ дърпа ушите. А това момиче с разкошната

розова рокля я гледаше съвсем не като виновна, сякаш тя имаше право да бъде уморена, дори да заспи!

— Не се ли сърдите, госпожице? — задъхваше се Беки. — Няма ли да кажете на господарката?

— Не, разбира се, че няма — отвърна Сара.

Ужасният страх, изписан върху изцапаното лице на Беки, изведнъж така натъжи Сара, че тя едва го понесе. Една от нейните странни мисли завладя ума ѝ. Тя погали Беки по лицето.

— Какво пък — каза Сара, — та ние сме съвсем еднакви. И аз съм малко момиче като тебе. Това е чиста случайност, че ти не си аз и аз не съм ти!

Беки не разбра нищо. Нейният ум не бе свикнал на такива чудни мисли, а под „случайност“ тя разбираше нещастен случай, когато някой бива стъпкан или когато падне от някоя стълба и го отнесат в болница.

— Случайност ли, госпожице? Наистина ли? — промърмори тя почтително.

— Да — отговори Сара, като я гледаше замечтано.

— Свърши ли си работата? — продължи тя. — Ако искаш, остани за малко.

Беки пак се задъха.

— Тук ли, госпожице? Аз?

Сара отиде до вратата, отвори я, огледа наоколо и се послуша.

— Няма никой — каза тя. — Ако си оправила спалните, можеш да останеш за малко. Не искаш ли парче кейк?

Последвалите десет минути се сториха на Беки като сън. Сара отвори един шкаф и извади дебело парче кейк. Зарадва се, когато Беки лакомо започна да го поглъща. Сара ѝ говореше, задаваше въпроси, смееше се, така че Беки започна да се успокоява и на два-три пъти дори събра достатъчно смелост да попита и тя нещо, колкото и дръзко да ѝ се струваше.

— Това ли е — попита тя, като гледаше жадно розовата рокля и довърши почти шепнешком, — това ли е най-хубавата ви рокля?

— Това е рокля за танци — отговори Сара — и много си я обичам. Харесва ли ти?

За секунди Беки онемя от възхищение. После каза жално:

— Веднъж видях една принцеса. Стоях на улицата сред навалищата и гледах как богатите влизат в операта. Мина една, в която всички се загледаха и започнаха да си шепнат: „Това е принцесата“. Тя беше млада госпожица, облечена в розово и окичена с цветя. Сетих се за нея щом ви видях, госпожице. Вие сте също като нея.

— Беки — каза тя, — ти нали тогава чу приказката?

— Да, госпожице, — призна Беки като пак се смути. — Знам, че не трябваше, но беше толкова хубава, че аз, аз...

— Но аз исках да чуеш — каза Сара. — Когато човек разказва приказка, той най-много иска хората да го слушат. Не знам защо е така. Искаш ли да чуеш края?

— Да чуя края? Аз? — извика Беки. — Все едно че съм ученичка, госпожице! Кажете ми всичко за малките бели русалки, които плуват засмени със звезди в косите си.

Сара кимна с глава.

— Страх ме е, че сега нямаш време — каза тя. — Но ти ще ми кажеш точно кога идваш в моята стая и аз ще се помъча да бъда тук и всеки ден ще ти разказвам по малко, докато приказката свърши. Тя е много дълга, а и аз постоянно прибавям нови неща. Ще ти я разкажа цялата.

Когато Беки слизаше надолу, тя не беше предишната Беки, олюляваща се под тежестта на кофата. Имаше парче кейк в джоба си и бе сита и стоплена, но не само от сладкиша и огъня. Нещо друго я бе наситило и стоплило — това беше Сара.

Когато Беки излезе, Сара застана на любимото си място на масата, сложи крака върху един стол, опря лакти на коленете си и подпря брадичката на ръце.

— Ако можех да бъда дама, истинска дама — шепнеше тя, — бих правила подаръци на всички, бих помагала на други като Беки. Тя бе така щастлива, сякаш беше получила подарък. Ще си въобразявам, че като помагам, все едно че правя подаръци. Вече направих един подарък.

ДИАМАНТЕНИТЕ МИНИ

Скоро след това се случи нещо, което интересува не само Сара, но и цялото училище и стана предмет на разговор седмици наред. В едно свое писмо капитан Крю събщи следната история. Негов бивш съученик го посетил неочаквано в Индия. Той притежавал обширни земи, където били открити диаманти и се заел да ги добива. Тази работа щяла да му достави несметни богатства и той искал приятелят му, капитан Крю, когото много обичал, да вземе участие в предприятието. Това поне разбра Сара от писмото.

Тя си представяше мините като вълшебни места и ги описваше на Армангард и Лоти като лабиринти в недрата на земята, където блестящи камъни покриват всичко и страшни чернокожи хора ги копаят с тежки мотики. Армангард се възхищаваше от разказа, а Лоти караше Сара да ѝ разказва всяка вечер. Лавиния завиждаше на всичко това и каза на Джеси, че не вярва в съществуването на диамантени мини.

— Мама има диамантен пръстен, който струва много пари — каза тя. — А всъщност никак не е голям. Ако имаше диамантени мини, хората щяха да бъдат смешно богати.

— Но нали все пак трябва да се вземат отнякъде — каза Джеси. — Лавиния — добави тя като се закиска, — какво мислиш, че казват другите?

— Не знам и не искам да слушам повече за тази Сара.

— Добре. Но слушай, какво си представя Сара: тя си мисли, че е принцеса. Искане и Армангард да си представи, че е принцеса, но Армангард смята, че е много дебела, за да бъде принцеса. Сара казва, че няма значение как изглежда човек. Важно било какво мисли и какво прави.

— Тя сигурно ще се мисли за принцеса, дори ако е просякиня — каза Лавиния. — Хайде да ѝ викаме ваше височество.

Уроците този ден бяха свършили и те седяха пред камината в класната стая. Това беше най-приятното време. Госпожица Минчин и

госпожица Амилия бяха в своята стая и пиеха чай. През това време всички разговаряха и си разменяха тайни, особено ако по-малките ученички се държаха добре и не тичаха шумно напред-назад, както обикновено. Когато вдигнеха врява, по-големите ученички се намесваха, като им се караха и ги потупваха. На тях беше предоставено да пазят реда и се бояха, че ако не правят това, госпожица Минчин или госпожица Амилия ще влязат и ще прекъснат разговорите. Тъкмо когато Лавиния говореше, вратата се отвори и в стаята влезе Сара, а след нея Лоти, която имаше навика да върви подире ѝ като кученце.

— Ето я, заедно с това ужасно дете! — каза шепнешком Лавиния. — Щом като толкова я обича, защо не я вземе в стаята си? Гледай как ще зареве за нещо след пет минути.

На Лоти изведнъж ѝ се беше приискало да поиграе в класната стая и бе помолила Сара да дойде с нея. Тя се присъедини към една група малки ученички, които играеха в единия ъгъл. Сара седна приведена на прозореца и започна да чете една книга за френската революция. Тя се загледа в една тягостна картина, представляваща затворници в Бастилията.

Беше съвсем забравила, че се намира в класната стая, затова не ѝ бе никак приятно, когато един вик на Лоти я стресна внезапно. Най-много мразеше да я обезпокоят, когато чете с увлечение някоя книга. Тези, които обичат да четат, знаят раздражението, което обхваща човек в такъв момент. Тогава мъчно можеш да се въздържиш да не покажеш гнева си. Сара беше казала на Армангард, че в такива случаи започва да си мисли за други неща, за да не показва раздражението си.

Тя трябваше да стори точно това, когато остави книгата на прозореца и скочи от удобното си място.

Лоти се пързеляше по пода на класната стая, с което разсърди Лавиния и Джеси, защото вдигаше шум. Накрая падна, удари си коляното и започна да пици и да се мята. Едните се мъчеха да я утешат с ласки, а другите ѝ се караха.

— Млъквай, ревло! Млъквай веднага! — заповяда ѝ Лавиния.

— Не съм ревла! — виеше Лоти. — Сара, Сара!

— Ако не млъкне, госпожица Минчин ще я чуе — викаше Джеси. — Лоти, миличка, ще ти дам едно пени^[1].

— Не ти искам парите — хленчеше Лоти. Тя погледна коляното си и като видя там капка кръв заплака отново.

Сара прекоси стаята, коленичи до Лоти и я прегърна.

— Слушай, Лоти — каза тя. — Слушай, нали ми обеща?

— Тя казва, че съм ревля — плачеше Лоти.

— Но ако плачеш, ще бъдеш ревля наистина. Ти обеща.

Лоти си спомни, че беше обещала да не плаче, но предпочете да продължи.

— Аз си нямам майка, нямам никаква майка.

— Имаш — каза Сара весело. — Или може би вече си забравила? Нали знаеш, че Сара ти е майка? Не искаш ли Сара за майка?

Лоти се приближи до нея, почти утешена.

— Сега да седнем заедно до прозореца — продължи Сара — и аз ще ти разкажа една приказка на ухото.

— Ще ми разкажеш ли? — хлипаше Лоти. — Искаш ли да ми разправиш за диамантените мини?

— Диамантени мини ли? — прекъсна я Лавиния. — Как ми се иска да те напляскам, лошо, глезено момиче!

Сара се изправи бързо на крака. Трябва да кажем, че тя не бе ангел, пък и не обичаше никак Лавиния.

— Аз пък — каза тя малко разпалена — бих искала да те плесна, но няма да го направя. Не сме малки деца.

Лавиния използва случая:

— Ах да, ваше царско височество — каза тя, — вие сте принцеса, зная. Училището ще се прочуе, щом госпожица Минчин има за ученичка една царска особа.

Сара тръгна към нея с вид, сякаш ще ѝ издърпа ушите. Да си фантазира различни неща бе радост в живота ѝ. Тя никога не говореше за това на момичетата, които не обичаше, и си мислеше, че никой не знае, но ето че Лавиния я подиграваше за това почти пред цялото училище. Тя почувства как кръвта нахлува в главата ѝ и бие в ушите ѝ, но успя да се овладее. Ръката ѝ се отпусна и тя застана за миг мирно. После заговори спокойно и отмерено. Бе вдигнала глава и всички я слушаха.

— Вярно — каза тя. — Понякога си представям, че съм принцеса и се опитвам да се държа като принцеса от приказките.

— Я гледай! — каза Лавиния. — Надявам се, че няма да ни забравиш, когато се възкачиш на престола.

— Няма — каза Сара и не промълви нито дума повече. Стоеше спокойна и втрещено гледаше Лавиния, докато тя не хвана Джеси за ръка и не излезе.

След тази случка момичетата, които ѝ завиждаха, започнаха да я наричат „принцеса Сара“, като по този начин искаха да изразят презрението си. Тези пък, които я обичаха, я наричаха така в знак на обич. Към самата нея никой не се обръщаше с думата „принцеса“. Казваха ѝ Сара, но тежестта на титлата се харесваше много на обожателките ѝ, а госпожица Минчин не пропускаше да я спомене пред родителите, които посещаваха пансиона, като чувстваше, че така училището се прославя като пансион за знатни личности.

Запознанството на Беки със Сара през онзи мъглив следобед беше вече станало много сериозно, макар че госпожица Минчин и госпожица Амилия да не знаеха нищо за него. Бяха им казали, че Сара е мила с прислужничката, но те не знаеха нищо за прекрасните откраднати мигове, прекарани в Сарината стая, когато Беки с щастлива усмивка оставяше кофата с въглища, след като беше оправила със светкавична бързина горните стаи. През тези минути Сара ѝ разказваше приказки и ѝ даваше разни неща за ядене или пълнеше джобовете ѝ за през нощта, когато Беки отиваше да си легне на тавана.

— Трябва да внимавам когато ям, госпожице — каза тя веднъж, — защото, ако направя трохи, идват плъхове да ядат трохите.

— Плъхове ли? — извика уплашена Сара. — Нима там има плъхове?

— Има, госпожице, много — отговори Беки спокойно. — По таваните винаги има плъхове и мишки, но човек свиква с шума, който правят. Не им обръщам внимание, ако не тичат по възглавницата ми.

— Не се ли плашиш? — запита Сара.

— Човек свиква с всичко — каза Беки. — И вие щяхте да свикнете, ако бяхте на мое място.

Понякога Беки не се осмеляваше да стои дълго в топлата светла стая. Тогава разменяха само по няколко думи и Сара пъхваше някоя малка покупка в старомодния джоб под полата на Беки, която беше вързана около кръста с ширит. Съществуването на Сара добиваше нов смисъл. Тя трябваше да търси и намира хубави неща за ядене, които могат да се правят на малки пакети. Тя свикна да се вглежда внимателно във витрините. Първия път, когато занесе вкъщи две-три банички с месо, тя чувстваше, че е направила откритие. Очите на Беки светнаха, когато ѝ ги показа. Малко по малко Беки започна да изглежда не толкова недояла и изтощена, а кофата с въглища, като че ли не беше вече така непоносимо тежка.

Колкото и да бе тежка, и колкото гневът на готвачката и непосилната работа да се стоварваха на плещите ѝ, нея я крепеше надеждата, че след обед ще намери Сара в стаята ѝ. Достатъчно беше само да я види, не ѝ трябваша баници с месо. Ако имаше време за някоя и друга дума, то това бяха винаги приятелски, весели думи, които стоплят сърцето, а ако имаше повече време, тогава Сара ѝ разказваше част от някоя приказка или нещо друго, което тя после си спомняше и за което мислеше понякога, като лежеше будна в леглото си горе на тавана.

Няколко седмици преди тринайсетия си рожден ден Сара получи писмо от баща си, което очевидно не беше писано в обичайното за капитана бодро настроение. Той не се чувстваше много добре и бе явно преуморен от работата около диамантените мини.

„Сара, скъпа, трябва да разбереш — пишеше той, — че татко ти съвсем не е делови човек и цифрите и документите го изморяват. Всъщност той не ги разбира и всичко му се струва така необхватно. Може би това е така, защото имам треска. Едната половина на нощта прекарвам буден и се мятам насам-натам, а другата сънувам ужасни сънища. Ако беше тук малката ми господарка, щеше сигурно да ми даде някой внушителен и мъдър съвет. Нали, малка моя господарке?“

Една от многото му шеги бе и тази, да я нарича „малка господарка“, поради нейния така старомоден вид.

Той бе направил чудни приготовления за рождения ѝ ден. Между другото беше поръчал една нова кукла в Париж, чийто гардероб щеше да бъде наистина нещо съвършено. Когато отговори на писмото, в което я питаше дали ѝ харесва подаръка, думите на Сара му се сториха доста странни.

„Аз вече пораснах — пишеше тя — и никога няма да получа друга кукла. Тази ще бъде последната ми кукла. Това е многозначителен факт. Ако можеш да пиша стихове,

сигурна съм, че една поема за «Последната Кукла» би била много хубава. Но не мога да пиша стихотворения. Опитах се, но се получи смешно. Никой не може да заеме мястото на Емили, но въпреки това ще уважавам много «Последната Кукла». И съм сигурна, че в училище ще я обичат. Те всички играят с кукли, макар че някои от по-големите, особено петнайсетгодишните, си мислят, че са съвсем възрастни.“

Когато четеше това писмо в дома си в Индия, капитан Крю имаше силно главоболие. Масата пред него бе претрупана с хартии и писма, които го плашеха и изпълваха с ужас. Въпреки това, като четеше писмото, той се смя така, както не се бе смял от седмици.

— С всяка изминала година тя става все по-забавна — мислеше си той. — Дай Боже да потръгнат работите, за да мога да отида да я видя. Какво не бих дал, да почувствам ръцете ѝ около врата си.

Рожденият ден щеше да се отпразнува много тържествено. Щяха да украсят класната стая и да устроят там увеселение. Кутиите с подаръци щяха да се отварят с големи церемонии, а в недостъпната стая на госпожица Минчин щеше да има голямо угощение. Когато дойде денят, в цялата сграда на училището цареше голямо вълнение. Никой не усети как мина сутринта, защото трябваше да се правят големи приготовления. Класната стая бе окичена с гирлянди от бръшлян, чиновете бяха наредени край стената и покрити с червени покривки.

Когато сутринта Сара влезе в стаята си, тя намери на масата малък пакет, обвит в кафява хартия. Знаеше, че това е подарък и си помисли, че може да отгатне от кого е. Отвори го внимателно. Вътре имаше възглавничка за карфички, направена от не съвсем чист червен бархет, а набодените по него черни топлийки образуваха думите „За много години“.

— Прекрасен подарък — възкликна Сара. — Но той много ме натъжава!

Миг след това тя се озадачи. Под възглавничката бе скрита картичка, на която бе написано чистичко „Госпожица Амилия Минчин“.

Сара я огледа от всички страни.

— Госпожица Амилия! — каза си тя. — Как е възможно това!

Точно в този момент чу вратата да се отваря предпазливо и видя Беки да наднича.

Лицето ѝ сияеше от щастие. Тя се промъкна напред и застана, като дърпаше нервно пръстите си.

— Харесва ли ви, госпожице?

— Дали ми харесва — извика Сара. — Миличка Беки, ти самичка ли я направи?

Очите на Беки се бяха овлажнили от възторг. Тя изхълца нервно, но радостно.

— От бархет е и дори не е нов, но ми се искаше да ви подаря нещо и я изработих през нощта. Знаех, че ще можете да си представите, че е от сатен и с диамантени карфици. Аз сама се мъчех да си представя това, когато я шиех. А картичката, сбърках ли, като я поставих? Госпожица Амилия я беше хвърлила и понеже си нямам моя, а не беше добре без нищо, затова сложих нейната.

Сара се спусна и я прегърна. Тя не можеше да си обясни, защо нещо застана на гърлото ѝ.

— Беки — извика тя, като се смееше тихо. — Колко те обичам, Беки, колко те обичам!

— О, госпожице! — задъхваше се Беки. — Благодаря ви много! Но не си струва, бархетът не беше нов.

---

[1] Пени — английска парична единица (монети). — Б.ред. ↑

ОЩЕ ЗА ДИАМАНТЕНИТЕ МИНИ

Когато следобед Сара влезе в окичената с бръшлян класна стая, тя вървеше сякаш начело на някакво шествие. Госпожица Минчин, облечена в най-хубавата си копринена рокля, я водеше за ръка. След тях вървяха едно момче и две прислужнички с подаръците. Момчето носеше кутията с последната кукла, а накрая беше Беки с чиста престилка и нова шапчица. Сара предпочиташе да влезе сама, както винаги, но по желание на госпожица Минчин, нейният празник не трябваше да прилича на никой друг.

И така, тя бе въведена тържествено и се засрами, когато при влизането ѝ по-големите момичета я загледаха и се забутаха с лакти, а по-малките започнаха да се въртят радостно на местата си.

— Тишина, момичета! — каза госпожица Минчин. — Джеймс, остави кутията на масата и отвори капака. Еми, ти остави своята на стола. Беки! — обърна се тя изведнъж и погледна строго.

Но Беки се беше захласнала от възторг и се хилеше на Лоти, която се извиваше във весело очакване. Като чу сърдития глас, тя едва не изтърва кутията и така страхливо и смешно се поклони за извинение, че Лавиния и Джеси се закискаха.

— Не е твоя работа да гледаш подаръците — каза госпожица Минчин. — Ти се забравяш! Остави кутията.

Беки направи това бързо и се отправи към вратата. По знак на госпожица Минчин прислугата трябваше да излезе. Беки стоеше и чакаше другите да минат пред нея, като по-възрастни. Тя не можа да се въздържи и хвърли жаден поглед към кутията на масата. Нещо от син сатен се показваше през гънките на хартията.

— Госпожице Минчин — обади се Сара, — ще разрешите ли Беки да остане?

Това беше много смело. Госпожица Минчин без да иска подскочи от мястото си. После си сложи очилата и загледа разтревожено първата си ученичка.

— Беки? — извика тя. — Какво говориш, мила Сара!

Сара приближи към нея.

— Моля ви да остане, защото знам, че много иска да види подаръците. Нали и тя е малко момиче? Моля ви се, заради рождения ми ден.

Госпожица Минчин отговори с много достойнство.

— Тъй като днес е твоят рожден ден, нека остане. Ребека, благодари на госпожица Сара.

Беки се бе свила в ъгъла, като в очакване усукваше края на престилката си. Тя пристъпи напред и се поклони, но нейните и Сарините очи си разменяха приятелски погледи, докато тя изричаше едно след друго:

— Благодаря ви, госпожице! Толкова съм ви благодарна! Много исках да видя куклата! Благодаря, госпожице, че ми позволихте да остана — обърна се тя към госпожица Минчин и пак се поклони уплашено.

Госпожица Минчин отново направи знак с ръка. Този път тя сочеше ъгъла до вратата.

— Застани там — каза тя.

Беки отиде ухилена на мястото си. Беше ѝ безразлично къде ще стои, щом можеше да остане в стаята. Госпожица Минчин се изкашля предупредително и заговори.

— Сега, момичета, искам да ви кажа няколко думи — обяви тя.

— Ще вземе да държи реч — прошепна едно момиче. — Никак не ми се слуша.

На Сара ѝ беше неловко. Понеже тя празнуваше, речта щеше сигурно да се отнася за нея. А не е приятно да стоиш в класната стая и да държат реч за тебе.

— Момичета, вие знаете — започна речта, защото бе наистина реч, — че нашата обична Сара навършва днес тринайсет години.

— Обична Сара! — промърмори Лавиния.

— Когато обичният ѝ баща, капитан Крю, я доведе от Индия и я предаде на моите грижи, той ми каза шеговито: — Страхувам се, че тя ще стане много богата, госпожице Минчин. — Аз отговорих: — Ще ѝ дам такова възпитание в моя пансион, че ще бъде украшение и за най-голямото богатство. Сара стана най-добрата ми ученичка. Тя прави чест на пансиона с френския си език и с умението си да танцува. Обноските ѝ са безпогрешни. Проявява своята любезност като ви

устройва това увеселение и аз се надявам, че вие ще оцените нейната щедрост.

— Диамантените мини — изкиска се Джеси тихо.

Сара не я чу. Тя бе втренчила сиво-зелените си очи в госпожица Минчин и почувства как я облива топлина, когато заговори за нейното богатство.

Всички ученички станаха на крака и извикаха:

— Честит рожден ден!

Лоти подскачаше. За миг Сара се засрами, но се поклони много изящно.

— Благодаря ви — каза тя, — че сте дошли на моя празник.

— Сара, това е чудесно — каза госпожица Минчин. — Така постъпва всяко възпитано момиче, когато го поздравяват. А сега ще ви оставя да се веселите самички.

Щом излезе от стаята, децата, които в нейно присъствие бяха като омагьосани, се размърдаха. Докато затваряше вратата след себе си, всички чинове се изпразниха. Момичетата се натрупаха около кутиите. Сара се беше навела над една от тях с възхитено лице.

— Сигурна съм, че това са книги — каза тя. Малките започнаха озадачено да мърморят, а Армангард гледаше учудено.

— Нима баща ти ти праща книги за рождения ден? — извика тя. — И той е лош, като моя. Остави ги, Сара.

— Аз обичам книгите — засмя се Сара, но посегна първо към най-голямата кутия. Последната Кукла, която извади оттам бе така величествена, че децата извикаха радостно и веднага се струпаха да я гледат, задъхани от възхищение.

— Тя е толкова голяма, почти колкото Лоти.

Лоти пляскаше с ръце и подскачаше наоколо, като се смееше.

— Облечена е като за театър — каза Лавиния. — Палтото ѝ е подплатено с кожа.

— Погледнете — извика Армангард, като се спусна напред, — в ръката си има бинокъл за театър!

— Това тук е куфарът ѝ — каза Сара. — Чакайте да видим какво има в него.

Тя седна на пода и отключи куфара. Децата се скупчиха с викове около нея. Никога в класната стая не се беше вдигала такава връва. В куфара имаше дантелени яки, чорапи и носни кърпи. Една кутийка за

скъпоценности съдържаше огърлица и диадема, които изглеждаха, като че ли са направени от истински диаманти, дълга скъпа кожа, маншон, шапка, рокля и ветрило. Дори Лавиния и Джеси, забравили че са вече големи, за да играят с кукли, ахкаха от възхищение, взимаха нещата и ги разглеждаха.

— Представете си — каза Сара като слагаше широка шапка от черно кадифе на неизменно усмихнатата кукла, — представете си, че куклата разбира човешки говор и се гордее, когато и се възхищават.

— Ти винаги си представляваш какво ли не — каза Лавиния с надменен тон.

— Зная — каза Сара невъзмутимо. — Обичам да правя това. Няма нищо по-хубаво от това човек да си представя нещо. То е почти като в приказките. Ако силно си представяш нещо, струва ти се, че е истинско.

— Хубаво е да си фантазира човек, когато си има всичко — каза Лавиния. — Щеше ли да го правиш ако беше просякиня и живееше на някой таван?

Сара престана да реди щраусовите пера на последната кукла и се замисли.

— Мисля, че да — каза тя. — Ако си просякиня, би трябвало да си фантазираш. Но няма да е лесно.

След това тя често си мислеше, колко странно бе, че точно когато изговори това, в стаята влезе госпожица Амилия.

— Сара — каза тя, — господин Бароу, адвокатът на баща ти, иска да се срещне с госпожица Минчин. Понеже трябва да говорят насаме, а лакомствата са подредени в нейната стая, ще трябва да отидете да празнувате там, за да могат сестра ми и адвокатът да говорят тук, в класната стая.

Лакомствата не са нещо за изпускане, затова очите на момичетата светнаха. Госпожица Амилия нареди момичетата в спретнатата редица и като застана начело със Сара, ги поведе. Последната Кукла оставиха на един стол с разхвърляните около нея тоалети.

Беки, която не биваше да се почерпи, остана за малко в стаята да погледа тия прелести.

— Върви да си гледаш работата, Беки — бе казала госпожица Амилия, но тя остана, за да пипне със страхопочитание един маншон,

после едно палто и, докато стоеше и ги гледаше с възхита, чу стъпките на госпожица Минчин. Тя се ужасяваше при мисълта, че могат да я обвинят, че дръзва да върши непозволени неща и се мушна под масата, прикрита от покривката.

Госпожица Минчин влезе в стаята, придружена от един сух, дребен господин с остри черти, който изглеждаше доста разтревожен. Госпожица Минчин имаше не по-малко разтревожен вид и гледаше сухия дребен господин с раздражение и озадачение.

Тя седна с достойнство и се обърна към него:

— Моля седнете, господин Бароу.

Господин Бароу не седна веднага. Неговото внимание бе привлечено от Последната Кукла и от разпръснатите около нея неща. Той намести очилата си и ги загледа с нервно неодобрение. Последната Кукла съвсем не изглеждаше разтревожена от това. Тя просто стоеше и гледаше равнодушно.

— Сто лири^[1] — забеляза господин Бароу накъсо. — Всичките материали са много скъпи и шити в Париж. Харчил е парите си доста безразсъдно.

Госпожица Минчин се почувства обидена. Това изглеждаше като неодобрение за най-добрия ѝ покровител. Адвокатът прекаляваше:

— Дори адвокатите нямат право на това — добави той.

— Моля ви да ме извините, господин Бароу — попита тя остро, — но не разбирам какво искате да кажете.

— Подаръци за рождения ден — каза господин Бароу пак така неодобрително — на тринайсетгодишно дете! Това за мене е лудо прахосничество.

Госпожица Минчин се наду още повече.

— Капитан Крю е богат човек — каза тя. — Само диамантените мини...

Господин Бароу се обърна към нея.

— Диамантени мини! — отсече той. — Няма нищо подобно! И никога не е имало!

Госпожица Минчин стана от стола.

— Какво! — извика тя. — Какво означава това?

— Във всеки случай — отговори господин Бароу доста остро — много по-добре щеше да бъде, съвсем да ги е нямало.

— Да е нямало диамантени мини? — извика госпожица Минчин, като сграбчи един стол за облегалката и почувства как прекрасният сън отлита от нея.

— Диамантените мини докарват по-често разорение, отколкото богатство — каза господин Бароу. — Когато човек попадне в ръцете на някой много скъп приятел и сам не е делови човек, по-добре е да стои настрана от разните диамантени, златни и други мини, в които скъпият приятел иска той да вложи парите си. Покойният капитан Крю...

Госпожица Минчин го прекъсна задъхана.

— Покойният капитан Крю — извика тя, — покойният! Нима идвате да ми кажете, че капитан Крю...

— Той почина, госпожо — отговори господин Бароу рязко. — Умря от жълта треска и от затруднения в работите си. Жълтата треска сигурно нямаше да го умори, ако не се бе забъркал поради неуспехите си, а тия неуспехи сами нямаше да сложат край на живота му, ако не беше жълтата треска. И тъй, капитан Крю е мъртъв!

Госпожица Минчин се отпусна отново на стола. Думите на адвокатата я изпълниха с ужас.

— Какви са били затрудненията му? — каза тя. — Какви?

— Диамантени мини — отговори господин Бароу, — скъпи приятели и разорение.

— Разорение! — изпъшка тя.

— До стотинка. Този млад човек имаше много пари. Неговият приятел се бил побъркал около тези диамантени мини. Той вложил в тях всичките свои и на капитан Крю пари. После скъпият приятел избягал. Капитан Крю бил вече болен от треска, когато пристигнали известията. Ударът бил много силен. Умрял трескав, като бълнувал името на малката си дъщеря, и не й оставил нито стотинка.

Сега вече госпожица Минчин разбра. Никога в живота си не бе получавала такъв удар. Нейната образцова ученичка, баща ѝ, всичко изчезваше изведнъж от пансиона. Имаше чувството, че са я обидили, ограбили и че капитан Крю, Сара и господин Бароу бяха еднакво отговорни за това.

— Нима искате да кажете — извика тя, — че той не е оставил нищо? Че Сара няма да е богата? Че е съвсем обедняла? Че вместо наследница са ми оставили в ръцете една беднячка?

Господин Бароу бе опитен и делови човек и разбра, че е най-добре да се измъкне от тая работа незабавно.

— Тя е наистина съвсем бедна — отговори той. — И действително остава във вашите ръце, госпожо, тъй като не знам да има някого на света.

Госпожица Минчин стана и тръгна. Изглежда отиваше да спре радостните и шумни веселби около лакомствата.

— Това е чудовищно — каза тя. — В този момент тя седи в моята стая хубаво облечена и забавлява момичетата на моя сметка.

— Струва ми се, че сте права, госпожо — каза господин Бароу спокойно. — Аз нямам вина за нищо. Никой не е бил така напълно опропастен. Капитан Крю умря, без да плати и последния си дълг дори към мен, а той е доста голям.

Госпожица Минчин бе ужасена, ходеше напред-назад из стаята и оплакваше нещастие то си. Господин Бароу очевидно не възнамеряваше да стои и слуша оплакванията ѝ.

— Добре ще бъде да не плащате вече нищо за детето, госпожо — забеляза той, — освен ако искате да ѝ правите подаръци. Никой няма да ви потърси.

— Но кажете ми, какво да правя? — питаше госпожица Минчин, сякаш смяташе, че той е длъжен да оправи работата. — Какво да правя?

— Нищо не може да се направи — каза господин Бароу, като си прибираше очилата. — Капитан Крю е мъртъв. Детето е останало без стотинка. Никой не е отговорен за него, освен вие.

— Аз не съм отговорна, аз отричам да съм отговорна!

Госпожица Минчин побеля от ярост.

Господин Бароу тръгна да си върви, като изказваше съжаленията си.

— Ако мислите да ми я натрапите, много се лъжете — задъхваше се госпожица Минчин. — Аз съм ограбена и измамена. Ще я изпъдя на улицата!

Господин Бароу приближи вратата.

— Не бих постъпил така, госпожо — забеляза той. — Това не би ви приличало. Тази история ще навреди на пансиона ви. Изпъдена ученичка без пари и без близки...

Господин Бароу бе умен човек и знаеше какво приказва. Беше му ясно, че госпожица Минчин си знае сметката и ще разбере, че той казва истината.

— По-добре ще бъде да я задържите и да видите как може да ви бъде полезна — добави той. — Смятам, че е умно дете. Ще имате полза от нея като порасне. Сбогом, госпожо!

Той се поклони и затвори вратата след себе си. Госпожица Минчин постоя така няколко минути, втренчена във вратата. Това, което ѝ каза, беше вярно. Тя го знаеше. Работата бе непоправима. Богатата ученичка се бе превърнала в нищожество, беше станала малко момиче без приятели и без пари. Всичко, което бе похарчено заради нея, беше загубено и не можеше да се върне.

Както стоеше задъхана от мисълта за тази обида, тя чу как в стаята ѝ избухна весел смях. Поне на това можеше да сложи край.

Когато се упъти към вратата, тя се отвори. Показа се госпожица Амилия, която като съзря измененото сърдито лице на сестра си, отстъпи изплашена назад.

— Какво се е случило! — извика тя.

Гласът на госпожица Минчин бе почти свиреп, когато отвърна:

— Къде е Сара Крю?

— Сара? — запита госпожица Амилия учудено. — При децата в твоята стая.

— Има ли някоя черна рокля между дрехите ѝ? — запита госпожица Минчин с горчива ирония.

— Черна рокля? — запъна се госпожица Амилия. — Черна?

— Тя има най-различни рокли. Няма ли някоя черна?

Госпожица Амилия пребледня.

— Не... да! — каза тя. — Но ще ѝ бъде много къса. Това е старата ѝ кадифена рокля.

— Иди да ѝ кажеш да махне тази смешна розова копринена рокля и да си сложи черната. Нищо, че ѝ е къса. Свърши се с нейното изящество!

Тогава госпожица Амилия започна да чупи дебелиите си пръсти и да плаче.

— Сестро! О, сестро! Какво може да се е случило?

Госпожица Минчин каза направо:

— Капитан Крю е починал. Умрял е без да остави стотинка. Това разглезено, превзето дете остава в моите ръце като последна беднячка.

Госпожица Амилия се отпусна тежко на най-близкия стол.

— Толкова пари похарчих за нея на вятъра и няма да видя стотинка от тях. Прекъсни това смешно забавление. Иди и я накарай да си смени роклята веднага.

— Аз... — каза задъхано госпожица Амилия. — Да отида да ѝ кажа сега?

Бедната госпожица Амилия бе свикнала да я наричат гъска. Тя знаеше всъщност, че е почти гъска и че гъските трябва да вършат ред неприятни работи. Беше доста трудно и неприятно да отидеш в стая, пълна с развеселени деца, и да кажеш на тази, която празнува, че неочаквано е станала просякиня и че трябва да отиде горе и да си сложи стара черна рокля, която ѝ е съвсем окъсяла. Но трябваше да го направи и съвсем не беше уместно да разпитва.

Тя затърка очите си с носната кърпа, докато те се зачервиха. След това стана и излезе от стаята, без да каже нито дума. Когато по-възрастната ѝ сестра имаше такъв вид и говореше така, както преди малко, най-уместно бе да се подчини на заповедите ѝ, без да възразява. Госпожица Минчин ходеше из стаята и си говореше сама на висок глас, без да знае какво да предприеме. През изминалата година баснята за диамантените мини я беше накарала да си представя различни възможности за бъдещето. Дори директорите на пансионите можеха да получат големи богатства от собствениците на мини. А сега, вместо да си представя бъдещи печалби, тя трябваше да се оправя с минали загуби.

— Принцеса Сара, няма що! — каза тя. — Разглезили я, сякаш е царица.

Казвайки това, тя продължаваше да крачи сърдито около масата, докато едно силно изхленчване, което идваше изпод масата, не я накара да спре.

— Какво е това? — извика тя сърдито.

Хленчът се чу пак и тя повдигна висящите краища на покривката.

— Как смееш! — извика тя. — Как смееш! Излизай веднага оттам!

Бедната Беки изпълзя изпод масата. Шапчицата ѝ бе кривната на една страна, лицето ѝ — червено от плач, който се бе мъчила да сподави.

— Моля ви се, госпожице. Знам, че не трябваше. Но аз разглеждах куклата, госпожице, изплаших се като влязохте и се скрих под масата.

— И си била там през цялото време и си подслушвала — каза госпожица Минчин.

— Не, госпожице, не съм подслушвала. Аз мислех, че ще мога да изляза без да ме забележите, но не успях. Не съм подслушвала. Не бих подслушвала за нищо на света, но не можех да не чуя нищо.

Изведнъж тя сякаш загуби всякакъв страх от ужасната жена, която стоеше пред нея, и заплака.

— О, госпожице, — каза тя, — вие сигурно ще ме изпъдите, но ми е мъчно за бедната госпожица Сара, много ми е мъчно!

— Излез навън! — заповяда госпожица Минчин.

Беки пак се закланя, като вече не се мъчеше да спре сълзите, които се стичаха по бузите ѝ.

— Добре, госпожице, излизам — каза тя като трепереше, — но исках само да попитам. Госпожица Сара бе толкова богата, прислужваха ѝ, даваха ѝ всичко. Какво ще прави сега без прислужничка? Ще ми позволите ли да ѝ прислужвам, след като измия чиниите и тенджерите? Бедната госпожица Сара!

Тези думи разгневиха госпожица Минчин повече от всичко. Една слугиня да се застъпва за това дете, което тя едва сега разбра, че никога не е обичала — това беше вече много и тя тропна с крак.

— Не — каза тя. — Тя ще си прислужва сама, а също ще слугува и на други. Веднага излизай оттук или ще те изпъдя на улицата.

Беки скри лицето си в престилката и избяга. Изтича надолу по стълбите, влезе в кухнята, седна сред тенджерите и чиниите и заплака, сякаш сърцето ѝ се късаше.

— Също като в приказките — нареждаше тя. — Като бедните принцеси, останали сами в света...

Госпожица Минчин никога не беше изглеждала така спокойна и твърда, както когато Сара се представи пред нея.

В този момент на Сара ѝ се стори, че празникът за рождения ѝ ден е бил сън или пък нещо, което се е случило преди години и то не в

нейния, а в живота на някое друго момиче.

От празненството не беше останала и следа: бръшлянът бе свален от стените на класната стая, чиновете бяха върнати на местата си. Стаята на госпожица Минчин бе добила обикновения си вид. Госпожица Минчин облече всекидневните си дрехи. Децата се върнаха в класната стая, събраха се на групи и започнаха да си шушукат и разговарят възбудено.

— Кажи на Сара да дойде в стаята ми — бе казала госпожица Минчин на сестра си. — Дай ѝ да разбере, че не искам плач и неприятни сцени.

— Сара е най-странното дете, което съм виждала — каза госпожица Амилия. — Тя наистина не реагира по никакъв начин, точно както, ако си спомняш, когато капитан Крю замина за Индия. Когато ѝ казвах какво се е случило, тя стоеше съвсем спокойно и ме гледаше без да продума. Само очите ѝ се отвориха широко и съвсем преbledня. Когато завърших, постоя безмълвна няколко мига, после брадичката ѝ затрепери, обърна се и избяга горе в стаята си. Някои от децата започнаха да плачат, но тя изглежда не ги чуваше и сякаш нищо не я занимаваше, освен това, което ѝ разправям. Беше ми неудобно, че не ми отговаря. Когато човек каже нещо необикновено, очаква да му отвърнат нещо, каквото и да е.

Само Сара знаеше какво бе станало, след като избяга горе и заключи вратата. Впрочем и тя не помнеше нищо, освен че ходеше напред-назад из стаята и повтаряше с глас, който не приличаше на нейния:

— Татко е умрял! Татко е умрял!

Изведнъж тя спря пред Емили, която я наблюдаваше от стола, и изкрещя диво:

— Хей, Емили! Чуваш ли? Чуваш ли? Татко е умрял! Умрял в Индия — на хиляди километри оттук.

Когато влезе в стаята на госпожица Минчин, лицето ѝ бе бяло, а около очите ѝ имаше тъмни кръгове. Тя стискаше устни, сякаш да прикрие страданието си. Съвсем не приличаше на розова пеперуда, която прехвърква от едно съкровище на друго в украсената класна стая. Напротив, имаше вид на странно, изоставено момиче.

Сара беше облякла без помощта на Мариета захвърлената и окъсяла черна кадифена рокля. Краката ѝ, които се показваха изпод

полата, изглеждаха дълги и тънки. Понеже не бе намерила черна панделка, късата ѝ, гъста черна коса обграждаше лицето ѝ и силно подчертаваше неговата бледност. В ръката си стискаше Емили, обвита в черен плат.

— Остави куклата! — каза госпожица Минчин. — Защо си я донесла тук?

— Не — отговори Сара. — Не искам да я оставя. Тя е единственото нещо, което имам на света. Татко ми я даде.

Винаги, когато говореше със Сара, госпожица Минчин се чувстваше някак си неудобно. Така беше и сега. Сара говореше не толкова грубо, колкото с една студена решителност, с която госпожица Минчин усещаше, че мъчно ще се справи — може би, защото знаеше, че извършва нещо безсърдечно и нечовешко.

— Занапред няма да имаш време за кукли — каза тя. — Ще трябва да работиш и да бъдеш полезна.

Сара я гледаше втренчено със странните си очи и не продумваше нито дума.

— Сега всичко ще се промени — продължи госпожица Минчин. — Предполагам, че госпожица Амилия ти е обяснила как стоят нещата.

— Да — отговори Сара. — Татко е умрял. Не ми е оставил пари. Аз съм съвсем бедна.

Като си спомни какво значат тези думи, госпожица Минчин се разгневи още повече.

— Ти нямаш никого — каза тя, — нямаш дом, нямаш никой, който да се грижи за тебе.

Сара не каза нищо.

— Какво ме гледаш — запита госпожица Минчин строго, — или си толкова глупава, че не разбираш какво ти казвам? Всъщност, за тази кукла съм платила аз — и тя погледна разкошния подарък, — за тази смешна кукла, с всичките ѝ безсмислени и глупави неща.

— Последната кукла — каза Сара. — Последната кукла. — Тъжният ѝ глас звучеше странно.

— Наистина, последна кукла! — каза госпожица Минчин. — И тя е моя, а не твоя. Всичко, което имаш, е мое.

— Моля ви, вземете си я тогава — каза Сара. — Аз не я искам.

Ако се беше разплакала, ако се беше разхълцала и имаше уплашен вид, госпожица Минчин нямаше да се разсърди толкова. Тя обичаше да заповядва и да чувства силата си и когато видя твърдото бледо лице на Сара и чу гордия ѝ глас, почувства, че мощта ѝ няма никакво значение.

— Не се прави на важна — каза тя. — Мина времето за това. Вече не си богата. Прислужницата ти ще си отиде. Ще носиш най-старите си и прости дрехи. Предвзетите ти облекла не подхождат на положението ти. Ти си като Беки — трябва да работиш, за да изкарваш прехраната си.

За нейна изненада, при тези думи в очите на детето се появи слаб блясък, сянка на успокоение.

— Мога ли да работя? — каза тя. — Ако ми разрешите, няма да бъде толкова лошо. Какво мога да правя?

— Ще правиш всичко, каквото ти се каже — бе отговорът. — Ти си схватливо дете и запомняш лесно всичко. Ако бъдеш полезна, ще те оставя тук. Говориш добре френски и можеш да помагаш на малките ученички.

— Мога ли? — извика Сара. — Много ви моля, нека да остана! Ще им помагам в уроците. Аз ги обичам, и те ме обичат!

— Не говори глупости — каза госпожица Минчин. — Ти ще вършиш и други работи, освен това. Ще ходиш да пазаруваш и ще помагаш както в кухнята, така и в класната стая. Ако не ме слушаш, ще те изпъдя. Помни това. А сега си върви.

Сара постоя още миг безмълвна, загледана в нея. Мислеше си странни неща. После тръгна към вратата.

— Чакай! — каза госпожица Минчин. — Не мислиш ли да ми благодариш?

Сара се спря и всички странни мисли нахлуха в главата ѝ.

— За какво? — каза тя.

— За добрината ми към тебе — отвърна госпожица Минчин. — За това, че ти давам подслон.

Сара пристъпи две-три крачки към нея. Гърдите ѝ се вълнуваха и тя отговори с недетски остър глас:

— Вие не сте добра! Не сте добра.

Обърна се и излезе преди госпожица Минчин да може да я спре. Слизаше по стълбите полека, но едва си поемаше дъх и притискаше

Емили силно до себе си.

— Бих искала да може да говори — каза си Сара. — Ако можеше да говори, само ако можеше да говори!

Тя смяташе да отиде в стаята си, да легне на тигровата кожа и, загледана в огъня, да мисли, да мисли, да мисли. Но преди да стигне до площадката, госпожица Амилия излезе от стаята, затвори вратата след себе си и застана пред нея нервирана и смутена. Работата беше там, че се срамуваше малко от това, което ѝ бе заповядано да направи.

— Не бива да влизаш вътре — каза тя.

— Да не влизам? — запита Сара.

— Това не е вече твоята стая — отговори госпожица Амилия като се изчерви.

Сара изведнъж разбра всичко. Даде си сметка, че това бе начало на промените, за които беше говорила госпожица Минчин.

— Къде е моята стая? — попита тя, като се опитваше да говори твърдо.

— Ще спиш на тавана до стаята на Беки.

Сара знаеше къде. Беки ѝ беше разправяла. Обърна се и изтича нагоре по стълбите. Последната част на стълбата бе тясна и покрита с парчета от стари килими. Стори ѝ се, че заминава някъде и че оставя далече след себе си света, в който бе живяло онова дете, което ѝ се струваше, че не е била тя. А новото дете, в късата и тясна стара рокля, което изкачваше стълбите за тавана, бе съвсем друго същество.

Когато стигна до вратата на тавана и я отвори, сърцето ѝ силно затуптя. После затвори вратата, застана до нея и се огледа наоколо.

Да, това бе друг свят. Стаята имаше наклонен таван и беше варосана. Мазилката бе мръсна и на места олющена. Имаше една ръждясала камина и старо желязно легло, покрито с избеляла покривка. Тук бяха струпани и някои стари, вече никому ненужни мебели. Под капандурата, през която не се виждаше нищо, освен къс мрачно, сиво небе, бе поставено едно почти счупено червено столче. Сара седна на него. Тя плачеше рядко, не заплака и сега. Сложи Емили на коленете си, притисна главата ѝ до своята, прегърна я и остана така без да говори, без да издава нито звук.

Докато стоеше така в тишината, на вратата се почука тихо — толкова тихо и плахо, че отначало дори не чу и сигурно нямаше да стане, ако вратата не беше бутната боязливо и не бе надникнало едно

жално, разплакано лице. Това беше Беки, с твърде странен вид, защото бе плакала скришом часове наред и бе търкала очите си с престилката.

— Госпожице — каза тя сподавено. — Може ли, ще ми позволите ли да вляза?

Сара вдигна глава и я погледна. Опита се да се усмихне, но не можа. Изведнъж лицето ѝ доби детински вид. Подаде ръка и изхълца.

— Аз ти казвах, Беки — каза тя, — че ние сме съвсем еднакви, че и двете сме само малки момичета, две малки момичета. Виждаш ли колко вярно е това. Ние вече не се различаваме. Аз не съм вече никаква госпожица.

Беки изтича при нея и я хвана за ръката.

— Не, госпожице — извика тя и продължи откъслечно, — каквото и да ви се случи, вие ще бъдете същата и нищо не ще може да ви промени.

[1] Лира — английска парична единица. — Б.пр. ↑

НА ТАВАНА

Сара не можеше никога да забрави първата нощ, прекарана на тавана в безумна съвсем не детска тъга. Но тя не каза никому нищо за това, защото никой нямаше да я разбере. Добре бе, че поне като лежеше будна в тъмнината, вниманието ѝ се отвличаше от необичайната обстановка. Ако малкото ѝ тяло не ѝ напомняше за действителността, мъката, която преживяваше, щеше да бъде прекалено голяма, за да я понесе. Все пак, когато започна да се съмва, тя едва съзнаваше, че има тяло. Не помнеше нищо, освен едно.

— Татко е умрял! — шепнеше тя. — Татко е умрял!

Много по-късно Сара забеляза, че леглото ѝ е толкова твърдо, че не си струваше да търси удобно място за почивка, че тъмницата тук е като че ли много по-гъста, отколкото другаде, че вятърът вие по покрива между комините, сякаш някой ридае високо. Имаше и нещо по-лошо. Това бяха боричканията, драценето и писукането в стените и зад долапите. Тя знаеше какво е това, защото Беки ѝ ги бе описвала: това бяха плъхове и мишки, които или се биеха помежду си или си играеха. Тя дори чу как от време на време те прекосяват пода и после си спомняше, че когато ги бе чула за пръв път, бе подскочила и седнала треперееща в леглото. Когато след това легна отново, тя закри главата си със завивката.

Промяната в нейния живот не можеше да стане постепенно: тя настъпи изведнъж.

Мариета напусна къщата на другата сутрин. Погледът, който Сара хвърли към своята стая, когато минаваше покрай отворената врата, ѝ показа, че всичко вътре е променено. Украшенията и изящните предмети бяха махнати и в един ъгъл бе поставено легло: стаята беше превърната в нова спалня за ученички.

Когато слезе долу на закуска, видя, че мястото ѝ до госпожица Минчин е заето от Лавиния. Госпожица Минчин и каза студено:

— Сара, трябва да започнеш да изпълняваш новите си задължения. Ще стоиш с малките на една по-малка маса. Ще ги

усмиряваш, ще гледаш да се държат добре и да не разсипват храната си. Трябваше да слезеш по-рано. Ето, Лоти вече си разля чая.

Това бе началото. Всеки следващ ден към задълженията ѝ се прибавяха нови. Тя преподаваше френски на малките, изпитваше ги и по другите предмети. Това бяха най-приятните ѝ задължения. Откриха, че може да бъде използвана за още много работи. Можеше да я пращат на пазар винаги и по всяко време. Караха я да прави неща, които другите не искаха да вършат. Готвачката и слугините подражаваха на госпожица Минчин и с радост заповядваха на „малката“, на която така угаждаха по-рано. Те далеч не бяха от най-добрите слугини и нямаха нито добри обноски, нито добри характери, затова беше добре да имат някого под ръка, на когото при случай да могат да хвърлят вината.

Първите месец-два Сара мислеше, че нейната готовност да върши всичко колкото се може по-добре, нейното мълчание при упреците, ще смекчат тези, които се отнасят толкова зле към нея. Дълбоко в гордото си сърце тя искаше да им покаже, че се мъчи да припечелва прехраната си и че не приема милостиня. Скоро обаче разбра, че това не трогва никого. И колкото повече искаше да направи всичко, както са ѝ казали, толкова повече немарливите слугини ставаха по-взискателни, а сърдитата готвачка по-отмъстителна.

Ако Сара беше по-голяма, госпожица Минчин щеше да ѝ разреши да преподава на по-големите ученички и така щеше да спести пари като освободи някоя учителка. Но докато беше още малка и с детински вид, тя беше по-полезна като момиче за пазар и прислужничка за обща работа. Едно обикновено момиче за пазаруване не можеше да бъде така умно и благонадеждно. На Сара можеше да се поверяват мъчни задачи и сложни поръчки. Тя можеше дори да плаща сметки и същевременно да бърше прах и да подрежда стаите.

С нейните собствени занимания беше свършено. Не я учеха нищо и само след дълги дни, прекарани в работа и тичане напред-назад по заповед на кого ли не, ѝ позволяваха неохотно да отиде в празната класна стая, пълна с куп стари книги, и да учи самичка през нощта.

— Ако не си преповтарям това, което вече съм научила, може би ще го забравя — казваше си тя. — Аз съм почти слугиня в кухнята и ако стана прислужничка, която не знае нищо, ще заприличам на бедната Беки!

Едно от най-интересните неща в новия ѝ живот бяха променените ѝ отношения с ученичките. Докато преди за тях Сара беше нещо като малка царска особа, сега не можеше да се смята равна на тях. Караха я да работи толкова много, че почти нямаше случай да говори с някоя от ученичките; пък и скоро разбра, че госпожица Минчин предпочита Сара да живее по-настрана от тези, които пълнеха класната стая. Госпожица Минчин казваше, че не иска Сара да говори и да бъде близка с другите ученички. Това, че я беше приютила, бе съвсем достатъчно.

Сара не очакваше нищо повече и беше много горда, за да се мъчи да продължава да бъде близка с момичетата, които очевидно страняха от нея. Те бяха богати и за тях бе съвсем ясно, че когато говорят с едно момиче, което носи скъсани обувки и ходи по бакалниците, те всъщност разговарят с една слугиня.

— Като си помисля само, че тя беше момичето с диамантените мини — разправяше Лавиния. — Придава си много важност. И е по-странна от всякога. Никога не съм я обичала, но сега не мога да понасям начина, по който гледа хората без да говори — също като че ли ги изучава.

— Така е — каза Сара, когато чу това. — Гледам хората, защото искам да ги изуча. Наблюдавам ги и после мисля за тях.

Сара никога не правеше пакости. Тя работеше като истинска слугиня. Обикаляше из калните улици, натоварена с пакети и с кошници; измъчваше се с малките, които не внимаваха по време на уроците по френски. Тъй като дрехите ѝ овехтяха и видът ѝ беше доста запуснат, казаха ѝ, че ще е по-добре да се храни долу. Отнасяха се с нея без капка загриженост. Сърцето ѝ се изпълваше с мъка, но тя никога никому не каза какво чувства.

— Войниците не се оплакват — си казваше тя, стискайки зъби. — И аз няма да се оплаквам. Ще си представям, че вода някаква война.

Но имаше часове, когато детското ѝ сърце можеше да напусне самотата. Това ставаше само, когато беше с Беки, Армангард и Лоти.

През първата нощ, прекарана на тавана, Сара изпитваше едно неопределено чувство на спокойствие при мисълта, че отвъд стената, в която се боричкаха и писукаха пльховете, се намира друго едно човешко същество. Това чувство укрепна през следващите нощи. През деня Беки и Сара рядко имаха случай да си поговорят. Всяка имаше

собствени задължения и всеки опит за разговор можеше да се изтълкува като губене на време.

На разсъмване, преди да слезе долу да запали огъня в кухнята, Беки се вмъкваше в таванската стаичка на Сара, закопчаваше дрехите ѝ и ѝ помагаше с каквото може. При настъпване на нощта Сара неизменно чуваше плахото почукване на вратата, което означаваше, че Беки е готова да ѝ помогне, ако има нужда. През първите седмици на скръб Сара се чувстваше извънредно сломена. Измина доста време преди да започнат да се срещат и да си ходят на гости. Сърцето на Беки ѝ подсказваше, че когато човек е тъжен, най-добре е да го оставят на спокойствие.

Другата ѝ приятелка беше Армангард, но преди да заеме мястото си, се случиха много неща.

Когато Сара започна да се събужда отново за действителността, тя забеляза, че е забравила за съществуването на Армангард. Те си бяха винаги приятелки, но Сара имаше чувството, че е много по-възрастна от нея. Наистина Армангард беше толкова глуповата, колкото и мила. Беше се привързала към Сара съвсем естествено. Ходеше при нея, за да ѝ помага в уроците. Поглъщаше всяка нейна дума и я отрупваше с молби за приказки. Самата тя не можеше да каже нищо интересно. Беше от тези хора, които лесно се забравят в моменти на скръб. И Сара я забрави.

За това спомогна още нещо: Армангард трябваше внезапно да си отиде вкъщи за няколко седмици. Когато се върна, не видя Сара през първите два-три дни. Срещна я по-късно на стълбите с ръце, пълни с дрехи, които трябваше да бъдат закърпени. Тя се бе научила вече да кърпи. Беше бледа и не приличаше на себе си, а изпод късата, вехта рокля се показваха тънките ѝ крака.

Армангард имаше мудна мисъл и не се сети веднага какво да каже. Знаеше какво се беше случило, но все пак никога не можеше да си представи, че Сара ще изглежда така — толкова странна и бедна. Тя избухна в нервен смях и запита без нужда, сякаш без да мисли:

— Сара, ти ли си?

— Да — отговори Сара. Тя крепеше купчината дрехи с брадичката си. Нещо в прямия ѝ поглед накара Армангард да се обърка още повече. Тя почувства, че Сара е друго момиче, което никога не е познавала. Може би защото беше станала изведнъж бедна и трябваше

да кърпи дрехи и да работи като Беки. Тя не знаеше какво да си говорят, запита я какво прави, а после като искаше да попита нещо по-приятелско и сърдечно, каза изведнъж:

— Много ли си нещастна?

Тогава Сара постъпи несправедливо. При тези думи на Армангард наболялото ѝ сърце се разкъса и тя реши, че е най-добре да отмени едно такова глупаво същество.

— А ти как мислиш? — каза тя. — Да не би да мислиш, че съм много щастлива? — И мина покрай нея, без да каже нито дума повече.

С течение на времето Сара си даде сметка, че ако заради своето нещастие не беше забравила някои неща, може би щеше да разбере, че не бива да обвинява бедната Армангард за нетактичността ѝ. При това, една мисъл, която ѝ бе дошла при първата им среща и която я бе накарала да се изчерви, мисълта именно че и Армангард е като другите и сигурно няма да иска да си говорят, сякаш издигна преграда между тях за известно време. Когато се случеше да се срещнат, Сара отвърщаше поглед, а Армангард се вцепеняваше и не можеше да продума. Понякога си кимаха като се срещнат, но имаше случаи, когато не си разменяха дори и поглед.

С течение на времето Сара си даде сметка, че ако заради своето нещастие не беше забравила някои неща, може би щеше да разбере, че не бива да обвинява бедната Армангард за нетактичността ѝ. При това, една мисъл, която ѝ бе дошла при първата им среща и която я бе накарала да се изчерви, мисълта именно че и Армангард е като другите и сигурно няма да иска да си говорят, сякаш издигна преграда между тях за известно време. Когато се случеше да се срещнат, Сара отвърщаше поглед, а Армангард се вцепеняваше и не можеше да продума. Понякога си кимаха като се срещнат, но имаше случаи, когато не си разменяха дори и поглед.

— Ако не иска да говори с мене — мислеше си Сара, — аз ще се държа настрана.

По това време Сара и госпожица Минчин забелязаха, че Армангард е по-глупава от всякога и че има неспокоен и нещастен вид. Тя започна редовно да сяда превита на перваза на прозореца и да гледа мълчаливо навън. Веднъж, като минаваше покрай нея, Джеси се спря и я загледа с любопитство.

— Защо плачеш, Армангард? — запита я тя.

— Не плача — отговори Армангард със сподавен и треперещ глас.

— Разбира се, че плачеш — каза Джеси. — Ей сега се търколи по носа ти една едра сълза и капна от върха му. А сега се спуска друга.

— Остави ме на мира — каза Армангард. — Аз съм нещастна и никой не трябва да ми обръща внимание. — Тя обърна пълния си гръб, извади носната си кърпа и скри лицето си.

Вечерта Сара се прибра в таванската си стаичка по-късно от обикновено. Тя продължи да работи след часа, в който ученичките си лягаха, а след това бе учила в празната класна стая. Когато стигна до последното стъпало, забеляза с изненада лъчът светлина, който излизаше изпод вратата на стаичката.

— Никой не влиза там, освен мене — помисли си Сара, — но някой е запалил свещ.

Наистина, някой бе запалил свещ, поставена в свещник, като тези, които използваша ученичките. Този „някой“ седеше на счупеното столче. Беше в нощница, със заметнат червен шал. Това беше Армангард.

— Армангард! — извика Сара. Тя се изплаши много. — Ще си навлечеш беля.

Армангард скочи от столчето. Засуети се из стаичката с чехлите, които бяха твърде широки за нея. Очите и носът ѝ бяха зачервени от плач.

— Знам, че ще си изпатя, ако ме открият — каза тя. — Но не искам да зная за това. Изобщо не ме интересува. Моля ти се, Сара, говори. Каж ми какво има? Защо не ме обичаш вече?

В гласа ѝ имаше нещо, което издаваше, че Армангард е развълнувана. Гласът на Сара беше същият, с който тя тъй мило и просто бе пожелала да бъдат „най-добри приятелки“. Нямахме и следа от начина, по който напоследък се беше държала.

— Аз те обичам — отговори Сара. — Но си мислех, че след като всичко е променено, може би и ти си се променила.

Армангард разтвори широко влажните си очи.

— Ти се беше променила. Ти не искаше да говориш с мене. Аз просто не знаех какво да правя.

Сара се замисли и разбра, че е сгрешила.

— Вярно е, че съм се променила — каза тя, — но не както ти мислиш. Госпожица Минчин не разрешава да говоря с момичетата. Повечето от тях сами не искат това. Мислех си, че може би ти не искаш. Затова се опитвах да те отбягвам.

Те се спогледаха и се хвърлиха в прегръдките си. Черната главичка на Сара полежа няколко мига отпусната върху рамото, покрито с червения шал.

След това седнаха заедно на пода. Сара прегърна с ръце коленете си, а Армангард се загърна в шала си. Тя гледаше с обожание странното лице с големите очи.

— Не можеш да търпя повече — каза тя. — Ти сигурно можеш да живееш без мен, но аз без теб не мога да живея.

— Ти си по-добра от мен — каза Сара. — Аз бях горда и не исках да търся приятелки. И ето на, щом се сблъсках с изпитания, стана ясно, че не съм добро дете. Опасявах се, че това може да се случи. И може би — тя сбърчи чело, като размишляваше, — затова са ми изпратени. Но може би в това има нещо полезно.

Армангард разглеждаше с любопитство таванската стая.

— Сара, как е възможно да живееш тук?

Сара също се огледа.

— Възможно е. Представям си, че е място от някаква приказка.

Сара говореше бавно. За пръв път след сполетялото я нещастие въображението ѝ започваше да работи.

— Някои хора са живели и на по-лоши места. Помисли си за затворниците в Бастилията!

— Бастилията! — прошепна Армангард, като я гледаше в унес.

Тя си припомни истории за френската революция, които Сара ѝ беше разказвала. Само тя можеше да направи това.

В очите на Сара се появи добре познатият блясък.

— Да — каза тя, като обгърна коленете си. — Хубаво ще е да си представям, че съм там, че съм затворница в Бастилията, където съм прекарала много, много дълги години. Всички са ме забравили. Госпожица Минчин е тъмничарят, а Беки — Беки е затворена в съседната килия.

Армангард беше възхитена.

— Може ли да се промъквам тук вечер, когато няма опасност, и да слушам това, което си измислила през деня? Така ще станем по-

близки приятели от всякога.

— Разбира се — отговори Сара, като кимна с глава. —
Приятели се познават в нужда. Моето нещастие ми помогна да
разбера колко си добра.

МЕЛКИСЕДЕК

Третата беше Лоти. Тя беше мъничка и не знаеше какво е това нещастие. Недоумяваше от промяната, която беше станала с нейната млада втора майка. Беше чула да казват, че на Сара са се случили необикновени неща, но не можеше да разбере защо се промени и видът ѝ, защо носи стара черна рокля и влиза в класната стая само за да учи другите, а не да седи както по-рано на почетното място и самата тя да учи. Малките много си шушукаха, когато узнаха, че Сара не живее вече в стаята, където се бе разполагала дълго време с Емили. Най-лошото за Лоти бе, че Сара отговаряше много сдържано, когато ѝ задаваха въпроси.

— Сара, много ли си бедна сега? — я попита Лоти поверително първата сутрин, когато Сара влезе да занимава малките по френски.

— Вярно ли е, че си обедняла като просякиня? Не искам да си бедна като просякиня.

Тя имаше вид, като че ще се разплаче и Сара побърза да я успокои.

— Просяците нямат никакъв подслон, а аз имам къде да живея.

— Но къде живееш? — настояваше Лоти. — В твоята стая спив новата ученичка и вече не е никак хубава.

— Аз живея в друга — каза Сара.

— Хубава ли е? Искам да я видя.

— Не говори — каза Сара. — Госпожица Минчин ни гледа. Ще ми се сърди, че ти разрешавам да шепнеш.

Сара беше забелязала, че за всичко държат нея отговорна — и когато децата не внимават, и когато не слушат и говорят в час.

Но Лоти беше много решителна. Щом като Сара не искаше да ѝ каже къде живее, тя щеше да разбере това по друг начин. Започна да се прилепва до по-големите ученички и да слуша какво си говорят. Разчитайки на сведения, които те несъзнателно изпускаха в разговорите си, късно един следобед предприе пътешествие, изкачи стълбите, съществуването на които не бе подозирала, и достигна до

тавана. Пред нея се изправиха две врати една до друга и като отвори едната, видя обичната си Сара, застанала до една стара маса, загледана през прозореца.

Изплашена от това, че таванът е гол, грозен и отделен сякаш от целия свят, Лоти извика. Сара се обърна и на свой ред се изплаши. Какво ли щеше да стане сега? Ако Лоти започнеше да плаче и някой я чуеше, и двете ще бъдат загубени. Тя скочи от масата и се втурна към детето.

— Не плачи и не вдигай никакъв шум — замоли я тя. — Ще ми се карат, ако чуят, а днес цял ден ми се карат. Стаята ми не е толкова лоша. Оттук можеш да видиш много неща, които отдолу не се виждат.

— Какви неща? — запита успокоена Лоти с любопитство, което Сара умееше да възбужда дори у по-големите ученички.

— Комини — съвсем наблизко — с пушек, който се извива на кълба и облаци и отива към небето. Лястовички, които подскачат наоколо и си говорят една на друга, като хора. Други тавански прозорци, през които всеки миг може да надникне някоя глава, която не знаеш кому принадлежи. И всичко това е толкова високо, сякаш е някакъв друг свят.

— Нека да видя! — извика Лоти. — Повдигни ме да погледна!

Сара я повдигна. Те се покатериха заедно на масата, надвесиха се през капандурата и загледаха навън.

Пред очите им се откри необикновен свят. Лястовичките, които бяха свикнали да стоят на покрива, чуруликаха и подскачаха наоколо без страх. Две от тях кацнаха на върха на най-близкия комин и се скараха жестоко, докато едната накълва другата и я пропъди. Таванският прозорец на най-близкия покрив бе затворен, защото съседната къща беше празна.

— Бих искала някой да живее там — каза Сара. — Толкова е близо, че ако там имаше някое малко момиче, щяхме да си говорим от прозорците и да се прекачваме през тях, ако не ни е страх, че може да паднем.

Оттук небето изглеждаше много по-близо, отколкото откъм улицата, и Лоти бе очарована. От таванския прозорец между комините нещата, които ставаха долу, изглеждаха като недействителни. Те забравиха за съществуването на госпожица Минчин, на госпожица

Амилия и класната стая. Шумът, който вдигаха колите на площада, достигаше до тях като от някакъв друг свят.

Те започнаха да хвърлят трохи на лястовичките и се забавляваха, като ги гледаха как отначало се страхуват да се приближат. Лоти бе така възхитена, че почти забрави първото си неприятно впечатление от тавана. Наистина, когато бе свалена от масата и се върна, така да се каже, към земния свят, Сара успя да ѝ покаже много хубости в стаята, които тя самата никога не би и помислила, че съществуват.

— Стаята ми е толкова малка, а е толкова високо над всичко — каза тя. — Прилича почти на гнездо върху някое дърво. Виж, едва може да се изправи човек в този край на стаята. И когато приближава денят, мога да лежа в леглото и да гледам направо небето през капандурата. То прилича на квадратен къс светлина. Преди да се покаже слънцето малки розови облаци плуват наоколо и имам чувството, че мога да ги достигна. А когато вали дъжд, капките чукат ли чукат, като че ли разправят нещо хубаво. Когато има звезди, можеш да лежиш и да се мъчиш да преброиш колко се побират в този квадрат. Той събира много. И после, погледни тази малка ръждясала камина. Ако беше почистена и имаше в нея огън, представи си само, колко хубаво щеше да бъде. Виждаш, че наистина това е една хубава малка стая.

Сара се разхождаше из малкото пространство, като водеше Лоти за ръка и придружаваше с движения всичко, което разказваше. Тя караше Лоти почти да го вижда. Лоти можеше винаги да повярва това, което Сара и рисуваше.

— Представи си — продължаваше тя, — че на пода има дебел, мек, син индийски килим; че в този ъгъл има меко канапе с възглавници, на които можеш да се свиеш, а над него — полица с книги, които можеш лесно да достигнеш. Може да има и кожа, постлана пред камината, и ковъори по стените, които да закриват мазилката, също картини. Те ще бъдат малки, но хубави. Ще има една лампа с тъмнорозов абажур. По средата маса, с прибори за чай. Ще има и тумбесто медно чайниче, къкрещо на огъня. Леглото ще бъде съвсем друго. То ще е меко и покрито с хубава копринена покривка. А може би ще успеем да примамим лястовичките и да станем такива приятелки с тях, че те да идват да кацат на прозореца и да искат да ги пуснем вътре.

— Сара! — извика Лоти. — Искам да живея тук.

След като Сара я убеди да слезе долу и ѝ показа пътя, тя се върна обратно на тавана, застана в средата на стаичката и се огледа наоколо. Очарованието от това, което бе измислила заради Лоти, беше изчезнало. Леглото бе твърдо и покрито с мръсен дюшек. Варосаната стена на места бе изкъртена, подът бе студен и гол, камината ръждива, а строшеното столче, катурнато настрана върху счупения си крак. Тя седна на него за няколко мига и отпусна глава в ръцете си. Фактът, че Лоти бе идвала и си бе отишла, правеше нещата да изглеждат по-лошо — също както затворниците се чувстват по-изоставени, когато ги посетят и си отидат, а тях оставят в килията.

Изведнъж вниманието ѝ бе привлечено от слаб шум близо до нея. Тя вдигна глава да види откъде идва и ако беше някое нервно дете, сигурно щеше бързо да скочи от счупеното столче. Един голям плъх се беше изправил на задните си крака и душеше въздуха с любопитство. Няколко трохи бяха паднали на пода и го бяха привлекли да излезе от дупката си.

Той имаше толкова странен вид и така приличаше на джудже със сиви мустаци, че Сара бе смаяна. Гледаше я с блестящите си очи, сякаш я питаше нещо. Хрумна ѝ една странна детска мисъл.

— Сигурно не е лесно да бъдеш плъх — размишляваше тя. — Никой не те обича. Хората скачат, бягат и крещят: „О, ужасен плъх!“ Не бих искала хората да крещят, да скачат и да викат: „О, ужасна Сара!“, когато ме видят и да ми поставят капани, уж ми предлагат угощение. Съвсем друго е да си лястовичка. Но никой не пита този плъх, дали е искал да бъде плъх, когато е бил сътворен. Никой не казва: „Не би ли предпочел да бъдеш лястовичка?“

Сара продължи да седи така спокойно, че плъхът започна да добива смелост. Той се беше уплашил много от нея, но може би подобно на лястовичка, имаше сърце, което му подсказваше, че тя не е някое грабливо същество. Той беше много гладен. Имаше жена и много деца в стената и през последните дни беше много нещастен. Беше оставил децата да плачат горчиво, решен да рискува за няколко трохички, затова предпазливо стъпи и на предните си крака.

— Ела — каза Сара, — аз не съм капан. Затворниците в Бастилията обичаха да се сприятеляват с плъховете. Да предположим, че ще се сприятелим.

Как става така, че животните разбират някои неща? Всеки случай, сигурно е, че разбират. Може би има някакъв език, който не е съставен от думи и който е понятен за всеки на света. Може би във всяко нещо има скрита душа и тя може да говори беззвучно на всяка друга. Както и да е, в този миг плъхът разбра, че е спасен. Той схвана, че това малко човешко същество, което седи на червеното столче, няма да скочи и да го подплаши с диви, остри викове или да хвърли тежки предмети по него, които, ако не успеят да го улучат и да го сплескат, биха го накарали все пак да се върне бързешком в дупката си. И така, той се приближи полека до трохите и започна да ги яде. При това поглеждала всяка троха, а след това Сара, както правеха лястовичките, и в очите му се четеше молба за прошка, която я трогна. Тя седеше и го гледаше без да се помръдне. Една троха бе много по-голяма от другите — всъщност, едва ли можеше да се нарече троха. Ясно беше, че много я иска, но беше близко до столчето, а той бе все още доста боязлив.

— Сигурно иска да я занесе на семейството си в стената — мислеше Сара. — Ако никак не мърдам, може би ще дойде и ще си я вземе.

Тя едва дишаше. Това, което ставаше, беше много интересно за нея. Плъхът се примъкна малко по-близо и изяде още няколко трохички, после спря и започна да души, като поглеждала към нея крадешком. След това се спусна върху парчето и, щом го завладя, избяга назад към стената, промъкна се през една пукнатина на долапа и изчезна.

Една вечер, няколко дни по-късно, Армангард успя да се измъкне и да отиде на тавана. Когато почука на вратата с върха на пръстите си, Сара не отвори веднага. В стаята цареше такава тишина, че Армангард помисли, че Сара е заспала. После, за своя изненада, я чу да се смее тихо и да говори ласкаво на някого.

— Хайде! Взemi това и си върви вкъщи, Мелкиседек! Върви при жена си!

Веднага след това Сара отвори вратата и видя Армангард, която стоеше до вратата с очи, пълни с ужас.

— Но, Сара, с кого... с кого говориш? — попита задъхана тя.

Сара я придърпа в стаята.

— Трябва да ми обещаеш, че няма да се уплашиш и няма да пициш, иначе няма да ти кажа — отговори тя.

Армангард чувстваше, че веднага ще заплаче, но успя да се овладее. Вече беше забелязала, че на тавана няма никой. А Сара без всякакво съмнение говореше на някого. Дойде ѝ на ум за духове.

— Значи то е нещо, което може да ме изплаши? — каза тя страхливо.

— Някои наистина се боят — каза Сара. — И аз се боях отначало, но вече не.

— Дух ли бе това? — продължи разтреперана Армангард.

— Не — каза Сара със смях. — Това беше моят плъх.

Армангард подскочи и се намери върху твърдото легло. Тя подгъна крака под нощницата и червения шал, който я загръщаше. Не пищеше, но се задъхваше от страх.

— Страхувах се, че ще се уплашиш — каза Сара. — Но не бива.

Отначало Армангард беше така уплашена, че просто остана свита на леглото, но спокойното лице на Сара и разказът ѝ за първото появяване на Мелкиседек ѝ дадоха кураж. Армангард започна да се смее.

— Когато говориш за нещо — каза тя, — то изглежда, като че ли е действително. Ти говориш за Мелкиседек, сякаш е разумно същество.

— Той е разумно същество — каза Сара. — Той огладнява и се плаши точно като нас; женен е и има деца. Откъде можем да знаем, че и той не си мисли различни неща, като нас? Очите му гледат като на разумно същество. Затова му измислих и име.

Сара седна на пода по обичайния си начин, като обгърна коленете си.

— Освен това — продължи тя, — той е плъх на Бастилията, изпратен като приятел. Винаги мога да намеря нещо, което готвачката е захвърлила, а то е достатъчно за него.

— Тук все още ли е Бастилията? — попита Армангард. — Продължаваш ли да си фантазиращ, че това е Бастилията?

— Почти винаги — отговори Сара. — Понякога се мъча да си представя, че това е някое друго място, но по-лесно е да си мисля за Бастилията, особено когато е студено.

В този момент Армангард почти скочи от леглото. Беше се изплашила от звука, който чу. Бяха две ясни почуквания на стената.

— Какво е това? — извика тя.

Сара стана от пода и отговори тържествено:

— Това е затворницата от съседната килия.

— Беки! — извика Армангард възхитена.

— Да — отговори Сара. — Слушай! Двете почуквания означават: „Затворничке, там ли си?“

В отговор тя самата почука три пъти на стената.

— Това значи: „Да, тук съм и всичко е наред“.

От стената на Беки се дочуха четири почуквания. Сара обясни, че това значи: „Тогавя, приятелко по страдания, ще спим спокойно. Лека

нощ“.

Армангард засия от възхищение.

— Сара, мила — пошепна радостно тя, — това е като приказка!

— Това наистина е приказка — каза Сара. — Всичко е приказка.

Ти, аз, госпожица Минчин — всичко.

Тя седна отново и започна да говори, докато Армангард забрави, че и тя е нещо като избягала затворница, така че Сара трябваше да ѝ напомни, че не може да остане в Бастилията цяла нощ, че трябва да се промъкне безшумно долу и да се мушне тихо в празното си легло.

ГОСПОДИНЪТ ОТ ИНДИЯ

Посещенията на тавана бяха много опасни за Армангард и Лоти. Те никога не бяха сигурни, че ще намерят там Сара и също не бяха уверени, че госпожица Амилия няма да предприеме проверка из спалните, когато се предполага, че ученичките спят. Затова техните посещения бяха редки и Сара живееше доста самотно. Животът ѝ долу бе по-самотен, от този на тавана. Тя нямаше никого, с когото да говори. Когато я пращаха да пазарува, вървеше из улиците, натоварена с кошница или пакети, като се мъчеше да си задържи шапката, когато духаше вятър или чувстваше как водата се просмуква през обувката. Струваше ѝ се, че самотата ѝ става по-голяма сред тълпата хора, които бързо минаваха покрай нея.

През тези дни никой не се интересуваше от Сара, нито пък я забелязваше, когато бързаше по многолюдните улици.

Понякога, като минаваше покрай някоя витрина с огледала и се поглеждаше, облечена в износени и окъсели дрехи, тя не можеше да съдържа смеха си, но имаше и такива дни, когато лицето ѝ пламваше, хапеше устни и обръщаше глава.

Вечер, когато минаваше покрай къщи с осветени прозорци, тя се взираше в топлите стаи и се забавляваше с това, да си представя разни неща за тези, които седяха пред запалените камини или около масите. Винаги я забавляваше това, да хвърли поглед в стаите, преди да затворят капациите. На площада, където живееше госпожица Минчин, имаше няколко семейства, с които бе станала почти близка, според нейните разбирания. Едното от тях, което обичаше най-много, беше нарекла голямото семейство или Монтморенси. То се състоеше от осем деца, майка, баща, баба и няколко слуги. Осемте деца бяха постоянно заети с нещо весело и подходящо за привичките на едно голямо семейство: излизаха на разходка или спретнати бавачки ги возеха в колички, излизаха с кола или с майка си. Вечер тичаха към вратата да посрещнат баща си и да го целунат, скачаха около него, дърпаха палтото му и търсеха да намерят нещо в джобовете му. Трупаха се по

прозорците на детската стая, гледаха навън, бутаха се едно друго и се смееха. Сара ги беше обикнала и на всяко бе дала по едно име от книгите — все романтични имена. Дебелото бебе с дантелената шапчица бе Етълбърт; после идваха Розалинд Гладис, Гай Кларънс и така нататък.

Една вечер се случи нещо много смешно, макар в известен смисъл да не беше никак смешно.

Няколко от малките Монтморенси щяха да отиват очевидно на детско забавление и тъкмо когато Сара щеше да мине край вратата им, те пресичаха тротоара, за да се качат във фойтона, който ги чакаше. Вероника и Розалинд, облечени в бели рокли, се качиха първи; след тях вървеше Гай Кларънс, който бе на пет години. Той бе такова хубаво момченце, с такива розови бузки и сини очи, и кръглата му главичка бе покрита с такива къдри, че Сара съвсем забрави кошницата и дрипавото си палто, забрави изобщо всичко, спря и го загледа.

Беше около Коледа и голямото семейство тъкмо беше слушало приказки за бедни деца, които си нямат майки и бащи, да им правят подаръци и да ги водят на театър. В приказките се разправяше за милостиви хора — понякога малки момчета и момичета със състрадателни сърца, които виждат бедните деца и им дават пари и подаръци, или пък им правят богати угощения. Същия този следобед Гай Кларънс се бе развълнувал до сълзи от една такава приказка и гореше от желание да намери някое бедно дете, да му даде парите, които имаше, и така да го осигури за цял живот. Защото той си мислеше, че парите, които има — а те бяха само шест пенса^[1] — можеха да гарантират вечно доволство. И тъкмо когато прекосяваше тротоара, забеляза Сара, която го гледаше жално.

Той помисли, че погледът ѝ е толкова жален, защото не беше яла нищо може би от дълго време. Не знаеше, че тя изглежда така, защото жадува за приятелския, весел живот, който царуваше в този дом и за който говореше розовото лице; не знаеше, че тя има силно желание да го сграбчи в ръцете си и да го целуне. Той схвана само, че тя има големи очи, слабо лице и мършави крака, проста кошница и бедняшки дрехи. Бръкна в джоба си, извади монетата от шест пенса и тръгна милостиво към нея.

— Ето, бедно момиче — каза той. — Ето една монета от шест пенса. Давам ти я.

Сара трепна. Лицето ѝ пламна, после пребледня и за миг почувства, че не би могла да приеме монетата.

— О, не! — каза тя. — Благодаря, не мога да приема, наистина не мога!

Гласът ѝ така не приличаше на гласа на някое улично дете, държанието ѝ беше толкова подобно на държанието на добре възпитано дете, че Вероника и Розалинд се надвесиха да слушат.

Но Гай Кларънс не искаше да му се месят в добрите дела. Той тикна монетата в ръката на Сара.

Лицето му беше толкова честно и добро, че Сара не можа да му откаже. Щеше да бъде жестоко да се покаже толкова горда. Тя надви гордостта си, но цялото ѝ лице пламна.

— Благодаря — каза тя. — Ти си добро, много добро дете.

Когато файтонът потегли, децата заговориха за Сара. Начинът по който беше благодарила на Доналд (това беше истинското му име), ги караше да мислят, че Сара не е просякиня.

— Тя не говореше като просякиня — каза Нора (това бе истинското име на Розалинд) — и лицето ѝ съвсем не приличаше на лице на просякиня.

— Освен това, тя не просеше — каза Джанет (така се казваше Вероника). — Страхувах се да не се разсърди, че я взимаш за просякиня.

Сара не узна нищо за този разговор, но от този момент голямото семейство започна да се интересува от нея така живо, както тя се интересуваше от него. Когато минаваше покрай къщата, на прозорците на детската стая се появяваха личица и около огъня се водеха много спорове за нея.

Тя успя да пробие дупка в монетата и я закачи на тясна панделка около врата си. Обичта ѝ към голямото семейство растеше постоянно, както впрочем растеше привързаността ѝ към всичко, което обичаше. Тя обикваше Беки все повече и повече. Започна да чака с нетърпение двете сутрини през седмицата, когато предаваше на малките френски в класната стая. Малките ѝ ученички я обичаха и се бореха коя да седне по-близо до нея. Лястовичките ѝ станаха такива приятелки, че когато заставаше на масата, промъкваше глава и рамене през таванския прозорец и свирваше, почти веднага чуваше шум от криле. Ято птички

се явяваха и кацваха по керемидите, за да говорят с нея и да кълват трохичките, които им хвърляше.

Една сутрин, като завиваше покрай ъгъла на площада, след като беше ходила в бакалницата, месарницата и хлебарницата, видя, за своя голяма радост, че докато бе пазарувала, една кола, пълна с мебели, беше спряла пред съседната на пансиона къща. Пътната врата бе отворена и мъже по ризи влизаха и излизаха и пренасяха тежки пакети и мебели.

Сара се зарадва, че вече ще може да вижда още някой от таванския прозорец. Искаше ѝ се да се присъедини към групата любопитни, които се бяха изправили на тротоара и наблюдаваха как внасят мебелите. Струваше ѝ се, че като зърне мебелите, ще може да отгатне по тях нещо за хората, на които принадлежат.

„Масите и столовете на госпожица Минчин приличат на нея — мислеше тя. — Спомням си, че това бе първата ми мисъл, когато я видях, макар че тогава бях толкова малка. Сигурна съм, че голямото семейство има големи удобни кресла и канапета, а червените цветя по стените приличат на самите тях.“

Късно през деня изпратиха Сара до зарзаватчицата за магданоз. Когато наближи външната стълба, сърцето ѝ се разтупа като видя, че на тротоара бяха свалени от колата една хубава маса от много добре изработено дърво, няколко стола, параван, покрит с богата ориенталска бродерия. При вида им Сара си спомни за родината: тя бе виждала подобни неща в Индия.

Колите с мебели пристигаха, разтоварваха се, за да бъдат заместени от други, и така цял ден. От време на време Сара успяваше да види някои от мебелите, които внасяха в къщата. Стана ясно, че тя е отгатнала, че новопристигналите са богати хора. Всички мебели бяха скъпи и хубави, и голяма част от тях бяха в ориенталски стил.

— Някой от семейството трябва да е бил в Индия — мислеше си Сара. — Сигурно са свикнали с индийските предмети и ги обичат. Радвам се и ще си мисля, че са ми приятели, дори никой да не се показва на таванския прозорец.

Когато вечерта внасяше млякото за готвачката, видя, че се е случило нещо. Това възбуди още повече нейното любопитство. Хубавият човек, който беше бащата на голямото семейство, премина през площада най-естествено и изтича по стъпалата на съседната

къща. Той стори това така, сякаш се чувстваше като у дома си. Остана вътре дълго и от време на време излизаше и даваше разпореждания на работниците, сякаш имаше право да върши това. Ясно беше, че той е в някакви близки връзки с новодошлите и се грижеше за техните работи.

Вечерта, след като си свърши работата, Беки влезе да види своята съседка и ѝ донесе новини.

— В съседната къща е дошъл да живее един човек от Индия, госпожице — каза тя. — Не зная дали е черен или бял, но е от Индия. Той е много богат и господинът от голямото семейство му е адвокат. Той преживял много тревоги и от това се разболял и отчаял.

Беки поседя и говориха дълго за новодошлите: как ли изглежда той, каква е жена му, ако има жена, какви са децата му, ако имат деца. Сара разбра, че Беки си мисли, че всички са черни и с чалми.

След няколко седмици тяхното любопитство беше задоволено. Те узнаха, че новият обитател на къщата няма нито жена, нито деца. Беше самотен човек, нямаше никакво семейство и беше очевидно нещастен и не много добре със здравето.

Един ден пристигна файтон и спря пред къщата. Когато кочияшът слезе и отвори вратичката, господинът, който слезе пръв, бе бащата на голямото семейство. След това слезе една медицинска сестра в униформа и двама слуги. Те придружаваха господаря си и му помогнаха да слезе от колата. Той беше с измъчено и разстроено лице. Беше много, много слаб и обгърнат с кожи.

Помогнаха му да се изкачи нагоре по стълбите, а бащата на голямото семейство изглеждаше много загрижен. Скоро след това пристигна друг файтон и от него слезе един доктор, който също влезе в къщата. Навярно щеше да се грижи за него.

— Сара, в съседната къща е пристигнал един истински жълт човек — прошепна по-късно Лоти в час по френски. — Не мислиш ли, че е китаец? В географията пише, че китайците са жълти.

— Не, не е китаец — отвърна Сара шепнешком, — но е много болен.

Така започна историята с господина от Индия.

---

[1] Пенс — английска парична единица (монети). — Б.ред. ↑

РАН ДАФ

Дори в този квартал можеха понякога да се наблюдават красиви залези. Те се виждаха, впрочем, само отчасти, между комините и над покривите. От кухненските прозорци не се виждаха и човек можеше да разбере, че слънцето залязва, само защото за известно време небето ставаше червено или жълто, или защото някъде се пречупваше и блестеше лъч. Имаше обаче едно място, откъдето се виждаше целият слънчев залез. Това беше таванският прозорец. Когато площадът започваше да блести по очарователен начин и да изглежда чудесен, въпреки покритите със сажди дървета и огради, Сара знаеше, че нещо става на небето и когато имаше възможност да остави кухнята, без отсъствието ѝ да бъде забелязано и да я повикат отново, тя всякога се измъкваше, изтичваше по стъпалата и като се качваше на масата, промъкваше главата и тялото си навън през прозореца, доколкото беше възможно. После въздъхваше дълбоко и се оглеждаше наоколо. Никой никога не се показваше по съседните тавански прозорци. Обикновено бяха затворени. Но и когато бяха оставени отворени, за да влиза въздух, изглежда, че никой не се приближаваше до тях. Сара застава там и ту вдигаше глава към синьото небе, което изглеждаше така благосклонно и близко — също като изящен свод, ту наблюдаваше запада и всички чудни неща, които ставаха там. Облаците, които се топяха и отминаваха или бавно се променяха и добиваха различни цветове: розови и червени, снежнобели, лилави и бледосиви. Те образуваха понякога острови или големи планини, като заграждаха дълбоки, сини езера. Друг път приличаха на обширни морета или на чудни тънки ивици земя. Поне така ѝ се струваше на Сара и за нея нищо не беше така хубаво, както онова, което виждаше, когато стоеше на масата, с тяло наполовина подадено през капандурата и заслушана в песента на лястовичките. Винаги ѝ се струваше, че те чуруликат някак особено меко, когато по небето ставаха тия чудеса.

Беше един такъв залез, няколко дни след като човекът от Индия бе пристигнал в новия си дом, когато Сара успя по-лесно от всякога да

се измъкне и да отиде горе. Беше свършила следобедната си работа в кухнята и никой не ѝ беше заповядал нищо.

Тя се покачи на масата и се загледа. Беше чудно хубаво. Гъста, обилна жълта светлина изпълваше въздуха. Птичките, които прехвърчаха от покрив на покрив, се очертаваха съвсем черни на небето.

— Колко е тържествено — си каза Сара тихо. — Почти навява страх, сякаш ще се случи нещо необичайно. Всичко тържествено ме кара да изпитвам такова чувство.

Изведнъж тя обърна глава, защото чу някакъв звук недалеч от нея. Беше доста странен, подобен на прекъснат крясък. Звукът идваше от прозореца на съседния таван. Някой беше отишъл там да гледа залеза като нея. Една глава и част от тяло се показваха от капандурата, но те не принадлежаха на някое малко момиче или на слугиня. Беше един истински индус с тъмна кожа и блестящи очи, облечен в бяло и с бяла чалма на главата, а звукът, който бе чула, се издаваше от една малка маймунка, която той държеше и която се гушеше в гърдите му и кряскаше.

Когато Сара извърна лице към него, той също я гледаше. Първото нещо, което си помисли, бе, че той с дошъл да гледа слънцето, защото то се виждаше така рядко в Англия, а сега му се щеше да му се порадва по-дълго. Тя го погледна за миг внимателно, после се засмя.

Цялото изражение на индуса се промени и когато се усмихна в отговор, се показаха толкова бели зъби, сякаш лъч освети мрачното му лице. Приятелският поглед на Сарините очи винаги действаше на хората, особено ако се чувстваха уморени или отегчени.

Като реши да я поздрави, той изпусна маймунката. Тя бе дяволито зверче и винаги готово за приключения, но когато видя момичето, се раздразни. Изведнъж изскочи от ръцете му, скокна от керемидите, побягна по тях с крясък, стъпи на рамото на Сара и оттам скочи в стаичката ѝ. Това възхити Сара и тя започна да се смее. Но тя знаеше, че трябва да предаде маймунката на господаря ѝ — ако индусът ѝ беше господар — а не знаеше как може да стане това.

Тя се обърна към индуса, доволна от това, че още си спомня нещо от индуския език, който бе учила, когато живееше при баща си. Така щяха да се разберат. Тя му заговори на неговия език:

— Дали ще ми позволи да я хвана? — попита Сара.

Тя никога не бе виждала такава изненада и такъв възторг, каквито се изписаха по мургавото му лице, когато го заговори на родния му език. Бедният човек помисли, че неговите богове са се намесили и че кроткият глас идва от самото небе. Той произнесе пълни с почит благодарности към малката господарка и каза, че маймунката е добра и не хапе. Но за жалост мъчно може да бъде уловена. Не била зла, макар и да била непослушна. Ран Даф я познавал така добре, сякаш е негово дете, но невинаги му се покорявала. Ако малката господарка позволи, Ран Даф можел да излезе на покрива, да влезе в стаята и да улови малкото недостойно животно.

Ран Даф очевидно се боеше, че Сара ще сметне това за голяма дързост и няма да му позволи. Но тя веднага се съгласи.

— Елате! — каза тя. — Тя се мята от единия край на стаята до другия, сякаш е изплашена.

Ран Даф се промъкна през таванския прозорец и тръгна към нейния така умело и леко, сякаш цял живот беше ходил по покриви. Когато скочи безшумно в стаичката, маймунката го видя и изписка. Ран Даф побърза да затвори прозореца и се спусна да я улови. Това не продължи дълго. Няколко минути маймунката бягаше, очевидно повече на шега, после изведнъж скочи с крясък на рамото на Ран Даф и застана там, като се хвана за врата му с малката си набръчкана ръка.

Ран Даф благодари горещо на Сара. Тя забеляза, как живите му очи бяха възприели с един поглед мизерната стаичка, но той продължи да ѝ говори така, сякаш говореше на малката дъщеря на някой раджа и се правеше, че не е забелязал нищо.

— Тази малка палавница — каза той, като потупваше галено маймунката, — не е всъщност толкова лоша, колкото изглежда и нейният господар, който е болен и често се забавлява с нея. Той ще се натъжи, ако неговата любимка избяга или се загуби.

Ран Даф се поклонил отново, промъкнал се през капандурата и прекосил покрива с такава ловкост, каквато бе показала самата маймунка.

Лицето и обноските на Ран Даф, облеклото и дълбокото уважение, с което се отнасяше към Сара, ѝ припомниха много неща, събудиха всичките ѝ стари спомени. Странно ѝ беше да си спомни, че тя — слугинята, на която готвачката бе казала преди час обидни думи — само преди няколко години бе заобиколена от хора, които се

отнасяха с нея така, както се беше отнесъл Ран Даф. За нея това време беше като някакъв сън. То бе безвъзвратно отминало. Изглеждаше сигурно, че бъдещето няма да ѝ поднесе никакви промени. Тя знаеше какви са плановете на госпожица Минчин. Докато все още е много млада за редовна учителка, ще я използват като момиче за пазаруване и като слугиня, като същевременно изискват от нея да не забравя това, което е научила и дори да научи нови неща. Госпожица Минчин знаеше, че тя е любознателна. Достатъчно беше да ѝ дават книги и тя ще ги поглъща и научава наизуст. А когато стане по-възрастна, ще я направят прислужница на цялата къща. Това неизбежно щеше да стане. Бъдещето не обещаваше нищо по-добро. Сара постоя няколко минути неподвижна, замислена върху това.

На следващата сутрин Сара бе в класната стая с малките си ученички. След като приключи с урока, тя прибра френските си книги и както обикновено, си мислеше за онези неща, които преоблечени царски особи са били принудени да вършат. Тя си представяше как ще се изплашат тези, които са ги карали да работят, като узнаят за техния произход. Ако госпожица Минчин откриеше, че тя — Сара, чиито пръсти почти изкачаха от обувката ѝ — е голяма госпожица! Докато си мислеше тези неща, погледът ѝ стана точно такъв, какъвто госпожица Минчин не можеше да го понася. Сара не искаше точно в тоя миг госпожицата да я вижда. За нещастие тя беше наблизко и така се разяри, че се спусна върху Сара и ѝ издърпа ушите. Сара се сепна. Тя се събуди от съня си, и като сдържаше дъх, постоя за миг неподвижна. После, без да съзнава какво прави, започна да се смее.

— За какво се смееш, дръзко, безсрамно момиче? — извика госпожица Минчин.

Само след няколко мига Сара се овладя и си спомни, че е дама. Страните ѝ бяха червени и изпитваше болка.

— Мислех — отговори тя.

— Искай прошка веднага — каза госпожица Минчин.

Сара помисли малко преди да отговори.

— Моля да ме извините за смеха, ако го намирате за неприличен — каза тя, — но не искам извинение.

— Какво мислеше? — запита госпожица Минчин. — Как смееш да мислиш? За какво мислеше?

Джеси се засмя и двете с Лавиния започнаха да се побутват. Всички момичета вдигнаха глави от книгите, за да слушат. Право казано, те всякога следяха с интерес нападките на госпожица Минчин срещу Сара, която винаги говореше странни неща и не изглеждаше ни най-малко изплашена. И сега не беше изплашена, макар ушите ѝ да се бяха зачервили, а очите ѝ да блестяха като звезди.

— Мислех — каза тя важно, но учтиво, — че вие не знаете какво правите.

— Не съм знаела какво правя? — рече госпожица Минчин задъхана.

— Да — отговори Сара, — и си мислех, какво би станало, ако бях голяма и вие ми издърпахте ушите — какво бих ви сторила. Мислех също, че ако бях госпожица, никога не бихте се осмелили да направите това, каквото и да сторех. И още си мислех, колко изненадана и уплашена щяхте да бъдете, ако случайно откриехте, че съм наистина такава и че мога да постигна всичко, което искам.

Очите на момичетата в стаята се ококориха. Лавиния се надвеси напред, за да слуша.

— Върви си в стаята — извика госпожица Минчин задъхана, — веднага! Напусни класната стая! Момичета, продължавайте с уроците си!

Сара се поклони леко.

— Извинете ме за смеха, ако това е неучтиво — каза тя и излезе от стаята, като остави госпожица Минчин да укротява гнева си, а момичетата да шушукат над книгите.

— Видяхте ли я? Видяхте ли? — извика Джеси. — Няма да се учудя, ако се окаже, че тя наистина е нещо друго!

ОТВЪД СТЕНАТА

Няма съмнение, че когато човек живее в някоя от няколко долепени една до друга къщи, той неволно се замисля за това, което става отвъд стената. На Сара ѝ беше забавно да си представя какво може да се крие зад стената, която делеше пансиона от къщата на господина от Индия. Тя знаеше, че класната стая е съседна на кабинета на този господин и се надяваше, че стената е достатъчно дебела, за да не може да го безпокои шумът, който се вдигаше понякога след края на часовете.

А тя не искаше той да бъде безпокоен, защото го беше обикнала. Голямото семейство обичаше, защото всички в него изглеждаха щастливи. Човека от Индия пък бе обикнала, защото изглеждаше нещастен. Той очевидно се възстановяваше от някаква много тежка болест. В кухнята, където прислугата по някакъв мистериозен начин знаеше всичко, се разправяше много за неговия случай. Той не беше истински индус, а англичанин, който бе живял в Индия. По едно време преживял големи неудачи и се смятал за разорен и опозорен завинаги. Ударът бил толкова голям, че едва не умрял от възпаление на мозъка.

Оттогава здравето му се разклатило, макар че по-късно щастието му се усмихнало и той си възвърнал всичко загубено. Грижите му били свързани с някакви мини.

— Мини, пълни с диаманти! — каза веднъж готвачката. — Нищо спестено не остава в мини, особено в диамантени — и тя погледна Сара. — Всички знаем нещо за това.

— Той е преживял същите неща като татко — помисли си Сара. — Разболял се е като него, но не е умрял.

След това тя го обикна още повече. Когато я пращаха някъде надвечер, тя беше почти щастлива, тъй като завесите на съседната къща не бяха още спуснати и тя можеше да надникне в топлата стая и да види своя приятел. Когато нямаше никой наоколо, тя се спираше и като се държеше за желязната решетка, му пожелаваше лека нощ, сякаш той щеше да я чуе.

Сара си мислеше, че той може да почувства, макар и да не чува. Може би хубавите мисли понякога достигат до хората дори през прозорци, врати и стени.

После тя отминаваше и се чувстваше по-спокойна и видимо стоплена. Обичта ѝ към него беше така голяма, че ѝ се струваше, че трябва да стигне до него както си седи в креслото край камината, винаги облечен в широк халат, винаги подпрял глава на ръце и безнадеждно загледан в огъня. На Сара ѝ се струваше, че нещо продължава да го мъчи, че нещастията му не са само минало.

— Но той си е получил обратно парите — казваше си тя, — и се е избавил от болестта. Има нещо друго, което го измъчва.

Тя вярваше, че бащата на голямото семейство, когото наричаше господин Монтморенси знае това „друго“, за което дори прислугата не беше чула. Господин Монтморенси го навестяваше често, а също и госпожата и малките, макар и не толкова редовно. Изглежда, че той е особено привързан към двете най-големи момиченца — Джанет и Нора. Всъщност, той обичаше много всички деца, особено момиченцата.

Когато децата отиваха да го посетят, Джанет, която бе най-голяма, се грижеше всичко да бъде наред. Тя решаваше кога е удобно да помолят господина от Индия да разправя приказки за тази страна, кога е изморен и кога е време да се измъкнат тихичко и да кажат на Ран Даф да отиде при него.

Те много обичаха Ран Даф. Ако знаеше английски, той можеше да им разкаже безброй приказки. Същинското име на господина от Индия беше Карисфорд. Джанет разказа на господин Карисфорд за Сара. Той се интересува много, особено след като Ран Даф каза за приключението с маймунката на покрива. Ран Даф описа чудесно тавана, неговата усамотеност, голия под и разкъртената мазилка, ръждясалата празна камина и твърдото тясно легло.

— Кармайкъл — каза той на бащата на голямото семейство, след като чу това описание, — колко ли тавани в квартала приличат на този и колко ли нещастни момичета спят на такива легла, докато аз се мятам върху възглавниците, измъчван и затрудняван от богатство, по-голямата част от което не е мое.

— Драги приятелю — отговори господин Кармайкъл весело, — колкото по-скоро престанеш сам да се измъчваш, толкова по-добре за

тебе. Дори да притежаваше всичките богатства на Индия, пак нямаше да можеш да премахнеш бедността в света, и ако се заемеш да мебелираш всички тавани в този квартал, пак ще останат бедни тавани в други квартали и улици. Така е в живота.

Господин Карисфорд си гризеше ноктите и гледаше разгорените въглени в камината.

— Представи си — каза той бавно, след като помълча малко, — помисли си, че другото дете, това, за което непрестанно мисля, може да се намира в същото положение, като детето в съседната къща?

Господин Кармайкъл го погледна разтревожено.

Той знаеше, че най-лошото нещо за разсъдъка и здравето на приятеля му беше да започне да мисли за това по този начин.

— Ако детето, което търсиш, е онова от пансиона на госпожа Паскал в Париж — отговори успокоително той, — то изглежда, че е в ръцете на хора, които имат възможност да се грижат добре за него.

Те бяха научили, че госпожица Паскал, опърничава и светска дама, имала в пансиона си едно момиче, което се казвало Крю. То било оставено в пансиона ѝ от един английски офицер от Индия след смъртта на жена му. После той умрял внезапно, след като загубил състоянието си. Госпожа Паскал побързала да се отърве от детето и го дала на някакви богати руснаци, които го осиновили, а после изчезнали безследно.

— Но ти казваш, че ако детето е онова, което търся, ние не сме сигурни в нищо — отговори Карисфорд.

Работата беше там, че Карисфорд не знаеше със сигурност дали детето е било оставено в Париж.

— В нищо не съм сигурен, приятелю — каза той с безкрайна горчивина. — Никога не съм виждал нито детето, нито майка му. С Ралф Крю се обичахме като братя, но не се бяхме срещали, откакто свършихме училище. Видяхме се отново в Индия. Бях погълнат от добрата сделка с мините. Той също се увлече от нея. Проектът беше огромен и привлекателен и бяхме изцяло погълнати от него. За нищо друго не говорехме. Чух само, че детето е изпратено да учи някъде. Сега дори не си спомням как съм узнал това!

Господинът от Индия се наведе напред и удари по масата с дългата си слаба ръка.

— Кармайкъл — каза той, — трябва да я намеря. Ако е жива, все някъде трябва да бъде. Ако няма приятели и е без пари, то за това съм виновен аз. Как може човек да бъде спокоен, когато го мъчат такива мисли? Внезапният обрат към успех в мините направи действителност нашите най-невероятни сънища, а нещастното дете на Крю може би проси по улиците!

— Не, не — каза Кармайкъл. — Помъчи се да се успокоиш. Нека те успокоява това, че щом я намериш, ще ѝ дадеш голямо богатство.

— Защо не бях достатъчно силен, за да не се отчайвам, когато положението започна да се влошава? — изпъшка Карисфорд. — Мисля, че щях да бъда твърд, ако отговорях само за моите пари. Бедният Крю бе вложил в предприятието всичките си средства. Той ми се довери, той ме обичаше и умря с мисълта, че съм го разорил аз — Том Карисфорд. Трябва да ме е сметнал за голям негодник!

— Не се укорявай така жестоко.

— Аз не се укорявам затова че предприятието пропадна, укорявам се, че загубих смелостта си. Избягах като някакъв измамник и крадец, защото не можех да погледна най-добрия си приятел в очите и да му кажа, че съм разорил него и детето му.

Благодушният човек, бащата на голямото семейство, сложи утешително ръка на рамото му.

— Избягал си, защото си се разболял под влияние на душевните си страдания — каза той. — Ти си бил вече почти болен. Ако не беше така, щеше да останеш и да изтърпиш всичко. Два дни след това са те отвели в болницата, бълнуващ вследствие на мозъчното възпаление. Спомни си това.

Карисфорд отпусна чело върху ръцете си.

— Боже мой! Наистина — каза той. — Бях полудял от ужас и страх. Не бях спал седмици. Когато излязох през нощта от къщи, въздухът ми се струваше пълен с отвратителни същества, които ми се смеят и зъбят.

— Това е достатъчно обяснение — каза господин Кармайкъл. — Как може да разсъждава човек при такова сериозно заболяване?

Карисфорд поклати глава.

— А когато дойдох в съзнание, бедният Крю беше вече умрял и погребан. И аз като че ли нищо не помнех. Не си помислих за детето

цели месеци. И дори когато започнах да си спомням за неговото съществуване, всичко ми беше като в мъгла.

Той спря за миг и потърка челото си.

— И сега ми се струва така, когато се опитвам да си спомня нещо. Той трябва да е говорил за детето. Как се казваше тя? Той обичаше да я назовава със странни галени имена, които си измисляше. Наричаше я своя „малка господарка“. Но тези нещастни мини пропъдиха всичко друго от главите ни. Говорехме само за тях. И да е казал нещо за училището, аз съм забравил, забравил съм всичко. И никога вече няма да си спомня.

— Хайде, хайде — каза Кармайкъл. — Все ще я намерим някога. Ще продължим да търсим тези добри руснаци. Госпожа Паскал изглежда си спомня смътно, че някога са живели в Москва. Ще взема и ще замина за Москва.

— Ако можех да пътувам, щях да дойда с тебе — каза Карисфорд, — но аз мога само да стоя тук, загърнат в кожи, и да гледам огъня. Понякога ми се струва, че оттам ме гледа веселото младо лице на Крю. Гледа ме така, сякаш иска да ме попита нещо. Понякога го сънувам. Той винаги стои пред мене и ме пита все същото. Можеш ли да отгатнеш какво ми казва?

Господин Кармайкъл отговори почти шепнешком:

— Не мога точно.

— Той винаги ми казва: „Том, стари приятелю Том, къде е малката господарка?“. Трябва най-после да му отговоря, трябва! Помогни ми да я намеря. Помогни ми.

Отвъд стената, на тавана, седеше Сара и говореше на Мелкиседек, който бе излязъл да получи вечерята си.

— Днес беше трудно, Мелкиседек — каза тя. — По-трудно от всякога. Колкото повече се застудява, толкова по-трудно става. А и улиците са хлъзгави. Днес когато Лавиния ми се изсмя на калната пола, като минах покрай нея, изведнъж ми се прииска да ѝ кажа нещо и едва се сдържах. Не бива да отвръщаш с лошо на хора като нея. Но трябва да стиснеш зъби, за да се сдържиш. Студено беше днес, Мелкиседек. И нощта е студена.

Тя се хвана изведнъж за главата си, както правеше често, когато оставаше сама.

— О, татко — прошепна тя, — струва ми се, че беше толкова отдавна, когато бях за тебе малка господарка!

Това се случи този ден от двете страни на стената.

КАКВО ЧУ И ВИДЯ МЕЛКИСЕДЕК

Зимата беше тежка. Имаше дни, когато Сара трябваше да гази сняг, когато отиваше на пазар. В такива дни прозорците на къщата на голямото семейство бяха уютно осветени, а кабинетът, в който седеше господинът от Индия, сякаш излъчваше топлина и обилна светлина.

Един такъв ден, по мръкнало, Сара се връщаше в пансиона. Щорите на стаята, в която Сара почти винаги виждаше някой от членовете на голямото семейство, не бяха още спуснати. Обикновено в този час там можеше да се види господинът, когото тя наричаше Монтморенси, седнал на един голям стол и заобиколен от куп деца, които говореха и се смееха, покатерени отстрани на стола или на коленете му. Тази вечер те бяха около него, но той не седеше. Цареше всеобща възбуда. Явно бе, че предстоеше някакво пътешествие и този, който щеше да пътува, беше господин Монтморенси. Един файтон чакаше пред вратата и на него бе натоварен голям куфар. Децата подскачаха наоколо, викаха и прегръщаха баща си. Хубавата майка стоеше близо до него и говореше така, сякаш му задава последни въпроси. Сара спря за миг да види как той повдига малките, за да ги целуне и се навежда да целуне по-големите.

Когато вратата се отвори, тя се отдръпна — като си спомни за шестте пенса — но все пак видя как пътникът излезе и застана в

дъното на топло осветеното преддверие на къщата. По-големите деца се въртяха все още около него.

— Дали ще има сняг в Москва? — каза Джанет. — Дали навсякъде ще е заледено?

— Ще се возиш ли на руска шейна? — викаше друга.

— Ще ви пиша за всичко — отговори той със смях. — Ще ви пратя картички и разни други неща. Тичайте вкъщи. Лека нощ! Лека нощ, патенца! Бог да ви пази! — Той се спусна по стъпалата и скочи във файтона.

— Ако намериш момиченцето, поздрави го от нас — извика Гай Кларънс, като подскачаше пред вратата.

Те се прибраха и затвориха вратата.

Сара прекоси площада до външните стъпала на пансиона. Беше много отпаднала и трепереше.

— Кое ли е това момиче — мислеше тя, — което отива да търси?

И тя заслиза към подземния етаж, прегърнала тежката кошница. А в това време бащата на голямото семейство бързаше към гарата, за да вземе влака за Москва, където щеше да положи всички усилия, за да намери малката дъщеря на капитан Крю.

Същият този следобед, докато Сара бе навън, на тавана се случи странно нещо. Само Мелкиседек го чу и видя. Той бе така уплашен и озадачен, че изтича обратно в дупката си и се скри. Трепереше не на шега, когато надникна крадешком, за да види какво става.

На тавана беше съвсем тихо през целия ден след като Сара го беше напуснала рано сутринта. Тишината се нарушаваше само от почукването на дъждовните капки по керемидите и стъклата на капандурата. Мелкиседек беше вече започнал, да се отегчава. И когато дъждът спря и възцари пълна тишина, той реши да излезе и да разузнае положението, макар да знаеше от опит, че Сара няма да се върне скоро. Той бе поскитал и подушил насам-натам и тъкмо бе намерил една троха, останала неочаквано и по необясним начин от последния му обяд, когато вниманието му бе привлечено от някакъв звук на покрива.

Сякаш там се движеше нещо. То приближи до прозорчето, което бе отворено по тайнствен начин. Едно тъмно лице надникна в таванската стаичка, после друго се появи зад първото и двете започнаха да гледат вътре предпазливо и с любопитство.

Вън на покрива имаше двама мъже и те мълчаливо се готвеха да влязат през прозорчето. Единият бе Ран Даф, а другият млад човек, секретар на господина от Индия, но, разбира се, Мелкиседек не знаеше това. Той знаеше само, че мъжете нарушават тишината и неприкосновеността на тавана. И когато човекът с тъмното лице скочи през прозорчето така леко и похватно, че не направи никакъв шум, Мелкиседек завъртя опашка и се втурна към дупката. Беше смъртно уплашен. Престанал бе да се бои от Сара и знаеше, че тя не му хвърля нищо, освен трохи и че не вдига никога никакъв шум, освен че подсвиркваше тихо и примамливо. Но при чужди хора беше опасно да се стои наблизко. Той легна по корем близо до входа на жилището си, за да може да наблюдава през цепнатината със светещите си, изплашени очи. Доколко разбра нещо от това, което се говори в стаята, не може да се каже, но дори и да беше разбрал всичко, той би останал вероятно много озадачен.

Секретарят, който бе пъргав и млад, се промъкна през прозорчето също така безшумно, както и Ран Даф и успя да забележи изчезващата опашка на Мелкиседек.

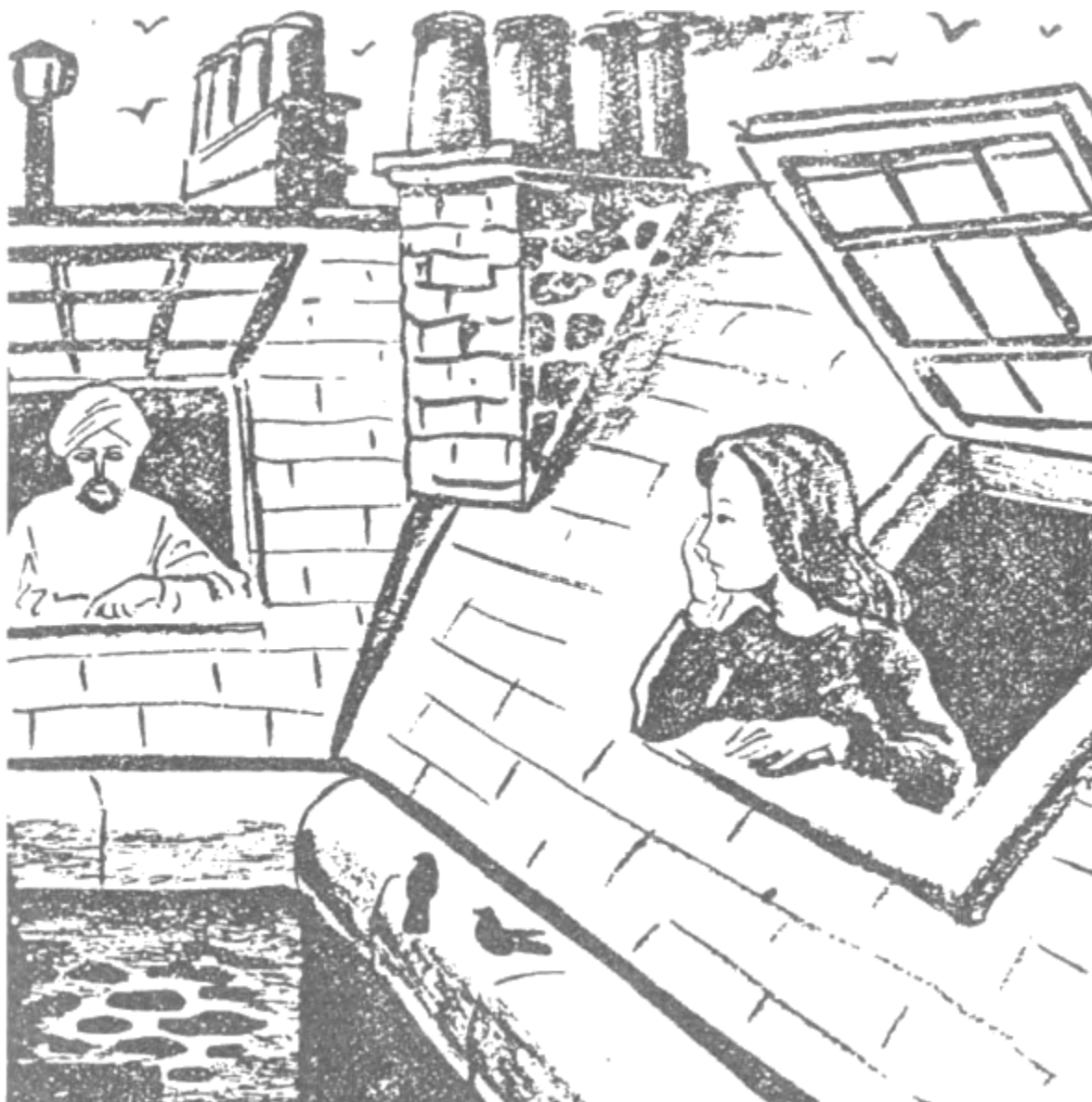
— Плъх ли беше това? — попита той шепнешком Ран Даф.

— Плъх, господарю — отговори Ран Даф, също шепнешком. — Много ги има из стените.

— Ужасно! — извика младият човек. — Чудно, как детето не се бои от тях.

Ран Даф направи някакъв жест и се усмихна почтително. Тук той бе интимният довереник на Сара, макар и да бе говорил с нея само веднъж.

— Детето е приятел на всяко живо същество, господарю — отговори той. — Тя не е като другите деца. Аз я наблюдавам, без тя да ме вижда. Много пъти се промъквам по керемидите нощем, за да видя дали е в безопасност. Понякога я наблюдавам от прозореца си, без тя да подозира, че съм наблизко. Стои там на масата, гледа небето и като че ли си говори сама. Лястовичките отиват при нея, когато ги повика. И плъхът идва и не се бои от нея. Бедното слугинче в пансиона я посещава за утеха. При нея идва тайно и едно малко дете. Има и едно по-голямо, което я обожава и което, ако можеше, щеше да я слуша непрекъснато. Господарката на къщата се отнася с нея като с робиня, но тя има обноски на възпитано и благородно дете!

— Изглежда, че знаеш доста неща за момичето — каза секретарят.

— Целият ѝ живот, ден по ден — отговори Ран Даф. — Зная кога излиза, кога влиза; тъгите ѝ и оскъдните ѝ радости; нейното мръзнене и гладуване. Знам когато седи сама до полунощ и учи, когато тайните ѝ приятелки се измъкват и отиват при нея — и тогава тя е по-щастлива, защото може да се смее и да разговаря с тях шепнешком. Ако се разболе, бих узнал и бих дошъл да ѝ помагам, ако е възможно.

— Сигурен ли си, че никой не идва тук, освен нея и че тя няма да се върне и да ни намери? Ще се изплаши, ако ни свари и планът на господин Карисфорд ще пропадне.

Ран Даф отиде безшумно до вратата и се прилепи до нея.

— Никой, освен нея не се качва тук, господарю — каза той. — Тя излезе с кошницата и сигурно няма да се върне още няколко часа. Тук ще мога да чуя стъпките на всекиго, преди да е стигнал последната извивка на стълбата.

Секретарят извади от вътрешния си джоб молив и бележник.

— Слушай добре — каза той и започна да върви бавно и тихо из бедната стаичка, като бързо отбелязваше наблюденията си в бележника.

Най-напред отиде до тясното легло. Натисна с ръка дюшека и се отдръпна.

— Твърдо като камък! Трябва да го сменим някой ден, когато тя излезе. Ще бъде доста сложно да се пренесе. Тази нощ не може да стане. — Той повдигна покривката и разгледа единствената тънка възглавница.

— Покривката е мръсна и овехтяла, одеялото тънко, чаршафите изкърпени — каза той. — И това е леглото на едно дете — и то в къща, която се смята за почтена! А камината не е виждала огън от много време.

— Никога, откакто я наблюдавам — каза Ран Даф. — Господарката на къщата не е от тези, които си дават сметка, че и друг някой може да изпитва студ.

Секретарят пишеше бързо в бележника си. След като откъсна един лист и го сложи във вътрешния си джоб, той повдигна глава.

— Работата ще се нареди по странен начин — каза той. — Кой измисли това?

Ран Даф започна да обяснява свенливо, сякаш се оправдаваше.

— Вярно е, че първата мисъл беше моя, господарю — каза той, — но то бе само фантазия. Аз обичам това дете; и двамата сме самотни. То обича да разказва мечтите си на тайните си приятели. Една нощ ми бе нещо мъчно, легнах до отворения прозорец и започнах да слушам. Тя мечтаеше за това как ще изглежда стаята, ако има хубави неща в нея. Имаше вид, сякаш виждаше това, за което говореше и постепенно се развеселяваше и разгорещаваше. На следния ден, понеже господарят бе болен и неразположен, аз му разправих това, за да го развлека. Беше като сън, но му се хареса. Забавляваше го да слуша какво прави детето. Господарят се заинтересува и започна да ме

разпитва. След това му се прииска да направи действителност мечтите на детето.

— Мислиш ли, че това може да стане, докато тя спи? Представи си, че се събуди — каза секретарят. По всичко личеше, че планът занимаваше и радваше и неговото въображение не по-малко от това на Карисфорд.

— Мога да се движа така, като че ли краката ми са от кадифе — отвърна Ран Даф, — а децата, дори нещастните, спят дълбоко. Аз мога да вляза в тази стая няколко пъти през нощта, без тя да помръдне. Ако помощникът ми подава нещата през прозореца, ще наредя всичко и тя няма да шавне. Когато се събуди, ще помисли, че тук е идвал някой магьосник.

Той се усмихна, сякаш сърцето му се сгръ под бялата дреха. Секретарят също се усмихна.

Те не останаха дълго време, за голямо успокоение на Мелкиседек, който навярно не разбираше разговора им, но чувстваше, че движенията и шепненията им са подозрителни. Младият секретар очевидно се интересуваше от всичко. Той направи бележки за пода, за камината, за счупения стол, за старата маса, за стените, които накрая опипа няколко пъти с ръка, радостен, че открива по тях много стари гвоздеи, заковани на различни места.

— Можеш да окачиш нещата на тях — каза той.

Ран Даф се усмихна загадъчно.

— Завчера, когато тя излезе — каза той, — аз влязох тук. Носех малки, остри гвоздеи, които могат да се закрепят в стената, без да има нужда от чук. Забих няколко в мазилката на места, където ще ми трябват. Те са готови.

Секретарят застана неподвижно и гледаше наоколо, докато слагаше бележките си в джоба.

— Струва ми се, че отбелязах всичко — каза той. — Сега можем да си ходим. Господин Карисфорд има добро сърце. Жалко е, че не е намерил загубеното дете.

— Ако го намери, силите му ще се възвърнат, — каза Ран Даф. — Неговият бог все ще я напъти към него.

После те се измъкнаха през прозорчето така безшумно, както бяха влезли. След като се увери напълно, че са си отишли, Мелкиседек почувства голямо облекчение и след няколко минути сметна, че е

безопасно да излезе от дупката си и да поскита с надеждата, че дори такива страшни същества, като тези, може да имат в джобовете си трохи, които да са попаднали на пода.

МАГЪОСНИКЪТ

Като минаваше покрай съседната къща, Сара видя Ран Даф да затваря капациите на прозореца. Тя успя да погледне вътре в стаята.

— Отдавна не съм виждала хубавата стая с камината — помисли си тя.

Както обикновено, в камината гореше буен огън и господинът от Индия седеше пред него. Беше обхванал глава с ръце и изглеждаше все така нещастен и самотен.

— Да си представим — тъкмо си мислеше той, — да си представим, че Кармайкъл открие следите им в Москва. Но ако се окаже, че детето, което са взели от пансиона на госпожа Паскал в Париж, не е същото, което търсим? Може да се окаже, че е съвсем друго. Какво ще правя тогава?

Като влизаше в пансиона, Сара срещна госпожица Минчин, която бе слязла долу да се кара на готвачката.

— Къде си губиш времето? — запита тя. — Няма те с часове.

— Беше много мокро и кално — отговори Сара, — и едвам вървах, защото обувката ми са стари и много се хлъзгат.

— Не се оправдавай — каза госпожица Минчин, — и не лъжи.

Сара влезе при готвачката, която беше в ужасно настроение след строго смърряне. Тя веднага започна да излива гнева си върху Сара.

— Защо не остана на улицата цяла нощ? — изръмжа тя.

Сара сложи покупките на масата.

— Ето нещата — каза тя.

Готвачката ги погледна, мърморейки. Беше наистина в много лошо настроение.

— Може ли да ми дадеш нещо за ядене? — попита Сара съвсем отпаднала.

— Няма вече чай — бе отговорът. — Да не искаш да го пазя горещ заради тебе?

Сара помълча малко.

— Не съм обядвала — каза шепнешком.

Тя говореше тихо, защото се страхуваше, че гласът ѝ трепери. На обяд госпожица Минчин не ѝ беше позволила да яде, защото искаше да я накаже за нещо.

— Има малко хляб в килера — каза готвачката. — Само това е останало.

Сара отиде и взе хляба, който беше твърд и сух. Готвачката нямаше да ѝ даде нищо друго. Най-безопасно беше да излее гнева си върху Сара. Измъченото дете едва изкачи трите извивки на стълбата, докато стигна до тавана. Често, когато бе уморена, стъпалата и се струаха много и стръмни. От време на време трябваше да спира, за да си почива. Когато стигна до най-горната площадка, тя се зарадва като видя изпод вратата лъч светлина. Това означаваше, че Армангард се е промъкнала горе. Това беше хубаво, по-хубаво, отколкото да влезеш сама в стаята и да я намериш празна и пуста. Достатъчно бе присъствието на пълничката, доволна Армангард, завита в червения си шал, за да я стопли малко.

И наистина — когато отвори вратата, Армангард беше вътре. Тя седеше върху леглото с подгънати крака. Не се беше сприятелила с Мелкиседек и семейството му, макар че те доста я привличаха. Когато беше самичка в стаята на Сара, винаги предпочиташе да седи на леглото, докато тя се прибере.

Когато влезе, Армангард стана.

— Сара, изглеждаш уморена — каза тя, — съвсем бледа си.

— Наистина съм уморена — каза Сара и се отпусна на изкривеното столче. — Ето го и Мелкиседек! Бедничкият, той е излязъл да си иска вечерята.

Мелкиседек се беше измъкнал от дупката си, сякаш да чуе стъпките ѝ. Сара бе почти сигурна, че той ги познава. Излезе напред в очакване. Сара пъкна ръка в джоба си и я извади, като поклати глава.

— Много ми е мъчно — каза тя, — но не ми е останала нито трошица. Иди си вкъщи, Мелкиседек, и кажи на жена си, че в джоба ми няма нищо. Забравих да взема сухия хляб, защото готвачката беше много сърдита.

Мелкиседек изглежда разбра и се запъти примирено, макар и недоволно, към дупката.

— Не очаквах да те видя тази вечер, Армангард, — каза Сара.

— Госпожица Амилия отиде да прекара нощта със старата си леля — обясни тя. — Никой друг не идва в спалните да проверява, след като си легнем. Мога да остана до утре сутринта, ако искам.

Тя посочи към масата под прозорчето. Сара не беше погледнала нататък, когато влезе. На масата бяха натрупани много книги. Жестът на Армангард изразяваше отчаяние.

— Татко ми е изпратил още книги — каза тя. — Ето ги там.

Сара се огледа и се спусна към масата. Грабна най-горната книга и започна бързо да я прелиства. За миг забрави грижите си.

— Божичко, колко е хубава! Френската революция от Карлайл. Толкова исках да я прочета!

Армангард съвсем не изпитваше такова желание. Те решиха Сара да задържи книгите, да ги прочете и после да ги преразкаже на Армангард.

— Така ще ги запомниш — каза Сара. — Малките винаги запомнят това, което им разправям.

Тя разтваряше книгите една след друга.

— Но какво ще кажеш на баща си? — попита Сара.

— Той няма защо да знае — отговори Армангард. — Той ще мисли, че съм ги прочела.

Но Сара не бе съгласна с нея.

— Това ще означава почти да говориш лъжи — каза тя. — Защо да не кажеш, че аз съм ги чела?

— Той иска аз да ги прочета — каза Армангард, малко разколебана при този обрат на нещата.

— Той иска да знаеш какво съдържат — каза Сара. — И ако мога да ти разкажа това по лесен начин и да го запомниш, мисля, че ще е доволен.

— Ще е щастлив да науча нещо, по какъвто и да е начин — каза замислена Армангард. — И ти би била доволна, ако беше на негово място.

— Не е твоя вината, че... — започна Сара. Тя се опомни и спря.

— Че какво? — запита Армангард.

— Че не можеш бързо да учиш — продължи Сара. — Щом не можеш — не можеш. А щом някой може — може. Това е всичко.

Тя беше винаги много нежна с Армангард и се стараяше да прикрие, доколкото е възможно, разликата между това да можеш

всичко да научаваш изведнъж и това, да не можеш изобщо да научиш каквото и да е.

Сара свали шапката и палтото си, закачи ги на един гвоздей на стената и смени мокрите си обуца с чифт вехти чехли. После скочи на леглото и, като метна покривката на раменете си, седна, обгърнала колене с ръцете си.

— Слушай — каза Сара.

Тя се потопи в кървавите събития на френската революция и започна да разказва такива истории, че очите на Армангард се разшириха от страх и тя затаи дъх. Макар да бе ужасена, изпитваше приятни тръпки и беше сигурно, че ще запомни завинаги това, което ѝ разказваше Сара.

Решиха да кажат на господин Сейнт Джон за своя план. Книгите щяха да останат временно на тавана.

— Хайде сега да си говорим за друго — каза Сара.

— Как вървят уроците ти по френски?

— Откакто идвах да ми обясниш спреженията, вървят много по-добре. Госпожица Минчин не можа да разбере, как съм направила упражненията толкова добре.

Сара се засмя.

— Госпожица Минчин не може да разбере, как така Лоти решава толкова добре задачите си — каза тя. — Така е, защото се промъква тук и аз ѝ обяснявам. Таванът щеше да бъде много хубав, ако не бе така страшен — добави Сара пак със смях. — Хубаво нещо е човек да си представя различни неща.

Истината беше, че Армангард не знаеше нищо за понякога непоносимия живот на тавана, а нямаше достатъчно живо въображение, за да си го представи.

В редките случаи, когато отиваше в стаята на Сара, тя виждаше само едната страна на този живот, която ѝ изглеждала привлекателна, поради нещата, които Сара си „представяше“ и приказките, които ѝ разказваше. Посещенията ѝ бяха като приключения. И макар понякога Сара да изглеждала доста бледна и изтощена, гордата ѝ душа не ѝ позволяваше да се оплаква. Никога никому не беше казвала, че има моменти, когато е безумно гладна, както бе тази нощ.

Тя растеше бързо и постоянното ходене ѝ отваряше апетита, дори ако се хранеше редовно и обилно и с по-хранителни неща от лошата,

ненасищаща храна, вземана ненавреме и между другото в зависимост от кухненските наредби. Беше свикнала да чувства нещо като глождене в малкия си стомах.

— Сигурно войниците се чувстват така, когато са на някой дълъг, изтощителен поход — казваше си често Сара.

Харесваха ѝ тези думи „дълъг, изтощителен поход“. Те я караха да се чувства като войник. Изпитваше и някакво особено чувство, сякаш е господарка на тавана.

— Ако живееш в някой замък — си мислеше тя, — и Армангард беше дама от някой друг замък, щеше да идва да ме вижда с рицари, благородници и васали, яздещи заедно с нея, и с развети знамена. Когато чуех, да звучат роговете отвъд подвижния мост, щях да слизам да я посрещна, щях да уреждам угощения в приемната зала и да викам певци да пеят, да играят и да разправят приказки. Когато тя идва на тавана, не мога да ѝ дам угощение, но мога да ѝ разправам приказки и да не я оставям да научава неприятни неща. Сигурно така правят бедните господарки на замъци по време на глад, когато земите им са били опустошени.

Тя бе горда, смела малка господарка на замък и предлагаше щедро всичкото гостоприемство, което можеше да даде — сънищата, които сънуваше, бляновете, които бленуваше, фантазиите, които бяха нейна радост и утеха.

И тъй, както си седяха заедно, Армангард не знаеше, че тя е изтощена и много гладна, и че докато говори, си мисли от време на време дали гладът ще я остави да спи, когато остане сама. Имаше чувството, че никога преди това не е била толкова гладна.

— Сара — бих искала да съм слаба като тебе — каза Армангард. — Струва ми се, че си станала по-слаба, отколкото беше. Очите ти изглеждат така големи, а лакътят ти е толкова остър.

Сара свали ръкава си, който се бе запретнал сам.

— Винаги съм била слаба — каза смело тя, — и винаги съм имала големи очи.

Тъкмо в този момент до прозореца се случи нещо, което не видяха. Ако една от тях случайно се бе обърнала и погледнала, щеше да се изплаши при вида на тъмното лице, което надникна предпазливо в стаята и изчезна почти така тихо, както се беше появило. Но, във

всички случаи, не толкова тихо. Сара, която имаше остър слух, изведнъж се извърна малко и погледна към покрива.

— Това не беше Мелкиседек — каза тя. — Звукът не беше достатъчно остър.

— Какво? — каза Армангард, малко изплашена.

— Нищо ли не чу? — запита Сара.

— Н-не — отговори Армангард, като се запъваше. — А ти?

— Може да не е имало нищо — каза Сара, — но ми се стори, че чух. Сякаш имаше нещо на керемидите — нещо, което се влачеше полека.

— Какво може да бъде? — попита Армангард. — Да не са разбойници?

— Не — започна весело Сара. — Няма нищо за крадене...

Сара не се доизрече. И двете чуха шума, който я бе прекъснал. Той не идваше от керемидите, а долу от стълбата. Това беше сърдитият глас на госпожица Минчин. Сара скочи от леглото и изгаси свещта.

— Кара се на Беки — прошепна тя в тъмнината. — И Беки плаче.

— Дали ще дойде тук? — запита Армангард, крайно изплашена.

— Не, ще мисли, че съм легнала. Не мърдай!

— Безсрамно, нечестно дете! — чуха те гласа на госпожица Минчин. — Готвачката ми каза, че постоянно ѝ се губят разни неща.

— Не съм аз, госпожо — каза Беки, като хълцаше. — Бях много гладна, но не съм аз, никога не съм взимала!

— Заслужаваш да те прати човек в затвора — чуха гласа на госпожица Минчин. — Крадла такава! Половината тесто го няма!

Госпожица Минчин не можеше да си поеме дъх, едно от яд, друго от изкачване на стълбите. Тестото бе предназначено за нейната специална вечеря.

— Не лъжи — каза тя. — Върви веднага в стаята си.

И до Сара и Армангард долетя звукът от плесница, после чуха Беки да тича нагоре към стаичката си. Чува как затвори вратата и разбраха, че се е проснала на леглото.

— И две бих изяла — чува я да плаче във възглавницата си. — Но не съм видяла нито късче. Готвачката го е дала на приятеля си.

Сара стоеше на тъмно сред стаята. Тя стискаше малките си зъби и затваряше и отваряше яростно протегнатите си ръце. Едва ли би

стояла мирно, но не смееше да мръдне, докато госпожица Минчин не слезе долу и всичко затихна.

— Лошо, жестоко същество! — избухна тя. — Готвачката задига какво ли не и после казва, че Беки е откраднала. Тя не краде! Не краде! А понякога е толкова гладна, че яде остатъци, хвърлени на боклука!

Тя притисна силно ръце към лицето си и безутешно зариде. Когато я чу, Армангард беше поразена: Сара плачеше! Непобедимата Сара! Това като че ли означаваше нещо ново — някакво настроение, което не ѝ бе известно. Виж! Изведнъж през главата ѝ мина нова мисъл, мисълта за една страшна възможност. Тя скочи в тъмнината от леглото и пипнешком се запъти към масата, на която стоеше свещта. Драсна кибрит и я запали. След това погледна Сара. Човек можеше да види в очите на Армангард как новата ѝ мисъл се разраства до същински страх.

— Сара — каза тя с почти ужасен глас, — никога не си ми казвала, но ти, ти не си ли понякога гладна?

Сара повече не можеше да търпи. Преградата падна. Тя вдигна лице.

— Да — каза тя наново разчувствана. — Да, гладна съм. Ето, сега съм толкова гладна, че бих могла да те изям. А когато чуя Беки, става още по-лошо. Тя е по-гладна от мене.

Армангард се задъхваше.

— Никога не си ми казвала това — каза тя ужасена.

— Не исках да знаеш — каза Сара. — Това ще ме накара да се чувствам като улична просякиня. Аз знам, че изглеждам като просякиня.

— Не, не, не приличаш! — прекъсна я Армангард. — Дрехите ти са малко особени, но нямаш вид на просякиня. Лицето ти съвсем не е такова.

— Веднъж едно момченце ми даде шест пенса милостиня — каза Сара, като се засмя без да иска. — Ето — тя извади тънката панделка от шията си. — Нямах да ми даде тази монета, ако не изглеждах като просякиня.

При вида на малката шестпенсова монета двете се засмяха, макар че очите им бяха пълни със сълзи.

— Кое беше това момче? — запита Армангард, като гледаше монетата така, сякаш това не бяха просто обикновени сребърни шест

пенса.

— Едно малко мило същество, което отиваше на забава — каза Сара. — Беше едно от децата на голямото семейство, което живее отсреща най-малкото, с пълните крачка — онова, което наричам Гай Кларънс. Сигурно неговата стая е била претрупана с коледни подаръци и кутии, пълни със сладкиши и с други неща, и трябва да е забелязало, че нямам нищо.

При тези думи Армангард се сети за нещо. Тя подскочи и извика, внезапно вдъхновена:

— Сара! Колко съм глупава, че не ми дойде на ум това!

— Какво?

— Нещо чудесно! — каза Армангард възбудено и бързо. — Точно днес следобед добрата ми леля ми изпрати една кутия. Пълна е с хубави неща. Аз не съм я пипнала, толкова много пудинг ми дадоха на обяд, пък и се разтревожих с книгите на татко. Вътре има кейк, баница с месо, сладки и кифли, и портокали, и смокини, и шоколад. Ще се промъкна до моята стая и ще се върна веднага да изядем нещата тук.

На Сара почти ѝ прилоша. Когато човек изнемогва от глад, мисълта за храна му действа по особен начин. Тя сграбчи ръката на Армангард.

— Смяташ ли, че ще успееш? — извика тя.

— Разбира се — отговори Армангард.

Беше толкова хубаво, че се хванаха за ръце и изведнъж очите на Сара блеснаха.

— Арми! — каза тя. — Хайде да си фантазираме! Да си мислим, че това е забавление! Искаш ли да поканим затворницата от съседната килия?

— Да! Да! Хайде да почукаме на стената. Тъмничарят няма да чуе.

Сара приближи до стената. През нея можеше да се чуе, как Беки плаче вече по-тихо. Тя почука четири пъти.

— Това значи: Ела при мен през тайния ход под стената — обясни тя.

Отговориха ѝ пет почуквания.

— Идва!

Почти веднага след това вратата на таванската стаичка се отвори и се показа Беки. Очите ѝ бяха зачервени, а шапчицата ѝ увиснала, и

когато видя Армангард, започна неспокойно да търка лице с престилката.

— Беки, не се срамувай от мене! — извика Армангард.

— Госпожица Армангард пожела да дойдеш — каза Сара, — ще донесе една кутия с разни хубави неща за нас.

Беки така се развълнува, че шапчицата ѝ почти падна.

— За ядене ли, госпожице? — попита тя. — Хубави неща за ядене?

— Да — отговори Сара, — и ние ще си представим, че сме на угощение.

— И ще можеш да ядеш до насита — прибави Армангард. — Ей сега идвам!

Тя бързаше толкова много, че като излизаше на пръсти от стаичката, червеният ѝ шал падна на пода, без да забележи. Никой не го забеляза цяла една минута или приблизително толкова. Беки бе съвсем замаяна от голямото щастие, което я бе постигнало. Тя си говореше нещо задъхана и гледаше Сара с обожание.

Но в гладните очи на Сара бе започнал да свети старият блясък и той преобразяваше вече света за нея.

Тя разтърси весело Беки.

— Не, не! Не бива да плачеш! — каза Сара. — Трябва да побързаме да сложим масата.

— Да сложим масата ли, госпожице? — каза Беки, като се оглеждаше из стаята. — С какво ще я наредим?

Сара също огледа стаичката.

— Изглежда, че няма много с какво — отговори тя със смях.

В този миг съзря нещо и се спусна към него. Беше червеният шал на Армангард, който лежеше на пода.

— Ето, с шала — извика тя. — Знам, че няма да се сърди. Той ще ни бъде като красива червена покривка.

Те издърпаха напред масата и я покриха с червения шал. Червеният цвят е чудесен и изведнъж преобрази стаята.

— Колко хубаво щеше да бъде с един червен килим на пода — извика Сара. — Трябва да си представим, че на пода има килим.

Погледът ѝ се плъзна по голите дъски, бърз и пълен с възхищение. Килимът вече лежеше там.

— Колко е мек и дебел! — каза тя със смях, а Беки вече знаеше какво означава той.

— Да, госпожице — отговори Беки, като я гледаше възторжено и сериозно. Тя винаги беше много сериозна.

— Сега какво? — каза Сара.

Тя помисли малко. Една от нейните фантазии бе, че когато е нещо затруднена и не знае какво да предприеме, трябва да почака и магьосникът ще ѝ каже. Той нареждаше всичко по един или друг начин.

— Намислих! — извика тя. — Вече знам! Трябва да прегледам измежду нещата в стария куфар!

Тя отиде в ъгъла, където беше куфарът и коленичи. Беше сложен там не за да го използва, а защото нямаше друго място. В него бяха останали само парцали, но тя знаеше, че ще намери нещо.

И наистина, в едно ъгълче на куфара имаше един пакет, така незначителен на вид, че не го бяха забелязали. Той съдържаше дузина бели носни кърпи. Тя ги сграбчи радостно и изтича до масата. Започна да ги реди върху червената покривка, като ги сгъваше и гласеше така, че тясната им дантела да се показва навън.

— Това са чиниите — каза тя. — Това са богато бродираните салфетки за ядене. Монахини са ги работили из манастирите в Испания.

— Така ли, госпожице? — каза Беки, чиято душа сякаш се възвиси при думите на Сара.

— Трябва добре да си представиш това — каза Сара. — Ако го направиш достатъчно силно, ще го видиш.

— Да, госпожице — каза Беки и когато Сара се върна при куфара, тя започна да полага усилия, за да постигне този резултат.

Изведнъж Сара се обърна и видя Беки да стои до масата с много чудноват вид. Тя бе затворила очи и гърчеше лицето си в странни гримаси; ръцете ѝ висяха вдървени отстрани. Имаше вид, сякаш се мъчеше да вдигне някакъв огромен товар.

— Какво има, Беки? — извика Сара. — Какво правиш?

Беки трепна и отвори очи.

— Мъчех се да си представя, госпожице — отговори тя глуповато, — мъчех се да направя като вас. Почти успях — и усмивката ѝ изрази надежда, — но това много изтощава.

— Може би, защото не си свикнала още — каза Сара с приятелско съчувствие, — но нямаш представа, колко е лесно, когато човек го прави често. Няма защо да се мъчиш толкова отначало. След известно време ще успееш. Виж тук.

Тя държеше вехта лятна шапка, която бе извадила от дъното на куфара. Беше украсена с венец от цветя. Тя го откъсна.

— Това са гирлянди за празника — каза важно Сара. — Те изпълват целия въздух с благоухание. Беки, на мивката има една кана. Донеси и сапунерката. Ще я сложим в средата.

Беки ѝ ги подаде почтително.

— Какво са те сега, госпожице? — попита тя. — Някой може да каже, че са направени от глина, но аз знам, че не са.

— Това е инкрустирана ваза — каза Сара, като редеше листа от венеца около каната. — А това — и тя се наведе нежно над сапунерката и я напълни с рози — е истински алабастр, украсен със скъпоценни камъни.

Тя пипаше нежно нещата и щастливата усмивка не слизаше от устните ѝ. Беше като същество от някакъв сън.

Сара намери едно кълбо вълна, обвито в тънка бяла хартия. Скоро хартията бе свита във форма на малки подставки, на които, украсени с останалите цветя, трябваше да бъдат поставени свещниците за празника. Само магьосникът би могъл да направи от всичко това нещо повече от вехта маса, покрита с червен шал и наредена с вехтории от отдавна неотварян куфар. Но когато Сара се отдръпна и погледна, видя чудеса, а Беки заговори като едва си съдържаше дъха.

— Това все още ли е Бастилията — каза тя, като огледа таванската стая, — или се е превърнала в нещо друго?

— Но разбира се! — каза Сара. — Съвсем друго. Това е приемна зала! Една широка стая, където се дават угощения. Таванът е сводообразен, има балкон за музиканти и голяма камина, пълна с горящи дъбови дървета. Навсякъде има запалени свещи.

— Боже мой, госпожице Сара! — задъхваше се Беки.

В този момент вратата се отвори и в стаичката влезе Армангард, превита под товара на кутията си. Тя се отдръпна назад и извика радостно. Да се намериш неочаквано срещу маса за угощение, покрита

с червено, украсена с бели салфетки и цветя — това наистина създаваше впечатление, че приготвянията са бляскави.

— Сара, за Бога! — извика тя. — Ти си най-изобретателното момиче, което съм виждала!

— Нали е хубаво? — каза Сара. — Това са неща от стария ми куфар. Попитах своя магьосник и той ми каза да отида и да погледна.

Сара описа всичко така, че Армангард успя да види и сводовете, и горящите пънове, и трептящите восъчни свещи. Когато извадиха нещата от кутията — кейкът, плодовете, бонбоните — угощението се превърна в разкошен пир.

— Колко прилича на истинска забава! — извика Армангард.

— Прилича на царска трапеза — въздъхна Беки.

На Армангард ѝ мина щастлива мисъл през главата.

— Сара, искам да ти кажа нещо — каза тя. — Представи си сега, че си принцеса и че това е царско угощение.

— Но нали ти го даваш — каза Сара, — ти трябва да бъдеш принцесата, а ние ще ти бъдем почетни дами.

— Не, не мога — каза Армангард. — Много съм дебела и не знам какво да правя. Ти ще бъдеш принцесата.

— Добре — каза Сара. — Щом така искате.

Но изведнъж се сети за нещо друго и изтича към ръждясалата камина.

— Тук има много хартии и боклуци! — извика тя. — Ако ги запалим, за известно време ще има светъл пламък и ще си представяме, че е истински огън. — Тя драсна кибрит и ги запали; лумна силна светлина.

— Докато престане да свети — каза Сара, — ще забравим, че не е истински огън.

Светлината трептеше по лицето ѝ, а тя се усмихваше.

— Не е ли всичко като истинско? — каза тя. — Сега можем да започнем нашия празник.

Тръгна към масата и махна изящно с ръка на Армангард и Беки. Беше изцяло погълната от своя блян.

— Приближете се, прекрасни госпожици — каза тя с приятния си замечтан глас, — и заемете места на трапезата. Моят баща, царят, който е на дълго пътешествие, ми заръча да ви нагостя — тя обърна леко глава към ъгъла на стаята. — Музиканти, свирете с вашите

цигулки и флейти! Принцесите — обясни тя бързо на Армангард и Беки, — винаги канят на угощенията си музиканти. Представете си, че там в ъгъла има балкон за тях. А сега да започнем.

Едва успяха да вземат парче кейк в ръка, когато и трите скочиха на крака и обърнаха преbledнели лица към вратата, ослушвайки се.

Някой се качваше по стълбата. Нямахше съмнение в това. Всяка разпозна сърдитите стъпки и разбра, че е дошъл краят на всичко.

— Господарката! — задави се Беки и изпусна парчето кейк на пода.

— Да — каза Сара. — Госпожица Минчин ни е открила.

Госпожица Минчин отвори вратата с един удар на ръката. Тя също беше бледа, но от ярост. Погледна изплашените лица, после наредената маса и след това — как догарят хартиите в камината.

— Аз подозирах нещо такова — извика тя, — но никога не съм помисляла за такава дързост. Лавиния е била права.

Те разбраха, че Лавиния беше открила по някакъв начин тайната им и ги беше издала. Госпожица Минчин отиде при Беки и я напляска за втори път.

— Безсрамно създание! — извика тя. — Още утре сутрин ще напуснеш къщата!

Сара стоеше съвсем спокойно, само очите ѝ се разшириха и лицето ѝ още повече преbledня. Армангард заплака.

— Не я пъдете — захълца тя. — Леля ми изпрати кутията. Ние... само си направихме забавление.

— Виждам — каза госпожица Минчин унило. — Начело с принцеса Сара — тя се обърна свирепо към Сара. — Това е твоя работа, знам — извика госпожицата. — Армангард не би помислила никога за нещо такова. Ти си нагласила масата с тия боклуци — тя се обърна към Беки и тропна с крак. — Върви си в стаята! — заповяда и Беки се измъкна с глава, скрита в престилката и с тресящи се рамена.

След това се обърна пак към Сара.

— Ще ти дам да разбереш утре. Няма да получиш нито закуска, нито обяд, нито вечеря!

— И днес не съм обяждала, нито вечеряла, госпожице Минчин — каза Сара отпаднала.

— Толкова по-добре. Ще има да помниш. Не стой там. Прибери нещата в кутията!

Тя започна да ги прибира сама в кутията и съзря новите книги на Армангард.

— И ти — обърна се госпожица Минчин към Армангард — си донесла хубавите си нови книги на този мръсен таван. Взимай ги и върви да спиш. Ще стоиш утре цял ден в леглото и ще пиша на баща ти. Какво ще каже той, като узнае къде си била тази нощ?

В строгия втрещен поглед на Сара видя нещо, което я накара да се обърне яростно към нея.

— Какво мислиш? — попита тя. — Защо ме гледаш така?

— Мислех си нещо — отговори Сара, както бе отговорила някога в класната стая.

— Какво мислеше?

Почти се повтори предишната случка. В държанието на Сара нямаше нахалство. Имаше само тъга и спокойствие.

— Мислех — каза тя тихо, — какво би казал моят баща, ако узнае къде съм тази нощ.

Госпожица Минчин се ядоса също както преди и ядът ѝ се прояви, както по-рано, по необуздан начин. Тя се спусна върху Сара и я разтърси.

— Нахално, невъзможно дете! — извика тя. — Как смееш! Как смееш!

Тя събра книгите, набута в кутията това, което бе останало, тикна я в ръцете на Армангард и я заблъска пред себе си към вратата.

— Ще те оставя да си мислиш — каза тя. — Лягай веднага! — Тя затвори вратата зад себе си и залитащата Армангард и остави Сара съвсем сама.

Блянът беше свършил. Последната искра в печката изгасна и остана само черна пепел.

Масата бе оголена, златните чинии, богато бродираните салфетки и гирляндите бяха отново превърнати в стари носни кърпи, в късчета от червена и бяла хартия и разкъсани изкуствени цветя, разхвърляни навред по пода. Музикантите бяха изчезнали, цигулките и флейтите бяха замлъкнали. Емили седеше облегната на стената и гледаше безжизнено. Сара отиде и я взе с треперещи ръце.

— Няма вече никакъв пир, Емили — каза тя. — Няма нищо. Всичко изчезна, останаха само затворничките в Бастилията — и тя седна и закри лице.

Какво ли щеше да се случи в този миг, ако вместо да закрие лицето си, Сара беше погледнала към прозорчето. Може би краят на тази глава щеше да бъде съвсем друг, защото, ако го бе направила, сигурно щеше да трепне пред това, което ставаше там. До стъклото беше прилепнало същото онова лице, което бе надникнало и малко по-рано същата вечер, когато тя говореше с Армангард.

Но тя не погледна. Седя известно време с глава, скрита в ръце. Винаги седеше така, когато се мъчеше да понесе нещо безмълвно. После стана и тръгна бавно към леглото.

— Вече нищо не мога да си фантазирам — каза тя. — Няма полза да се опитвам. Но ако заспя, сънят, навярно, ще го направи вместо мене.

Изведнъж се почувства толкова уморена — може би от глад, че седна на края на леглото съвсем сломена.

— Да, имаше и камина и в нея бумтеше весел огън, с игриви малки пламъчета — шепнеше тя. — Пред него имаше удобен стол, близо до него малка масичка с топла вечеря на нея. О да, имаше — тя се загърна с тънките завивки, — имаше едно хубаво меко легло, с пухкави одеяла и големи меки възглавници. Да имаше...

Отпадналостта ѝ дойде на помощ, очите ѝ се затвориха и тя заспа дълбоко.

Не знаеше колко време е спала, но беше толкова изморена, че спало много дълбоко, така дълбоко, че нищо не можеше да я смуги, дори шумът, който вдигаше семейството на Мелкиседек. Сякаш всичките му деца бяха решили да излязат от дупката, за да се боричкат, да падат и да играят.

Тя внезапно се събуди, без да съзнава, че нещо особено е прекъснало съня ѝ. Всъщност се беше стреснала от затварянето на прозорчето, през което се измъкна една пъргава бяла фигура и пропълзя по керемидите. Всичко това ставаше съвсем наблизко до нея, но не чак толкова, че да може да види фигурата.

Сара не отвори очи веднага. Много ѝ се спеше и — интересно нещо — беше ѝ топло и хубаво, толкова топло и хубаво, че си помисли, че не е съвсем будна. Никога не се беше чувствала така, освен в приятните си мечти.

— Какъв хубав сън! — шепнеше Сара. — Колко ми е топличко. Аз... не... искам... да... се... събудя.

Тя беше сигурна, че сънува, изпитваше такова чувство, сякаш върху нея са натрупани хубави завивки. Усещаше одеяла и когато извади ръката си, напипа нещо съвсем като сатенен юрган. Не трябваше да се събужда — трябваше да стои мирно и да не прекъсва съня.

Но това не ѝ се удаваше, колкото и да стискаше очи. Нещо я караше да се събуди, нещо в стаята. Това бе някаква светлина и някакъв шум, шум от горящ огън.

— Ето че се събуждам — каза си тя натъжена. — Не мога, не мога да попреча на това.

Очите ѝ се отвориха, въпреки усилията. И тогава се усмихна, защото това, което се откри пред очите ѝ, не беше виждала никога преди на тавана и знаеше, че никога не може да види.

— Я, не съм се събудила — прошепна тя като се огледа наоколо. — Все още спя. — Тя знаеше, че това трябва да е сън, защото найве такива неща не можеха да съществуват.

Може би ви е странно, че беше сигурна, че не се е върнала на земята? Това, което видя, бе следното: В камината гореше буен огън, на който вреше бронзов чайник; на пода бе постлан дебел, червен килим; пред камината имаше един стол, с възглавници по него; при стола имаше малка маса, покрита с бяла покривка и наредена с малки прибори — чаша, чиния, чайниче. На леглото бяха метнати нови покривки и сатенен пухен юрган; при краката ѝ лежеше красив подплатен копринен халат, чифт меки чехли и няколко книги. Стаята на мечтите ѝ изглеждаше преобразена в приказна страна, залята от мека светлина, която идваше от масата, покрита с розов абажур.

Тя седеше, подпряна на лакът, и дишаше дълбоко и с прекъсвания.

— Не изчезва — задъхваше се тя. — Никога не съм виждала такъв сън. — Не смееше да помръдне, но после отчетна настрана покривките и спусна крака на пода с възторжена усмивка.

— Сънувам, че ставам от леглото — чу тя собствения си глас и после, застанала всред всичко това и като се оглеждаше, продължи: — Сънувам, че изглежда действително! То е омагьосано — или аз съм омагьосана. Само си въобразявам, че виждам всичко това. Ако мога само да продължавам да си мисля — извика тя, — за нищо друго не ме е грижа! За нищо!

Тя постоя известно време, после пак извика.

— Не, това не е истина, не може да бъде истина! Но колко истинско изглежда!

Горящият огън я привлече към себе си, тя коленичи и вдигна ръце да се стопли, толкова близо, че топлината я накара да отскочи назад.

— Огън, който пари, не може да бъде сън — извика тя.

Сара скочи на крака, опипа масата, приборите, килима; отиде при леглото и погали одеялата. Взе мекия халат и го притисна до гърдите си, после до лицето си.

— Но той е мек и топличък! — почти хълцаше тя. — Истински е! Сигурно!

Тя се загърна в халата и пъхна краката си в чехлите.

— Не, не сънувам, не сънувам — извика тя.

Приближи плахо до книгите и отвори тази, която беше отгоре. На първия лист имаше написани само няколко думи:

На малкото момиче от тавана.

От един приятел

Когато видя това, Сара отпусна глава върху книгата и заплака.

— Аз не го познавам — каза тя, — но някой се грижи за мен. Аз имам приятел.

Взе свещта, излезе от стаичката си, отиде при Беки и седна до нея.

— Беки! Беки! — зашепна тя толкова високо, колкото се осмеляваше. — Събуди се!

Когато Беки се събуди и се изправи с изплашено и зацапано от плач лице, до нея стоеше малка фигура в разкошен подплатен халат от червена коприна. Лицето, което видя, сияеше и бе чудно хубаво. Сара — такава, каквато си я спомняше, — стоеше до нея със свещ в ръка.

— Ела — каза тя, — ела, Беки!

Беки беше много изплашена, за да може да говори. Тя просто стана и я последва с отворена уста, без да промълви нито дума.

Когато прекрачиха прага, Сара затвори тихо вратата и я привлече в топлата, светла стая, сред неща, които замаяха главата ѝ и накараха

глада ѝ да изчезне.

— Всичко е истинско — извика Сара. — Пипнах всичко. Истинско е като нас самите. Беки, тук е идвал магьосникът и докато сме спали е направил всичко това. Той никога няма да позволи да ни се случи нещо лошо.

ПОСЕТИТЕЛЯТ

Представете си, ако можете, как двете момичета прекараха останалата част от вечерта. Как се свряха при огъня, как махнаха капациите на приборите и намериха под тях топла, вкусна супа, която беше достатъчна да ги нахрани, сандвичи, препечен хляб, и сладкиши, достатъчни и за двете. И чайт беше толкова приятен, че нямаше нужда да си представят, че е нещо друго. Бяха стоплени, сити и щастливи. Като разбра, че постигналото я чудно щастие е действително, Сара се отдаде напълно на радостта си. Беше живяла толкова много с фантазии, че можеше лесно да приеме всички чудни неща, които се случиха.

— Не познавам никого на света, който би могъл да направи това — каза тя, — но трябва да има някой. Ето ни тук пред огъня, който е истински! Но който и да е, където и да се намира, той ми е приятел. Беки, аз имам някъде приятел.

Не може да се отрече, че като седяха пред горящата камина и ядяха хубавата, засищаща храна, двете момичета изпитваха възторг, примесен с учудване и се споглеждаха с известно съмнение.

— Мислите ли — прошепна Беки, — мислите ли, че всичко това ще изчезне, госпожице? Тя бързо налапа един сандвич. Ако това бе само сън, нямаше защо да се спазва приличие при яденето.

— Не, няма да изчезне — каза Сара. — Сега ям и мога да усещам вкус. Никога на сън човек не яде истински. Само си мисли, че яде. Освен това, аз постоянно се щипя и нарочно хванах преди малко един горещ въглен.

Сара почна да се оглежда из преобразената стая. Имаше достатъчно одеяла да си ги разделят с Беки. Тясното легло в съседната таванска стаичка беше толкова удобно, колкото Беки никога и не бе сънувала, че може да бъде.

Когато излизаше от стаята, Беки се обърна на прага и загледа с жадни очи.

— Дори да не намерим утре сутрин всичко това — каза тя, — то все пак бе тук тази нощ и няма никога да го забравя — тя разгледа всяко нещо, сякаш за да го запамети, и уверена в истинността на всичко, излезе.

Благодарение на тайнствените осведомителни връзки, които съществуват в училищата и между слугините, на сутринта всички вече знаеха, че Сара Крю е в крайна немилост, че Армангард е наказана и Беки може да бъде изпъдена от пансиона още преди закуска, ако изобщо можеше така изведнъж да се изгони едно слугинче. Това, разбира се, не се случи, тъй като госпожица Минчин не можеше така лесно да намери друго толкова безпомощно и невзискателно момиче, което да работи като роб за толкова малко пари. По-възрастните момичета в училището знаеха, че тя не пропъжда Сара по много сериозни съображения.

— Тя расте бързо и научава толкова много неща — каза Джеси на Лавиния, — че скоро ще започне да преподава и госпожица Минчин знае, че ще работи безплатно. Беше доста подло от твоя страна, Лави, да кажеш за нейните забавления на тавана. Как откри това?

— Узнах го от Лоти. Тя е толкова бебе, че се издаде без да иска. Нямахте нищо подло в това, че съм казала на госпожица Минчин. Аз чувствах, че е мой дълг да го кажа — каза гордо тя. — Защо мами по този начин? Смешно е, че важничи и се мисли за това, което не е.

— Какво са правили, като ги е сварила госпожица Минчин?

— Измисляли са си разни глупости. Армангард била занесла горе кутията си, за да подели нещата си със Сара и Беки. А нас никой не ни кани да си разделим нищо. Чудя се, защо госпожица Минчин не изпъди Сара, дори и да я иска за учителка.

— Ако я изпъдят, къде ще отиде? — запита Джеси, малко загрижена.

— Откъде да знам? — сопна се Лавиния. — Сигурно ще има доста странен вид, като влезе тази сутрин в класната стая. Така си мисля — след всичко, което се е случило. Вчера не е обядвала и днес също няма да ѝ дадат да яде.

Джеси не бе толкова лоша по душа, колкото глупава.

— Това е ужасно — каза тя. — Те нямат право да я уморят от глад.

Когато сутринта Сара отиде в кухнята, готвачката я погледна накриво, също и слугините, но тя бързо ги отмина. Беше се успала малко и, понеже и Беки се бе успала, нямаха време да се видят, и всяка бе слязла бързо долу.

Сара влезе в стаята на слугините. Беки търкаше с всички сили едно котле и си тананикаше някаква песничка. Тя погледна Сара с див възторг.

— Когато се събудих, одеялото си беше там, госпожице — прошепна тя възбудено. — Беше истинско, както нощес.

— И моето — каза Сара. — Всичко си е на мястото, съвсем всичко. Докато се обличах, похапнах от това, което остана.

Госпожица Минчин очакваше да види Сара в същото положение, в което очакваше да я види и Лавиния. За госпожица Минчин Сара винаги беше една тревожна загадка, защото нейната строгост никога не успяваше да я разплаче или уплаши. Самият факт, че Сара никога не отговаряше нахално, когато ѝ се караха, бе за госпожица Минчин нещо като нахалство. „Но след вчерашното лишаване от ядене и очакващото я гладуване през деня, сигурно е сразена — така си мислеше госпожица Минчин. — Странно би било, наистина, ако не слезе долу с бледи страни, зачервени очи и нещастно, смирено лице“.

Госпожица Минчин я видя за пръв път, когато Сара влезе в класа на малките, за да слуша и ръководи упражненията им по френски. Влезе, подскачайки, със зачервени бузи и с усмивка на крайчеца на устните. Това беше най-чудното нещо, което госпожица Минчин беше виждала някога през живота си. От какво е направено това дете? Какво значеше всичко това? Тя я повика при катедрата.

— Изглежда не разбираш, че си наказана — каза тя. — Може ли да си станала толкова безчувствена?

Работата е там, че когато човек е дете, а дори и възрастен, добре нахранен, наспал се на топло като в приказка, която се е оказала действителност, когато се е събудил — тогава именно човек не може да бъде нещастен, нито дори да има нещастен вид и не би могъл да прикрие радостния блясък в очите си. Госпожица Минчин почти занемя при вида на Сарините очи, когато тя ѝ отговори напълно почтително.

— Моля да ме извините, госпожице Минчин — каза тя, — но не знаех, че съм наказана.

— Имай добрината да не забравяш това и да даваш вид, сякаш си получила наследство. Това е нахалство. И помни, че днес няма да ядеш.

— Да, госпожице Минчин — отговори Сара. Но като се обърна, сърцето ѝ подскочи от радост при спомена за това, което се беше случило предишния ден. — Ако магьосникът не ме беше спасил навреме — помисли си тя, — щеше да бъде наистина ужасно.

— Не е възможно да е много гладна — прошепна Лавиния. — Погледни я само. Може би си фантазира, че е закусила хубаво — прибави тя с презрителен смях.

— Сара се различава от другите — каза Джеси. — Понякога се страхувам от нея.

— Смешно създание! — извика Лавиния.

През целия ден лицето на Сара сияеше, а бузите ѝ горяха. Слугините я гледаха учудени и си шушукаха, а малките сини очи на госпожица Амилия бяха озадачени. Не можеше да разбере, какво означава такъв един дързък поглед на добро настроение, въпреки недоволството на господарката. Във всеки случай, то беше присъщо за Сариния упорит нрав. Навярно беше намислила да надвие на всяка цена.

Сара бе решила, ако е възможно, да запази в тайна всичко, което се беше случило. Ако, разбира се, госпожица Минчин решеше да се качи пак на тавана, всичко щеше да се разкрие. Но изглежда, че поне за известно време тя нямаше да направи това, освен ако не заподозреше нещо. Армангард и Лоти щяха да бъдат следени така строго, че нямаше да посмеят да се измъкнат от леглата си втори път. На Армангард можеше да се разправи всичко и да се разчита, че ще пази тайна. Ако Лоти откриеше нещо, нея също щяха да накарат да пази тази тайна. А, може би, и самият магьосник щеше да се притече на помощ, за да останат в тайна собствените му чудеса.

Но каквото и да се случеше, Сара знаеше, че някъде по света има един добър човек и той е неин доброжелател.

Предишният ден времето бе много лошо: влажно, кално и студено. А днес при още по-лошо време трябваше да се направят повече покупки. Готвачката бе още по-сприхава, дори свирепа, понеже знаеше, че Сара е в немилост. Но какво значение имаше това, след като се беше оказало, че магьосникът ѝ е доброжелател?

Когато вечерта изкачи последните стъпала към тавана и застана пред вратата, сърцето ѝ — трябва да се признае — тупаше бързо.

— Разбира се, може всичко да е изчезнало — прошепна тя, като се мъчеше да бъде смела. — Може да е било изпратено само за тази именно ужасна нощ. Но беше действително.

Тя отвори вратата и влезе вътре, леко въздъхна. Затвори вратата и застана опряна на нея, като се оглеждаше наоколо.

Магьосникът беше идвал пак. И този път беше направил много повече отпреди. Огънят светеше, пламъчетата весело подскачаха. Бяха донесени някои нови неща и те така променяха стаичката, че ако Сара не бе надвила съмнението си, щеше да започне да търка очи. На ниска маса бе сложена нова вечеря — и този път имаше прибори и за Беки. Всички голи, грозни неща бяха покрити и им бе придаден хубав вид.

— Сякаш някаква приказка се превръща в действителност — каза тя. — Няма никаква разлика. Изпитвам такова чувство, сякаш мога да поискам каквото и да е — и то ще се яви! И няма да бъде по-странно от това, което става пред очите ми.

Тя скочи на крака и почука на стената на нещастницата от съседната килия. Беки пристигна.

Когато влезе, тя почти се свлече на пода. За няколко секунди съвсем престана да диша.

— Виждаш ли? — каза Сара.

Тази вечер Беки седеше на възглавницата върху килимчето пред камината и си имаше собствени чашка и чинийка.

Когато се приближи до леглото, Сара откри, че е застлано с нов дебел дюшек и големи пухени възглавници. Старите бяха пренесени на леглото на Беки.

— Откъде може да идва всичко това? — запита Беки. — Боже мой! Кой прави тези работи, госпожице?

— По-добре да не питаме — рече Сара. — Ако не ми се искаше да зная кой е, за да мога да му благодаря, бих предпочела да си остане неизвестен. Така е по-хубаво.

С всеки изминат ден животът им ставаше все по-хубав. Приказката продължаваше. Почти всеки ден се появяваше по нещо ново. Грозните стаи постепенно бяха покрити изцяло с картини и завеси, появиха се майсторски построени сгъваеми мебели. Закачена

бе полица с книги, едно след друго се изредиха все нови и нови удобства и приспособления.

Когато Сара слизаше сутрин долу, оставяше храната от вечерята на масата, а когато вечер се връщаше на тавана, магьосникът я беше отнесъл и оставил други хубави ястия. Госпожица Минчин бе все така груба, госпожица Амилия все така заядлива, слугините се отнасяха все така просташки и сурово със Сара. Пращаха я да пазарува по всяко време, караха ѝ се, разкарваха я насам-натам. Едва ѝ позволяваха да говори с Армангард и Лоти. Лавиния се смееше презрително на дрехите ѝ, които ставаха все по-дрипави. А другите момичета я гледаха с любопитство, когато се появяваше в класната стая. Но какво значение имаше всичко това за нея, която живееше в тази чудна приказка? Това беше по-романтично и по-възхитително от всичко, което бе съчинявала, за да крепи изтощената от глад млада душа и да се спаси от отчаянието. Понякога, когато ѝ се караха, едва се сдържаше да не се усмихне.

— Само да знаехте! — казваше си тя. — Само да знаехте!

След известно време Сара започна да изглежда по-добре. Страните ѝ се зачервиха, а очите ѝ не бяха вече така големи за лицето ѝ.

— Сара Крю изглежда много добре — каза неодобрително госпожица Минчин на сестра си.

— Да — отговори госпожица Амилия. — Тя явно се оправя. А беше започнала да прилича на умираща от глад врана.

— Умираща от глад! — извика госпожица Минчин сърдито. — Не е имало причини да изглежда така. Винаги е имала достатъчно за ядене.

— Раз... разбира се — съгласи се смирено госпожица Амилия, уплашена, че както обикновено, е казала нещо не на място.

— Много е неприятно да видиш такова нещо у дете на нейната възраст — каза госпожица Минчин с високомерно недоумение.

— Какво... нещо? — осмели се да попита госпожица Амилия.

— Би могло да се нарече дързост — отговори госпожица Минчин, като чувстваше известно затруднение, защото знаеше, че това, за което мисли, не е дързост, а не знаеше каква друга nelаскава дума да употреби. — Духът и волята на което и да е друго дете биха се

сломили при промените, които трябваше да претърпи. А тя изглежда тъй малко сломена, сякаш... сякаш е недосегаема.

— Спомняш ли си — намеси се простодушната госпожица Амилия, — какво ти каза тя един ден в класната стая за това, какво би направила, ако узнаеш, че тя е...

— Не, не помня — каза госпожица Минчин. — Не говори глупости! — Но всъщност тя си спомняше всичко много ясно.

Скоро след това се случи друго нещо странно. Някакъв човек дойде и остави пред вратата няколко пакета. Всички бяха надписани с големи букви: „За малкото момиче от дясната таванска стаичка“.

Така се случи, че именно Сара бе изпратена да отвори вратата и тя ги внесе вътре. Сложи двата най-големи пакета на масата във вестибюла и точно когато разглеждаше адресите, госпожица Минчин слезе по стълбата и я видя.

— Занеси нещата на госпожицата, за която са предназначени — каза тя строго. — Не стой там да ги гледаш.

— Те са мене — отговори Сара спокойно.

— За тебе? — извика госпожица Минчин. — Какво искаш да кажеш?

— Не зная кой ги е изпратил — каза Сара, — но са адресирани до мене. Аз спя в дясната стаичка, в другата е Беки.

Госпожица Минчин се приближи до нея и погледна пакетите възбудено.

— Какво има вътре? — запита тя.

— Не зная — отвърна Сара.

— Отвори ги — заповяда тя.

Сара направи каквото ѝ казаха. Когато пакетите бяха разтворени, лицето на госпожица Минчин доби внезапно необикновено изражение. Вътре имаше най-различни красиви неща: обуца, чорапи, ръкавици, топло и хубаво палто и още много хубави и скъпи вещи. На джоба на палтото бе забоден къс хартия, на който бяха написани следните думи: „Да се носят всеки ден. Ще бъдат заменени с други, когато стане нужда“.

Госпожица Минчин беше много развълнувана. Тази случка внуши странни мисли в загрубелия ѝ мозък. Може най-после да е станала някаква грешка, може занемареното дете да има зад себе си някой богат, макар и странен приятел, може би някой непознат

дотогава роднина, който е открил по някакъв начин следите ѝ да е решил да се грижи за нея по този тайнствен и необикновен начин? Роднините биват понякога твърде странни, особено старите богати неженени чичовци, които не обичат да имат деца около себе си. Такъв един човек ще предпочете да се грижи за доброто на младата си роднина отдалече. Във всеки случай сигурно ще е опак и достатъчно сприхав, за да може да бъде лесно обиждан. Няма да е много приятно, ако има някой такъв и ако научи цялата истина около тънките, парцаливи дрехи, оскъдната храна и тежката работа. Тя се почувства наистина неловко и погледна Сара отстрани.

— Добре — каза тя с глас, с какъвто не беше ѝ говорила, откакто Сара загуби баща си, — има някой, който се показва много добър към тебе. Понеже нещата са изпратени вече, а и ще ти изпратят нови, когато ги износиш, можеш да отидеш да ги облечеш, за да добиеш приличен вид. След това можеш да слезеш долу и да се занимаваш в класната стая. Днес няма да ходиш да пазаруваш.

Половин час след това, когато вратата на класната стая се отвори и Сара влезе вътре, целият пансион занемя от почуда.

Това бе наистина предишната добре облечена Сара.

— Може би някой ѝ е оставил наследство — прошепна Джеси. — Винаги съм мислила, че ще ѝ се случи нещо необикновено. Тя е толкова странна.

— Може да са се появили внезапно диамантените мини — каза Лавиния язвително. — Не ѝ прави удоволствие да я гледаш така, глупачко.

— Сара — каза достолепно госпожица Минчин, — ела и седни тук.

И докато всички наблюдаваха и се побутваха с лакти, без да се мъчат да скрият любопитството си, Сара отиде на старото си място и наведе глава над книгите.

Вечерта, когато отиде в стаичката си, след като се навечеряха с Беки, тя седна и дълго гледа в огъня.

— Не знам какво трябва да правя — каза по едно време тя. — Мисля постоянно за моя благодетел. Ако той не иска да се разкрие, ще бъде нетактично да се опитвам да открия кой е, а така ми се иска да знае колко съм му благодарна и колко щастлива ме е направил. На хората, които правят добро, е приятно да знаят, че са ощастливили

някого. Те предпочитат това пред благодарностите. Искам... тъй много искам...

Тя се спря изведнъж, защото точно в този момент погледът ѝ попадна на нещо, което се намираше на една маса в ъгъла. Беше го намерила преди два дни, като влизаше в стаята си. Това бе една малка папка, пълна с хартия за писма, пликкове, пера и мастило.

— Как не съм се сетила за това досега? — извика тя, скочи, отиде в ъгъла и занесе папката обратно при камината.

— Мога да му пиша — каза тя радостно — и да оставя писмото на масата. Този, който носи разните неща може да вземе писмото, сигурно ще го вземе. Няма да го питам нищо. Само ще му благодаря и съм сигурна, че това няма да го обиди.

Тя написа една бележка:

Надявам се, че няма да сметнете за неучтиво, че ви пиша, след като не искате да узная кой сте. Аз не желая да съм неучтива и няма да се мъча да узная каквото и да било. Искам само да ви благодаря за това, че сте така добър към мене, така невероятно добър. Аз съм ви толкова благодарна и съм така щастлива, а също и Беки. Ние двете бяхме свикнали на самота, студ и глад, а сега — само като си помисля какво сте сторил за нас! Позволете ми, трябва да ви кажа тези думи: Благодаря ви, благодаря ви от сърце.

Малкото момиче от тавана

На следващата сутрин Сара остави бележката на масата и вечерта тя не беше вече там. Тя разбра, че магьосникът я е получил и тази мисъл я правеше по-щастлива. Преди да си легнат, тя зачете на Беки една от новите си книги. В един момент вниманието им бе привлечено от някакъв шум на капака на прозореца. Когато вдигна поглед от книгата, Сара забеляза, че и Беки бе чула шума, понеже бе извила глава да види какво има и се заслушваше неспокойно.

— Там има нещо, госпожице — пошушна тя.

— Да — каза Сара. — Драци се, сякаш е котка, която се опитва да влезе вътре.

Тя отиде при прозорчето. Шумът, който чу, беше тих и особен, също като меко дращение. Изведнъж тя си припомни нещо и се засмя. Спомни си за един малък нахалник, който се бе вмъкнал някога на тавана. Тя го беше видяла същия този следобед да седи отчаян на една маса пред един от прозорците в къщата на господина от Индия.

— Представи си — прошепна тя радостно възбудена, — че това е маймунката, която пак е избягала. О, дано е тя!

Сара се качи на един стол, отвори много предпазливо прозореца и надникна. Целия ден бе валял сняг и в снега, съвсем близо до нея, се бе сгушила малка, трепереща фигурка, чието мъничко черно лице се сбърчи умолително, като я видя.

— Маймунката — извика Сара. — Тя е изскочила от тавана на индуса и е видяла светлината.

Беки изтича при нея.

— Ще я пуснете ли, госпожице? — каза тя.

— Да — отговори радостно Сара. — Много е студено навън за маймунките. Те са нежни. Ще я примамя да влезе.

Тя простря ръката си полека навън, като говореше ласкаво — така както говореше на лястовичките и на Мелкиседек, сякаш тя самата бе малко, приятелски разположено животно, което разбира техния див страх.

— Ела, мила маймунке — каза тя. — Няма нищо да ти сторя.

Маймунката разбра, че няма да ѝ се случи нищо лошо и се остави да я хванат, да я вмъкнат през прозорчето и когато се намери в ръцете на Сара, свря се в гърдите ѝ и приятелски улови кичур коса, като я гледаше право в лицето.

— Хубава маймунка! Хубава маймунка! — мърмореше Сара, като целуваше смешната ѝ главичка.

Когато отидоха при камината и Сара седна и я сложи на коленете си, тя се зарадва много и започна да гледа любопитно и изпитателно ту Сара, ту Беки.

— Тя не е хубава, нали? — каза Беки.

— Има вид на много грозно бебе — засмя се Сара. — Прощавай, маймунке, но аз се радвам, че не си бебе. Майка ти не би се гордяла с тебе и никой не би посмял да каже, че приличаш на някой от роднините.

Сара се облегна назад и се замисли.

— Може би не ѝ е приятно, че е грозна — каза Сара — и постоянно си мисли за това. Не знам, дали може да мисли. Маймунке, миличка, можеш ли да мислиш?

Но маймунката само вдигна тънката си лапа и се почеса по главата.

— Какво ще правите с нея? — попита Беки.

— Ще я оставя да спи при мене тази нощ, а утре ще я занеса на господина от Индия. Не ми се иска да те връщам маймунке, но трябва. Трябва да обичаш най-много собственото си семейство, а аз не съм ти истинска роднина.

Тя нареди едно кътче в леглото при краката си, където маймунката се сви и заспа като бебе, доволна от убежището си.

ТОВА Е ДЕТЕТО

На следващия ден следобед, три от децата на голямото семейство седяха в библиотеката на господина от Индия и правеха всичко възможно да го забавляват. Бяха им позволили да дойдат, защото ги бе поканил. Известно време той беше живял в неизвестност и напрегнатост и този ден очакваше с голям страх едно събитие: завръщането на господин Кармайкъл от Москва, който вече седмици наред отлагаше пристигането си. Щом отишъл в Москва, не успял веднага да попадне на следите на семейството, което търсеше. Когато най-после ги открил, се оказало, че са на някакво пътешествие. Усилията му да ги стигне били безрезултатни и решил да остане в Москва, докато се върнат. Господин Карисфорд седеше в големия си стол, а Джанет бе седнала на пода до него. Той много я обичаше. Нора бе намерила една табуретка, а Доналд беше възседнал тигровата глава, която красеше килима, направен от животински кожи. Трябва да се спомене, че той яздеше с голяма страст и силни викове.

Джанет му обърна внимание да не вика така силно, но като я потупа по рамото, господинът от Индия каза, че това го развлича.

Той не можеше да мисли и да говори за нищо друго, освен за момичето, което бащата на голямото семейство беше отишъл да търси.

— Файтон! — извика по едно време Джанет. — Спря пред вратата. Татко пристига!

Всички се спуснаха към прозорците.

— Да, това е татко! — заяви Доналд. — Но момичето го няма.

И трите деца неудържимо изскочиха от стаята и се втурнаха през вестибюла към вратата. Те винаги посрещаха така баща си — подскачаха, пляскаха ръце, а после баща им ги прегърна и целуна.

Господин Карисфорд направи усилия да стане и пак се отпусна на стола.

— Напрасно — каза той, — аз съм една развалина!

Гласът на господин Кармайкъл се приближаваше до вратата.

— Не, деца — казваше той, — ще влезете вътре, след като поговоря с господин Карисфорд. Идете да си играете с Ран Даф.

Вратата се отвори и в стаята влезе господин Кармайкъл. Той бе по-червен от всякога и създаваше впечатление за свежест и здраве, но когато очите му срещнаха въпросителния поглед на болния, дори когато си стиснаха ръцете, те изразяваха разочарование и загриженост.

— Какво ново? — попита господин Карисфорд. — Къде е осиновеното от руснаците дете?

— Не е момичето, което търсим — бе отговорът на господин Кармайкъл. — Тя е много по-малка от дъщерята на капитан Крю. Казва се Емили Карю. Видях я и говорих с нея.

Господинът от Индия изглеждаше много изморен и нещастен. Ръката му падна безжизнено.

— Значи трябва да започнем да търсим отново — каза той. — Това е. Седни, моля ти се.

Господин Кармайкъл си взе стол. Постепенно се бе привързал към този нещастен човек. Сам той се чувстваше така добре и толкова щастлив. Беше заобиколен с такава радост и обич, че самотата и разстроеното здраве на Карисфорд му се струваха непоносимо тъжни. Ако в къщата на господин Карисфорд се носеше високият глас на едно весело младо същество, тя нямаше да бъде толкова самотна. И сигурно не беше лесно за един човек да носи в себе си мисълта, че е онеправдал и изоставил дете.

— Хайде, хайде — каза господин Кармайкъл весело, — все ще я намерим.

— Трябва да започнем веднага. Няма време за губене — каза нервно господин Карисфорд. — Имаш ли да предложиш нещо ново — каквото и да е?

Господин Кармайкъл се почувства някак неспокоен, стана и започна да се разхожда из стаята със замислено лице, пълно с недоумение.

— Добре, нека да помислим — каза той. — Не зная какво ще е най-добре да се предприеме. Впрочем, дойде ми нещо на ум, когато обмислях работата във влака.

— Какво е то? Ако е жива, тя все пак трябва да е някъде.

— Да, тя е някъде. Претърсихме училищата в Париж. Да оставим Париж и да видим Лондон. Това бе мисълта ми — да претърсим

Лондон.

— Училищата в Лондон са доста много — каза господин Карисфорд. После трепна леко, като си спомни нещо. — Ето и до нас има училище.

— Тогава ще започнем оттам. По-близко място от съседната къща няма.

— Наистина — съгласи се Карисфорд. — Там има едно момиче, което ме интересува, но не е ученичка. То е самотно, но съвсем не прилича на клетия Крю.

Може би тъкмо в този момент магьосникът бе пак на работа — добрият магьосник. Изглежда, че е било точно така. Какво беше накарало Ран Даф да влезе в стаята с почителни поклони и с едва скривана възбуда в тъмните, светещи очи, точно когато господарят му говореше?

— Господарю — каза той, — дошло е детето, към което господарят е милостив. Носи маймунката, която пак избягала по покрива в таванската ѝ стаичка. Аз ѝ казах да почака. Мислех, че на господаря ще бъде приятно да я види и поговори с нея.

— Коя е тя? — запита господин Кармайкъл.

— Бог знае — отговори господин Карисфорд. — Тя е детето, за което говорех. Прислужничка е в училището. — Той махна с ръка към Ран Даф и каза: — Да, искам да я видя. Доведи я. После се обърна към господин Кармайкъл: — Докато те нямаше — обясни той, — бях отчаян. Дните бяха много мрачни и дълги. Ран Даф ми разказа за неволите на детето и заедно съставихме план да му помогнем. Допускам, че е детинска работа, но ми създаде занимание. Във всеки случай, нищо нямаше да стане без помощта на един пъргав и леко стъпващ ориенталец като Ран Даф.

В този момент в стаята влезе Сара. Тя носеше на ръце маймунката, която явно не смяташе да се разделя със Сара. Бе се прилепила до нея и крещеше. Страните на момичето бяха зачервени от възнение, понеже се намираше в стаята на господина от Индия.

— Вашата маймунка пак беше избягала — каза тя с хубавия си глас. — Снощи дойде при моя прозорец и аз я прибрах, защото навън беше студено. Щях да я донеса още тогава, но беше много късно. Знаех, че сте болен и може да не ви е приятно да ви безпокоят.

Хлътналите очи на господина от Индия се спряха върху нея с интерес.

— Много умно сте направили — каза той.

Сара погледна Ран Даф, който стоеше близо до вратата.

— Да я дам ли на индуса? — попита тя.

— Откъде знаете, че е индус? — каза господинът от Индия, леко усмихнат.

— Но аз познавам индусите — каза Сара, като подаваше съпротивляващата се маймунка. — Аз съм родена в Индия.

Господинът от Индия се изправи така внезапно и изражението на лицето му се измени толкова, че за миг тя се стресна.

— В Индия ли сте родена — извика той, — в Индия? Елате — и протегна ръка.

Сара отиде при него и сложи ръката си в неговата. Тя стоеше спокойно и сиво-зелените ѝ очи го гледаха учудено. Нещо ставаше с него.

— Вие живеете в съседната къща, нали? — попита той.

— Да, живея в пансиона на госпожица Минчин.

— Но нали сте нейна ученичка?

Странна усмивка се появи по устните на Сара. Тя се поколеба за миг преди да отговори.

— Мисля, че не знам точно каква съм — отвърна тя. — Отначало бях ученичка, но сега...

— Бяхте ученичка, а сега каква сте?

Тя пак се усмихна.

— Спя на тавана — каза тя. — Ходя да пазарувам за готвачката, върша всичко, каквото тя ми каже и помагам на малките с уроците.

— Разпитвай я, Кармайкъл — каза господин Карисфорд, като се отпусна назад, сякаш бе загубил сили. — Аз просто не мога повече.

Едрият добър баща на голямото семейство знаеше как се говори с малки момичета. Сара разбра, че той бе много по-опитен в това. Веднага ѝ заговори с хубавия си, окуражителен глас.

— Какво имате предвид под думата отначало? — попита той.

— Когато бях заведена за пръв път там от татко.

— Къде е той сега?

— Той умря — каза Сара много спокойно. — Той загуби всичките си пари и не ми остави нищо. Нямах кой да се грижи за мен и да плаща на госпожица Минчин.

— Кармайкъл! — извика високо господинът от Индия. — Кармайкъл!

— Не трябва да я плашим — предупреди го шепнешком господин Кармайкъл и прибави високо, обърнат към Сара: — И така, пратиха ви на тавана и ви направиха малко слугинче. Така ли беше?

— Нямах кой да се грижи за мене — каза Сара. — Нямах нито пари, нито близки.

— Как е загубил баща ви парите си? — запита господинът от Индия със затаен дъх.

— Той не ги е загубил сам — отговори Сара, която се озадачаваше все повече и повече. — Той имал един приятел, когото

много обичал. Този приятел му взел парите. Той се доверил на своя приятел повече, отколкото трябвало.

Господинът от Индия започна да диша бързо.

— Може приятелят да не е мислел да му напакости — каза той.
— Може да е станала грешка.

Сара не долови колко строго прозвуча гласа ѝ, когато отговори. Ако знаеше за какво точно става дума, сигурно щеше да се помъчи да го смекчи, заради господина от Индия.

— И да е така, страданието бе същото за татко — каза тя. — То го уби.

— Как се казваше баща ви? — попита господинът от Индия. — Кажете.

— Казваше се Ралф Крю — отговори Сара, като почувствува страх. — Капитан Крю. Той умря в Индия.

Разстроеното лице на Карисфорд се сгърчи и Ран Даф изтича при господаря си.

— Кармайкъл — задъхваше се болният, — това е детето! Детето!

За миг Сара помисли, че той умира. Ран Даф наля няколко капки от едно шише и ги поднесе към устните му. Сара стоеше наблизко и леко трепереше. Тя погледна озадачена господин Кармайкъл.

— Какво дете съм? — попита колебливо тя.

— Той е приятелят на баща ви — отговори господин Кармайкъл.
— Не се плашете. Ние ви търсим от две години.

Сара сложи ръка на челото си и устните ѝ затрепериха. Тя заговори като на сън.

— И през цялото това време съм била у госпожица Минчин — почти прошепна тя. — От другата страна на стената.

ВИНАГИ СЪМ СЕ СТАРАЛА ДА БЪДА ЧОВЕЧНА

Възбудата от това толкова неочаквано откритие беше прекалено голяма за крехкото здраве на господин Карисфорд.

— Честна дума — каза той отпаднало на господин Кармайкъл, когато стана дума Сара да бъде заведена в другата стая, — бих искал да бъде постоянно пред очите ми.

— Аз ще се грижа за нея — каза Джанет, — а и мама ще дойде след няколко минути. — И Джанет я отведе.

Доналд стоеше с ръце в джобовете и гледаше Сара в очите, в които се четеше замисленост и самообвинение.

— Ако бях попитал как се казваш, когато ти дадох шестте пенса — каза той, — щеше да ми кажеш, че се казваш Сара Крю и веднага всичко щеше да се разбере.

Тогава влезе госпожа Кармайкъл. Тя изглеждаше много развълнувана, прегърна бързо Сара и я целуна.

— Ти изглеждаш учудена, бедно дете — каза тя, — но няма нищо за чудене.

Сара си мислеше само едно.

— Той ли — каза тя, като погледна към затворената врата на кабинета, — той ли е лошият приятел? Кажете ми!

Разплакана, госпожа Кармайкъл я целуна отново. Струваше й се, че трябва да бъде покрита с целувки, защото никой не я бе целувал отдавна.

— Той не е бил лош, миличка — отговори тя. — Всъщност никога не е загубвал парите на татко ти. Само си е мислел, че ги е загубил. И понеже го обичал много, се разболял от мъка и за известно време разсъдъкът му се помрачил. Едва не умрял от мозъчно възпаление и когато започнал да се опомня, татко ти бил вече отдавна мъртъв.

— И не е знаел къде да ме търси — промърмори Сара. — А съм била толкова близо.

— Той мислел, че се намираш в някакво училище във Франция — обясни госпожа Кармайкъл. — И постоянно бил заблуждаван от неверни указания. Търсил навсякъде. И когато те видял да минаваш край къщата така тъжна и изоставена, не можел да допусне, че си детето на приятеля му, но понеже и ти си малко момиче, те съжалил и поискал да те направи по-щастлива. Казал на Ран Даф да се прекачи през прозореца на тавана и да се помъчи да ти създаде удобства.

Сара подскочи от радост. Цялото ѝ изражение се промени.

— Ран Даф ли е донесъл нещата? — извика тя. — Господин Карисфорд ли е казал на Ран Даф да ги донесе?

— Да, миличка, точно така. Той е добър и те е съжалил, като си спомнил за загубената Сара Крю.

Вратата на кабинета се отвори и на прага се появи господин Кармайкъл, който повика със знак Сара при себе си.

— Господин Карисфорд е вече по-добре — каза той. — Иска да влезеш при него.

Господинът от Индия я погледна като влизаше и видя, че лицето ѝ сияе.

Тя отиде и застана пред стола му с ръце, притиснати към гърдите си.

— Вие ли сте ми изпратили нещата — каза тя радостно и развълнувано, — хубавите неща? Вие сте ги изпратили!

— Да, мило дете, аз — отговори господин Карисфорд. Той бе омаломощен от дългата болест и от вълнението, но я гледаше с поглед, който приличаше на този на баща ѝ — поглед, в който се четеше обич към нея. Тя коленичи до него, така както беше свикнала да коленичи до баща си някога, когато бяха най-добрите приятели на света.

— Значи, вие сте били моят добър приятел — каза Сара. Тя наведе глава над слабата му ръка и я целуна няколко пъти.

— Той ще се поправи за три седмици — каза тихо господин Кармайкъл на жена си. — Погледни лицето му сега.

Наистина, той беше съвсем променен. Малката Сара бе намерена и сега имаше да мисли за много нови работи. На първо място — госпожица Минчин.

Трябваше да ѝ каже за промяната, настъпила в съдбата на нейната ученичка.

Сара нямаше да се връща в пансиона. Господинът от Индия бе твърдо решил това. Тя трябваше да остане при него, а господин Кармайкъл щеше да отиде и да се срещне сам с госпожица Минчин.

— Радвам се, че не е нужно да се връщам — каза Сара. — Разбира се, госпожица Минчин много ще се сърди. Тя не ме обича, макар че това е може би по моя вина, защото и аз не я обичам.

Но чудно нещо, госпожица Минчин направи безпредметно посещенията на господин Кармайкъл, понеже тя отиде сама да потърси ученичката си. Когато попитала къде е Сара, една от слугините ѝ казала, че видяла Сара да се измъква от къщи, като криела нещо под палтото си. Забелязала също, че се качила по стъпалата на съседната къща и влязла вътре.

— Какво може да означава това? — извика госпожица Минчин на госпожица Амилия.

— Нямам представа, сестричке — отговори госпожица Амилия. — Освен да се е сприятелила с него, понеже е живял в Индия.

— Ще отговаря много на характера ѝ да му се натрапи и да иска да спечели съчувствието му по такъв нахален начин — каза госпожица Минчин. — Тя е там, струва ми се, от два часа. Аз няма да позволя такова нахалство. Ще отида да разбера каква е работата и ще искам извинение за натрапничеството ѝ.

Сара седеше на едно малко столче до господин Карисфорд и слушаше някои неща, които той смяташе за необходимо да ѝ обясни, когато Ран Даф извести пристигането на посетителката.

Сара скочи неволно и пребледня. Но господин Карисфорд видя, че е спокойна и че не проявява никакъв признак на детски страх.

Госпожица Минчин влезе в стаята с достойнство. Тя беше облечена строго и хубаво и бе студено учтива.

— Съжалявам, че ви безпокоя, господин Карисфорд — каза тя, — но трябва да ви дам някои обяснения. Аз съм госпожица Минчин, притежателка на съседния пансион за момичета.

Господинът от Индия я гледа известно време мълчаливо и изпитателно. По природа беше раздражителен и не желаше сега да избухне.

— Значи вие сте госпожица Минчин? — каза той.

— Да, господине.

— В такъв случай — отвърна господинът от Индия, — дошли сте тъкмо навреме. Моят адвокат, господин Кармайкъл, тъкмо се канеше да дойде при вас.

Господин Кармайкъл се поклони леко и госпожица Минчин погледна учудено най-напред него, а после господин Карисфорд.

— Адвокатът ви! — каза тя. — Не разбирам. Аз идвам тук да изпълня един дълг. Току-що узнах, че сте били обезпокоен от една моя ученичка, ученичка, която държа по милост. Идвам да ви обясня, че е дошла без мое знание. — Тя се обърна към Сара. — Върви веднага вкъщи! — заповяда госпожица Минчин. — Ще бъдеш строго наказана. Върви веднага!

Господинът от Индия притегли Сара към себе си.

— Няма никъде да отива.

Госпожица Минчин почувства, че ще полудее.

— Как така няма да отиде? — попита тя.

— Не — каза господин Карисфорд. — Няма да отиде у дома си, макар да давате това име на вашата къща. Нейният дом занапред ще бъде моят дом.

Госпожица Минчин отстъпи назад учудена и възмутена.

— Вашият! Вашият, господине! Какво означава това?

— Моля те, Кармайкъл, обясни нещата на госпожица Минчин — каза господинът от Индия, — и то колкото е възможно по-бързо.

Тогава господин Кармайкъл започна да обяснява със спокоен, равен и сигурен глас на човек, който познава работата, за която говори, и цялото ѝ значение.

— Госпожо — каза той, — господин Карисфорд беше близък приятел на покойния капитан Крю. Беше му съдружник в известни големи предприятия. Богатството, което капитан Крю мислеше, че е загубил, бе спасено и се намира сега в ръцете на господин Карисфорд.

— Богатството! — извика преbledняла госпожица Минчин. — Богатството на Сара!

— То ще бъде на Сара — отвърна студено господин Кармайкъл. — То е действително нейно сега и поради известни обстоятелства е нараснало извънредно много. Диамантените мини излязоха истински.

— Диамантените мини! — задъхано проговори госпожица Минчин.

Тя почувства, че ако е вярно, то това е най-ужасното нещо, което някога ѝ се е случвало.

— Диамантените мини — повтори господин Кармайкъл и не можа да се удържи да не прибави с малко подла, неподобаваща на адвокат усмивка: — Не са много принцесите, госпожице Минчин, които са по-богати от ученичката ви по милост — Сара Крю. Господин Карисфорд я търси вече близо две години. Най-после я намери и ще я вземе при себе си.

След това той помоли госпожица Минчин да седне, за да ѝ обясни по-добре как стоят нещата и дотолкова се увлече в подробностите, че бе необходимо да ѝ изясни напълно, че бъдещето на Сара е осигурено и че това, което се е смятало за загубено, ще ѝ бъде върнато в десеторен размер. Освен това в лицето на господин Карисфорд тя ще има както покровител, така и приятел.

Госпожица Минчин не бе умна жена и сглупи от вълнение. Направи отчаяно усилие да спечели онова, което виждаше, че е загубила в резултат на безкрайния си егоизъм.

— Той я намира оставена на моите грижи — възрази тя. — Аз направих всичко за нея. Без мене тя щеше да умре от глад на улицата.

Тук господинът от Индия загуби търпение.

— Колкото за това — каза той, — тя би умряла от глад на улицата не по-зле, отколкото на вашия таван.

— Капитан Крю я остави под мое покровителство — спореше госпожица Минчин. — Тя трябва да остане при мен докато порасне. Може отново да стане пансионерка. Трябва да продължи образованието си. Законът е на моя страна.

— Хайде, хайде, госпожице Минчин — прекъсна я господин Кармайкъл. — Законът няма да направи нищо подобно. Ако Сара поиска да се върне при вас, мисля, че господин Карисфорд няма да има нищо против. Но това зависи от Сара.

— Тогава — каза госпожица Минчин — аз се обръщам към Сара. Може би не съм те глезила — каза тя объркана на момичето, — но ти знаеш, че татко ти се радваше на успеха ти. И после, аз винаги съм те обичала.

Сара втренчи сиво-зелените си очи в нея. Лицето ѝ беше ясно и спокойно, а госпожица Минчин много мразеше този поглед.

— Така ли мислите, госпожице Минчин? — каза тя. — Аз не знаех това.

Госпожица Минчин се изчерви и се изправи.

— Би трябвало да го знаеш — каза тя, — но за жалост, децата никога не знаят кое е най-доброто за тях. Амилия и аз сме казвали всякога, че си най-умното дете в училището. Няма ли да изпълниш дълга си към бедния ти баща и да дойдеш с мен?

Сара пристъпи крачка към нея и застана неподвижно. Тя си мислеше за деня, когато ѝ казаха, че няма никъде никого, за деня, когато имаше опасност да я изпъдят на улицата; мислеше си за студените часове, които бе прекарала гладна на тавана с Емили и Мелкиседек. Гледаше спокойно госпожица Минчин.

— Вие знаете защо не искам да дойда с вас, госпожице Минчин — каза тя. — Знаете много добре защо.

Сърдитото лице на госпожица Минчин силно се изчерви.

— Никога няма да видиш приятелките си — започна тя. — Ще се разпоредя Армангард и Лоти да се държат настрана.

Господин Кармайкъл я спря учтиво, но твърдо.

— Извинете — каза той, — тя ще се среща с всеки, с когото пожелае. Господин Карисфорд ще уреди това.

Трябва да се признае, че дори госпожица Минчин се смути.

— Вие се нагърбвате с трудна задача — каза тя на господина от Индия, когато си отиваше. — Много скоро ще разберете това. Детето е неискрено и неблагодарно. Предполагам — каза тя на Сара, — че отново ще започнеш да се чувстваш като господарка.

Сара наведе поглед и се изчерви малко, защото си помисли, че не е лесно за чужденци — дори нейни приятели — да разберат изведнъж странните ѝ фантазии.

— Винаги съм се старала да бъда човечна и достойна за положението, което съм заемала — отговори тя тихо. — Дори когато ми е било най-студено и съм била най-гладна — винаги съм се старала да бъда такава, каквата съм.

— Сега няма да имаш нужда да се стараяш — каза госпожица Минчин кисело, като излизаше от стаята, изпратена от Ран Даф с поклони.

Госпожица Минчин се върна вкъщи, веднага изпрати да повикат сестра ѝ и се затвори с нея до вечерта. Бедната госпожица Амилия

прекара действително много мъчителни минути. Проля много сълзи и неведнъж бърса очите си. Една от нещастните ѝ забележки ядоса дотолкова сестра ѝ, че тя едва ли не би я убила от гняв, ако работите не се бяха развили съвсем по друг начин.

— Не съм толкова умна, сестро — каза тя, — винаги когато говоря с теб, се страхувам да не би да се разсърдиш. Може би, ако не бях така боязлива, щеше да е по-добре и за двете ни. Трябва да призная: често съм си мислела, че щеше да бъде по-добре, ако не си така жестока към Сара Крю. Аз зная, че тя бе заставяна да работи много тежка работа за едно дете на нейната възраст и че никога не си дояждаше...

— Как смееш да говориш така! — извика госпожица Минчин.

— Не зная — отговори госпожица Амилия, с небивала смелост, — но понеже започнах да говоря, ще свърша, каквото и да става. Детето е умно и добро и то би ти се отплатило за всяка добрина, която би направила за него. Но ти не си ѝ направила никаква добрина. Истината е, че тя беше много по-умна от теб, и ти я мразеше за това. Тя ни разбираше добре и двете...

— Амилия! — извика разярено сестра ѝ, сякаш щеше да я набие.

Но госпожица Амилия бе така възмутена, че не мислеше какво може да стане.

— Да, да — извика госпожица Амилия. — Тя ни разбираше: виждаше, че ти си коравосърдечна егоистка, че аз съм слабодушна глупачка, че и двете сме готови да пълзим пред нея заради парите ѝ и че се отнасяхме зле с нея, когато сметнахме, че ги е загубила. В същото време тя се държеше на положение, макар да бе съвсем обедняла. Да, тя се държеше като малка принцеса! — Госпожица Амилия бе извън себе си. Тя започна истерично да се смее и да плаче едновременно, като се клатеше напред-назад, така, че госпожица Минчин я загледа уплашено.

— И сега я изпуснахме — викаше тя диво, — тя ще отиде с парите си в друго училище. Пада ни се, но ти повече заслужаваш това, отколкото аз, защото ти си груба жена. Ти си груба егоистка и сметкаджийка!

От този ден нататък по-възрастната госпожица Минчин започна да се бои малко от сестра си, която очевидно не беше толкова глупава,

колкото изглеждаше, и можеше, следователно, да избухне и да каже истини, които не са приятни за слушане.

Когато ученичките се събраха вечерта пред горящата камина в класната стая, както правеха обикновено преди да отидат да спят, Армангард влезе с писмо в ръка и с чудно изражение на лицето.

— Какво има? — извикаха два или три гласа едновременно.

— Да не би да не знаеш нещо за врявата, която се вдигна преди малко? — запита Лавиния с любопитство. — Такава врява имаше в стаята на госпожица Минчин. Госпожица Амилия имала нещо като припадък и трябвало да лежи в леглото.

Армангард им отговори тихо, сякаш бе онемяла.

— Току-що получих това писмо от Сара — каза тя.

— От Сара! — извикаха всички в един глас.

— Къде е тя? — почти изпищя Джеси.

— В съседната къща — каза Армангард все така тихо, — при господина от Индия.

— Къде? Къде? Изпъдена ли е? Знае ли госпожица Минчин? Затова ли бяха писъците? Защо ти е писала? Разправяй! Разправяй!

Всички викаха и питаха, а Лоти започна жално да плаче.

— Действително е имало диамантени мини — отговори гордо Армангард, — имало е!

Всички отвориха уста и очи от учудване.

— Те били истински — бързо заговори тя. — Всичко било грешка. По едно време се случило нещо и господин Карисфорд помислил, че са разорени.

— Кой е господин Карисфорд? — извика Джеси.

Армангард разказа цялата история.

Дори самата госпожица Минчин едва ли би могла да се справи с шума, който се вдигна след това; и макар да чу врявата, тя не се и опита да я потуши. Нямахме настроение да предприеме каквото и да било и остана в стаята си, докато госпожица Амилия плачеше в леглото. Тя разбра, че новината е проникнала по някакъв тайнствен начин в училището и че всяка слугиня и всяко дете ще говорят за това, като отива да спи.

До полунощ почти целият пансион, разбрал, че никакви наредби не важат, се трупаше около Армангард в класната стая. Четяха и

препрочитаха писмото, което съдържаше разказ, не по-малко невероятен от тези, които Сара измисляше сама.

Беки, която също бе чула историята, успя да се измъкне и да отиде горе по-рано от обикновено. Тя искаше да отиде и да види още един път малката омагьосана стаичка. Тя не знаеше какво ще стане с нея по-нататък. Надали щеше да бъде оставена на госпожица Минчин. Сигурно всичко щеше да бъде взето обратно и таванът щеше да стане пак пуст и празен. Макар да се радваше на Сариното щастие, сълзи замъгляваха погледа ѝ. Нямаше да има огън тази нощ, нито розова лампа; никаква вечеря, никаква принцеса, която седи в блясък и разправя приказки!

Тя сподави една въздишка, отвори вратата и изведнъж извика високо.

Лампата осветяваше стаята, огънят гореше, вечерята я чакаше. Ран Даф стоеше и се усмихваше срещу учуденото ѝ лице.

— Господарката си спомни за теб — каза той, — и разправи всичко на господаря. Тя иска да знаеш за нейното щастие. Ето писмо от нея. Тя не иска да си легнеш нещастна. Господарят заповяда да отидеш при него утре. Ще останеш при малката господарка. Тази нощ ще отнеса тези неща обратно през покрива.

И като каза това със засмяно лице, той се поклони и се измъкна през прозорчето безшумно и ловко.

В детската стая на голямото семейство цареше небивала радост. Всеки искаше да чуе подробности за това, което се бе случило на Сара. Когато човек седи пред горяща камина в голяма светла стая, е приятно да слуша колко студено е на тавана. Студът и пустотата на тавана изглеждаха нещо незначително при разказа за Мелкиседек, за лястовичките и за всичко, което може да види човек, като се качи на масата и подаде глава и рамене навън през таванското прозорче.

Разбира се, най-любимото нещо беше разказът за угощението и за съня, който се бе оказал истински. Сара го разправи за пръв път през деня, когато я намериха. Тя разказваше, а господинът от Индия слушаше и я гледаше. Когато свърши, Сара го погледна и сложи ръка на коляното му.

— Това имах да кажа. А сега, искаш ли ти да ми разправиш нещо, чичо Том? — попита Сара. Той бе пожелал да го нарича винаги така.

И той ѝ разказа как узнал за нея, как решили с Ран Даф да ѝ помогнат, как индусът пренесъл и наредил нещата.

— Така се радвам — каза накрая Сара. — Така съм щастлива, че ти си бил моят покровител!

В разстояние на един месец господин Карисфорд се промени изцяло и се възстанови напълно. Двамата със Сара станаха такива приятели, каквито никога не е имало на света. Господин Карисфорд стана настойник на малката Сара.

ЗА КНИГАТА И АВТОРА

След „Тайната градина“ и „Малкият лорд Фаунтлерой“ в поредицата „Вечните детски романи“ се вписва още едно прочуто произведение на Франсис Бърнет — романът „Малката принцеса“. Тези три книги постоянно се преиздават в цял свят, а Бърнет си е спечелила с тях славата на една от най-известните писателки за деца за всички времена.

Франсис Ходжсън Бърнет (1849–1924) е родена в английския град Манчестър. Баща ѝ е дребен търговец, но успява да осигури на семейството си приличен живот. За нещастие той умира твърде млад през 1853 година. Нещата се влошават и семейството изпада в истинска бедност. След време превратностите на съдбата и щастието стават доминираща тема в творчеството на Бърнет. Тя никога не забравя обикновените хора, с които е живяла, и изпълва книгите си с техните образи и преживявания.

През 1865 г. фамилия Ходжсън се преселва в Америка, която след края на Гражданската война дава надежди за по-добър живот. Отиват в щата Тенеси. Франсис е на 15 години и се налага сама да изкарва прехраната си. Тя опитва всичко — бродира, дава уроци по музика, дори отглежда пилета. Тук младата жена започва да пише. Писмото, с което изпраща своя първи разказ до едно литературно списание, завършва с думите „Моята цел е да получа хонорар“.

Нейният първи разказ е отпечатан през юни 1868 г. След по-малко от две години умира майка ѝ, така че Франсис Бърнет започва да се грижи и за двете си по-малки сестри. Но животът в Тенеси не дава големи шансове за добра работа и развитие.

През 1872 г. младата жена се връща в Англия. Оттогава тя често пътува между двата континента като прекосява Атлантическия океан общо 33 пъти. През 1873 г. се омъжва в Тенеси за Сюан Бърнет и приема неговото име.

От 1875 г. семейството се премества в Париж, където тя пише и със спечелените хонорари издържа и мъжа си, който следва медицина.

Първият роман на Бърнет за деца „Малкият лорд Фаунтлерой“ (1886) предизвиква възторжени оценки в литературния печат и превръща писателката в знаменитост. За разлика от литературните ѝ успехи нейният живот е драматичен и често нещастен. От туберкулоза умира първият ѝ син. После се развежда, но и повторният ѝ брак не е от щастливите.

През 1905 г. излиза от печат „Малката принцеса“. Той е съставен от две други произведения на писателката, публикувани по-рано. В Ню Йорк романът има небивал успех и издателите се надпреварват да ѝ предлагат договори за продължение на приключенията на малката Сара.

Бърнет обаче повече няма да се върне към този образ — сякаш се е страхувала да не разруши очарованието и магията му. Малката принцеса Сара остава в литературата за деца като пример за благородство и себераздаване.

Издание:

Автор: Франсис Бърнет

Заглавие: Малката принцеса

Преводач: А. Ангелов

Година на превод: 1933

Език, от който е преведено: английски (не е указано)

Издател: ИК „Пан ’96“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2004

Тип: роман

Печатница: „Балкан прес“ АД

Редактор: Костадин Костадинов

ISBN: 954-657-140-7

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/6599>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.